

HRVATSKI VOJNIK

19. SRPNJA 2024.

BROJ | 713

CIJENA 1,33 €

TOPNIČKO-RAKETNA PUKOVNIA

VOD, PAŽNJA!

AVIONI HRZ-A
NAJVEĆE
ZVIJEZDE CIAV-A

STALNA
NADOGRADNJA
OBUKE VOĐA

ZSS
NAPREDNA
PADOBRANSKA
OBUKA

PRIPREME ZA
27. MARATON
LAĐA

Foto: Ivana Vidušić

www.hrvatski-vojnik.hr

NAKLADNIK: MINISTARSTVO OBRANE HRVATSKE / SAMOSTALNA SLUŽBA ZA ODNOSE S JAVNOŠĆU I IZDAVAŠTVO / ODJEL HRVATSKIH VOJNIH GLASILA I IZDAVAŠTVA

Glavni urednik: Željko Stipanović (zeljko.stipanovic@mohr.hr) // Zamjenica glavnog urednika: Vesna Pintarić (vpintar@mohr.hr)

Urednici i novinari: Domagoj Vlahović (domagoj.vlahovic@gmail.com), Ivan Šurbek, Tomislav Vidaković (tomislav.vidakovic@mohr.hr), Janja Marijanović Šaravanja (janja.marijanovic@mohr.hr)

Lektura / korektura: Gordana Jetavić (gjetavic50@gmail.com), Andrea Pavlčić // Fotograf: Tomislav Brandt (tomislav.brandt@mohr.hr)

Grafička redakcija: Zvonimir Frank (urednik), (zfrank@mohr.hr), Ante Perković // Marketing: Mila Badrić Gelo (mabadric@mohr.hr), tel: 3784-243; fax: 3784-322

Tisk: Tiskara Intergrafika TTZ d.o.o., Klake 7, 10 290 Zaprešić // Adresa uredništva: Odjel hrvatskih vojnih glasila i izdavaštva, Ilica 256b, 10 000 Zagreb, e-mail: hrvojnik@mohr.hr

Odobrava: Ivana Valenčić Mikišić, voditeljica Samostalne službe za odnose s javnošću i izdavaštvo

PRIPREME ZA 27. MARATON LĀDA

Maraton lāda tradicionalno je sportsko natjecanje autohtonih plovila iz doline Neretve. Kako se vojarna "116. brigade Hrvatske vojske" nalazi u Pločama, pripadnici Satnije mornaričko-desantnog pješaštva Flote HRM-a koji su u njoj smješteni osjećaju potrebu i čast aktivno se uključiti u natjecanje. Upravo zato HRM je i ove godine tradicionalno sastavio svoju ekipu. Ona se u skladu s mogućnostima unutar redovitih vojnih zadaća priprema za 27. Maraton lāda, koji će se održati 10. kolovoza

[STR. 28]

NASLOVNICU SNIMIO TOMISLAV BRANDT

SADRŽAJ

- 4 AEROMITING**
Avioni HRZ-a najveće zvijezde CIAV-a
- 10 HKoV**
Na vojsku se uvijek može računati
- 12 TOPNIČKO-RAKETNA PUKOVNJIJA**
Vod, pažnja!
- 16 SPECIJALISTIČKA VOJNA OBUKA**
Zahtjevno, ali odlučno u provedbi obuke
- 18 ZOD "FRAN KRSTO FRANKOPAN"**
Stalna nadogradnja obuka voda
- 22 ZSS**
Napredna padobrarska obuka
- 24 SREDIŠTE ZA RAZVOJ VOĐA "MARKO BABIĆ"**
Srce puno ponosa
- 32 HVU**
CSDP Olimpijada – dominacija hrvatskih kadeta
- 34 NATO**
Samit NATO-a u Washingtonu
- 36 KOPNENA VOJSKA**
Haubica CAESAR – apsolutni hit na tržištu
- 44 RATNA MORNARICA**
Fregate F126 – najveći ratni brodovi njemačke mornarice
- 52 PODLISTAK**
Nuklearno oružje (VII. dio):
Krstareći projektili
- 58 GODINA SPORTA**
Povijest Olimpijskih igara (XII. dio):
igre novog doba
- 64 PRIČE O DOMOVINSKOM RATU**
Pouka prošlosti
- 66 DOMOVINSKI RAT**
Vrijedna donacija svestrane umjetnice

AEROMITING

AVIONI HRZ-A NAJVEĆI

U Varaždinu je 13. i 14. srpnja održan Hrvatski međunarodni aeromiting (Croatian International Airshow Varaždin). Ova atraktivna zrakoplovna priredba održana je pod visokim pokroviteljstvom Vlade Republike Hrvatske i u suorganizaciji Grada Varaždina i Varaždinske županije

Unatoč toplinskom valu koji već danima obara rekorde u cijeloj zemlji, na ovom su se atraktivnom događaju okupili brojni posjetitelji. Program je počeo već u 10 sati, otkad su posjetitelji na varaždinskom aerodromu imali priliku razgledati taktičko-tehnički zbor Hrvatske vojske. Letački program započeo je u 14 sati preletom Rafalea, a sve do 19 sati na nebu iznad Varaždina odvijao se dinamičan letački program.

DUGA TRADICIJA LETENJA U VARAŽDINU

Hrvatski međunarodni aeromiting u Varaždinu (Croatian International Airshow Varaždin – CIAV), najveća je zrakoplovna priredba u ovom dijelu Europe. Tradicija zrakoplovstva u ovom gradu seže u davnu 1890. godinu, kad je obavljen prvi uspješan let balonom na topli zrak s ljudskom posadom. Osim toga, Roman Kažimir Schmidt, rođeni Varaždinac, prvi je

TEKST

Tomislav Vidaković

FOTO

Tomislav Brandt

ĆE ZVIJEZDE CIAV-A

pilot motornih aviona koji je 1918. postao zračnim asom Austro-Ugarske Monarhije. Otad pa sve do danas na varażdinskom aerodromu održan je velik broj natjecanja pilota, padobranaca, modelara te brojni međunarodni aeromitinzi, od kojih je u svijetu najpoznatiji CIAV.

Na varażdinskom aerodromu tako su se mogli vidjeti avioni Pilatus PC-9, koji su sudjelovali u uzbudljivom akrobatskom programu; školsko-borbeni Galeb G-2; zatim MiG-15, popularni Fagot, koji je doletio iz Poljske; helikopteri Hrvatskog ratnog zrakoplovstva – Black Hawk i Kiowa Warrior. Osim njih, bilo je i dosta drugih letje-

lica, poput Dassaultovih Alpha Jetova, ali i legendarni *old timer* među zrakoplovima – američki bombarder B-25 Mitchell. Takvim je avionima legendarni američki general-pukovnik James Harold Doolittle izvršio napad na Japan nedugo nakon japanskog bombardiranja Pearl Harbara.

ODUŠEVLJENJE NASTUPOM “KRILA OLUJE”

Među najvećim zvijezdama aeromitinga bili su ipak naši Rafalei, ali i akrogrupa “Krila Oluje”, koja je izvela spektakularan program. Ovdje treba istaknuti jedan detalj. Naime, taman u trenutku kad su “Krila Oluje” trebala nastupiti, nad varażdinsko su se područje nadvili gusti crni oblaci, koji su zaprijetili otkazivanjem događaja. U trenutku kad je organizator dvojio hoće li sve biti otkazano, jedan od pilota akrogrupe odlučno nam je rekao kako će sve to proći i kako se ne treba brinuti. I gle čuda: 20 minuta nakon toga oblaci su se razišli, a naši su dečki sjedili u svojim Pilatusima spremni za polijetanje. Oni posjetitelji koji se nisu uplašili crnih oblaka nisu požalili što su ostali.

AEROMITING

"Krila Oluje" izvela su takav spektakl da su razdragani posjetitelji skandirali na svaku njihovu akrobaciju. Nakon što su sletjeli, piloti su morali pozdraviti svoje navijače, koji su oduševljeno vikali: "Hoćemo još!!!"

Na aerodromu je bio i Antonov An-2. Iz njega su iskocili padobranci koji su na svečano otvoreno donijeli zastave suorganizatora ovogodišnjeg aeromitinga – Grada Varaždina i Varaždinske županije. Nakon njih poletjela su i dva Alpha Jeta iz Red Bullove flote iz Salzburga.

**"Zahvaljujem
pripadnicima Hrvatske
vojske na angažmanu
i podršci u organizaciji
ove, najveće zrakoplovne
priredbe u Hrvatskoj",
poručio je gradonačelnik
Varaždina Neven
Bosilj**

Ovogodišnji CIAV službeno je otvorio državni tajnik MORH-a Zdravko Jakop, načelnik Glavnog stožera OSRH general-pukovnik Tihomir Kundid, zapovjednik HRZ-a general-bojnik Michael Križanec, varaždinski župan Andelko Stričak te gradonačelnik Neven Bosilj.

Državni tajnik Jakop pozdravio je sve prisutne, zahvalio organizatorima te naglasio kako mu je čast i zadovoljstvo što se na jednom ovakvom događaju može promovirati i Hrvatska vojska.

AEROMITING

Državni tajnik MORH-a Zdravko Jakop pozdravio je sve prisutne, zahvalio organizatorima te naglasio kako mu je čast i zadovoljstvo što se na jednom ovakovom događaju može promovirati i Hrvatska vojska

Na samom kraju obraćanja pozvao je okupljene da pogledaju i taktičko-tehnički zbor Hrvatske vojske, koja je izložila borbeno vozilo pješaštva Patria, vozilo MRAP, kao i brojno drugo naoružanje i opremu kojima raspolaže. Bojnik Darko Belančić, vođa "Krila Oluje", istaknuo je kako je Hrvatskom ratnom zrakoplovstvu iznimno draga što sudjeluje na ovakovom događaju i što brojni posjetitelji imaju priliku vidjeti njegovu moćnu tehniku i sposobnosti.

"Danas smo vidjeli doista impresivan program Hrvatskog ratnog zrakoplovstva: prelet borbenih aviona Rafale i nastup akrogrupe 'Krila Oluje'. No, to je tek dio vrhunskog programa na ovogodišnjem CIAV-u, koji smo ostvarili uz podršku Hrvatske vojske, kojoj zahvaljujem na angažmanu i podršci u organizaciji ove, najveće zrakoplovne priredbe u Hrvatskoj", poručio je gradonačelnik Varaždina.

HKoV

Priroda je, nažalost, i ove godine pokazala svu svoju razornu snagu, a opet je najviše stradalo područje istočne Slavonije. Ovaj put na meti je bilo selo Bošnjaci, u kojem nevrijeme praćeno vjetrom, obilnom kišom i jakom tučom nije pošteldjelo gotovo ni jedan objekt. Kako smo već naučili, pripadnici Hrvatske vojske uvijek su među prvima kad treba pomoći stanovništvu. U selo Bošnjake prvi su stigli pripadnici 2. motorizirane bojne Puma

NA VOJSKU SE UVIJEK MOŽE RAČUNATI

PRIPREMO

Željko Stipanović

FOTO

Josip Kopi

U istočnoslavonsko selo Bošnjake na temelju Odluke potpredsjednika Vlade i ministra obrane Ivana Anušića o korištenju Oružanih snaga RH u pružanju pomoći u uklanjanju posljedica olujnog nevremena, koju je donio na zahtjev Ravnateljstva Civilne zaštite, upućeni su 5. srpnja pripadnici Hrvatske vojske, koji su angažirani kako bi pomogli tamošnjem stanovništvu. Tako je već prvog dana u Bošnjake stiglo 50 pripadnika Hrvatske vojske. Zbog opsega posla, idućeg se dana u sanaciju uključilo dodatnih 50 pripadnika.

Selo Bošnjake posjetilo je i izaslanstvo Vlade Republike Hrvatske, koje je predvodio premijer Andrej Plenković. S razmjerima nastale štete upoznao ih je načelnik Općine Bošnjaci Andrija Juzbašić, koji je tom prilikom zahvalio pripadnicima Hrvatske vojske na pruženoj pomoći i podršci.

Ministar obrane Ivan Anušić istaknuo je kako će Hrvatska vojska nastaviti pružati potporu Općini Bošnjaci koliko god to bude potrebno te dodao kako su upravo Hrvatska vojska i Slavonija snažno i neraskidivo povezane još od vremena Domovinskog rata.

“Učinit ćemo sve što možemo da se život na području Općine Bošnjaci što je prije moguće dovede u stanje u kojem je bio prije ovog velikog nevremena. Još jednom se pokazalo da je Hrvatska vojska uvijek uz hrvatski narod i da u najtežim trenucima upravo pripadnici Hrvatske vojske pomažu stradalom stanovništvu. Hrvatska vojska bit će uz vas koliko god to bude potrebno”, rekao je ministar.

Heroj u teškim vremenima

Foto: Tomislav Đalio

Priča o nesobičnosti dolazi iz mesta Bošnjaci, gdje je nevrijeme oštetilo mnoge kuće, uključujući i onu nadnarednika Damira Vinkovića, pripadnika Gardijske oklopno-mehanizirane brigade Hrvatske kopnene vojske.

Nadnarednik Damir Vinković pristupio je vojsci 1991. godine kao maloljetni branitelj. Oženjen je i otac troje djece. Tijekom nevremena njegova je kuća pretrpjela znatnu štetu, no unatoč vlastitim problemima, stavio je potrebe sumještana ispred svojih.

“Nevrijeme je nanjelo veliku štetu cijelom selu”, kaže nam Damir te dodaje: “Moja kuća nije iznimka, ali osjećam da je moja dužnost pomoći susjedima koji možda nemaju nikoga da im priskoči u pomoć.”

T. D.

“Želja nam je da pripadnici Hrvatske vojske pomognu da se što brže i što učinkovitije sanira šteta nakon velikog nevremena. Bude li potrebno da se još vojnika i još naše mehanizacije angažira u Bošnjacima, Hrvatska vojska spremna je to učiniti”, rekao je načelnik Glavnog stožera general-pukovnik Tihomir Kundid.

Hrvatska vojska pružat će pomoći stanovništvu Općine Bošnjaci dok god bude postojala potreba za njezinim angažmanom.

VOD, PAŽNJA

TEKST
Janja Marijanović
Šaravanja

FOTO
Tomislav Brandt

JA!

TOPNIČKO-RAKETNA PUKOVNija

Specijalistička vojna obuka kandidata za DVS u Topničko-raketnoj pukovniji traje 12 tjedana. Provedeno topničko gađanje vrhunac je i kruna cijele obuke, čime polaznici stječu status punopravnih pripadnika Pukovnije

TOPNIČKO-RAKETNA PUKOVNIJA

Slunjski poligon i ovaj put bio je mjesto gdje su polaznici specijalističke obuke prvi put osjetili navalu adrenalina izazvanu ispaljenjem moćnog projektila iz haubice 122 mm. Zajedno s drugim pripadnicima Topničko-raketne pukovnije koji su se prekvalificirali za rod topništvo, proveli su taborovanje od 8. do 12. srpnja. Predzadnjeg je dana u području Gornjih Močila provedeno posredno pripremno gađanje sa 20 komada trenutno-fugasnih projektila prema cilju na udaljenosti od deset kilometara. Cilj provedenog gađanja bio je provjeriti sposobljenost polaznika specijalističke obuke te vojnika i dočasnika prekvalifikacije za VSSp roda topništva, kao i njihovu izvedbu propisanih dužnosti i zadaća, samostalno i u sklopu desetine tijekom priprema i provedbe posrednog topničkog gađanja u dnevnim uvjetima.

VRUĆE JE, ALI MORA SE

Tjedan kad su pripadnici Topničko-raketne pukovnije boravili na slunjskom poligonu tjedan je kad je za cijelu Hrvatsku bio upaljen crveni meteoalarm zbog nesnosnih vrućina, ali to nije bio razlog da se zadaća ne izvrši do kraja. Dolaskom u područje Močila dočekao nas je poručnik Edi Cader, voditelj gađanja. Objasnio nam je kako specijalistička obuka u TRP-u traje 12 tjedana, a ovo gađanje njezin je

Specijalistička vojna obuka kandidata za DVS u Topničko-raketnoj pukovniji traje 12 tjedana. Provedeno topničko gađanje vrhunac je i kruna cijele obuke, čime polaznici stječu status punopravnih pripadnika Pukovnije. Specijalističku vojnu obuku završilo je osam pripadnika, a još osam ih se prekvalificiralo

vrhunac i svima najzanimljiviji dio. "Trenutačno se nalazimo u jedanaestom tjednu obuke, kad polaznici na terenu pokazuju sve ono što su naučili u vojnari u Bjelovaru", govori poručnik te dodaje da svi ulažu maksimalan napor i preznojavaju se samo kako bi usvojili sva znanja koja im prenose stariji i iskusni pripadnici Pukovnije. Iako je u Topničko-raketnoj pukovniji nešto manje od četiri godine, poručnik Cader otpočetka sudjeluje u specijalističkoj obuci, koja se godišnje provede po tri-četiri puta i svaka završi topničkim gađanjem. Dok razgovaramo s poručnikom, iza nas stoje računatelji, koji uz nadzor instruktora računatelja odraduju završne računice daljinara i azimuta za gađanje. Dvije desetine, svaka uz svoje oružje, obavljaju zadnje pripreme i nestrpljivo čekaju zapovijed za početak gađanja.

"Obuka je odlično koncipirana i ima puno detalja za koje nisam ni pomiclao da će ih prolaziti. Osjećaj dolaska na teren nešto je što se treba doživjeti, jer tu praktično prolazimo sve ono što smo učili u vojarni u Bjelovaru", rekao je vojnik Toni Vuković, koji je tijekom gađanja bio na poziciji prvog dodavača. Posebno je pohvalio instruktore, koji su ih naučili sve što treba kako bi obuka bila provedena u najboljem redu

VATRA ZA UČINAK

Jedan od instruktora izdao je zapovijed za stavljanje kaciga na glave i za početak gađanja, a mi smo se maknuli u hlad kraj velikog MAN-ova kamiona te zajedno sa Stožerom Pukovnije i nadzorom iz HKOV-a pratili gađanje. Polaznica specijalističke obuke istupila je naprijed i izdala posadama parametre za gađanje. Njihova je utreniranost i koordiniranost bila vidljiva još tijekom priprema. S azimutom osnovnog pravca i ciljem koji se ne vidi golim okom na udaljenosti od deset kilometara, u posrednom gađanju vatru se korigira uz pomoć desetine za rukovanje vatrom, a u ovom slučaju ona se nalazila na promatračnici u području Grkovića. Pravilo je u topništvu da se prvi projektil ispaljuje sa sigurne udaljenosti pa su se tako i članovi posada smjestili u desetak metara udaljene rovove iz kojih su potezanjem dugog konopa ispalili svoje prve bojne projektilje 122 mm. Buka koju proizvede projektil 122 mm na trenutak zatrese sve oko sebe i digne prašinu, ali posade bez problema nastavljaju proceduru kako bi uspješno usmjerile naoružanje prema cilju. Nakon što su uz pomoć promatrača i njihovih podataka o ciljevima popravile parametre i dovele oružje u pravi smjer, uslijedila je vatra za učinak. Svi su ciljevi bili uništeni, a na licima polaznika obuke vidjela se sreća i uzbuđenje zbog uspješno izvršene zadaće.

UNIŠTENI CILJEVI

Nisu samo polaznici bili zadovoljni provedenim gađanjem nego i njihovi instruktori, a pogotovo zapovjednik gađanja. "Svi smo zadovoljni, nije moglo bolje proći. Ciljevi su pogodjeni, a mjere sigurnosti poštivane su od početka do kraja", zaključio je poručnik Cader. Prije nego što su napustili mjesto gađanja, uspjeli smo doći do jednog polaznika specijalističke obuke kako bismo čuli njegove dojmove o cijeloj obuci u TRP-u. "Obuka je odlično koncipirana i ima puno detalja za koje nisam ni pomiclao da će ih prolaziti. Osjećaj dolaska na teren nešto je što se treba doživjeti, jer tu praktično prolazimo sve ono što smo učili u vojarni u Bjelovaru", rekao je vojnik Toni Vuković, koji je tijekom gađanja bio na poziciji prvog dodavača. Posebno je pohvalio instruktore, koji su ih naučili sve što treba kako bi obuka bila provedena u najboljem redu.

Skupnik Ivan Kovač, bivši pripadnik Gromova, dolaskom u Topničko-raketnu pukovniju promijenio je specijalnost i morao je proći ovu obuku kao prekvalifikaciju za topnika kako bi postao punopravni pripadnik postrojbe. "Obuka za topnika drugačija je od pješačke. Ne radimo s osobnim naoružanjem nego s glavnim, ali nije mi se bilo teško naviknuti jer sam ovo želio", rekao je skupnik te istaknuo vremenske uvjete kao najveći izazov cijele obuke.

Nakon što su razmijenile dojmove o provedenom gađanju, posade su očistile svoje borbene položaje te se u hodnoj koloni uputile do autoparka, gdje su morale očistiti svoja sredstva prije povratka u matičnu vojarnu u Bjelovaru.

Specijalistička vojna obuka kandidata za DVS u Topničko-raketnoj pukovniji traje 12 tjedana. Provedeno topničko gađanje vrhunac je i kruna cijele obuke, čime polaznici stječu status punopravnih pripadnika Pukovnije. Specijalističku vojnu obuku završilo je osam pripadnika, a još osam ih se prekvalificiralo. U okviru provedbe svojeg prvog bojnog gađanja novi pripadnici postrojbe pokazali su da su uspješno svladali sve zadaće te da je postrojba usmjerena na podizanje razine znanja i sposobnosti svih pripadnika. Sve je aktivnosti nadzirao i pratio Stožer Topničko-raketne pukovnije i predstavnici Zapovjedništva Hrvatske kopnene vojske.

SPECIJALISTIČKA VOJNA OBUKA

ZAHTEVNO, ALI ODLUČNO U PROVEDBI OBUCE

Tekst i foto: Tomislav Vidaković

Činjenica da je u cijeloj Hrvatskoj vrhunac toplinskog vala nije utjecala na tijek specijalističke vojne obuke koju na vojnom poligonu "Gašinci" provode pripadnici Središta za obuku pješaštva i oklopništva

Mali dio obuke na kojem je bila ekipa Hrvatskog vojnika zapravo je prijelazni proces za vojnike: iz onoga što su učili na dragovoljnom vojnom osposobljavanju i onoga što ih čeka na integracijskoj obuci, koja tek slijedi u budućoj postrojbi.

Polaznike obuke zatekli smo dok su ih instruktori ocjenjivali iz područja taktičke. Svi polaznici kreću iz taktičkog područja prikupljanja (TTP), odnosno zadnjeg sigurnog područja gdje se vojska okuplja, dobiva zadaće, maskira te vrši popunu zaliha streljiva, hrane i vode. Nakon toga slijedi prelazak u opasno područje, gdje se susreću s različitim izazovima, poput reagiranja na izravnu i neizravnu paljbu te zaštite od bojnih otrova. Na samom kraju dolaze do faze gdje izravnom paljbom na protivnika moraju pokazati svoje napadačke sposobnosti.

"Obuka traje 12 tjedana. Svi polaznici polaze obuku iz pješačkog naoružanja uz nastavu gađanja. Želio bih istaknuti kako je ove godine, u odnosu

na prijašnje, puno više polaznika", s ponosom ističe narednik Dario Lepki, jedan od instruktora na specijalističkoj vojnoj obuci.

LJUBAV PREMA DOMOVINI NA PRVOM MJESTU

"Volim svoju zemlju i od malih nogu želim postati hrvatski vojnik. Unatoč činjenici što sam po zanimanju kuhar, vojnički poziv oduvijek mi je puno privlačniji, zanimljiviji i uzbudljiviji", rekao nam je vojnik Dirk Oven Poljarić. Kao mali doselio se iz Njemačke u Hrvatsku i otad ima svoje nišanske sprave postavljene na odlazak u vojsku. Kako nam je potvrdio, želi postati vrh mača, odnosno pripadnik najelitnijih postrojbi Hrvatske vojske, poput specijalnih postrojbi ili antiterorističke Vojne policije.

Uz njega je svoje vojne vještine brusila vojnikinja Maja Terzić, koja dolazi iz okolice Siska. Inspirirana roditeljima, koji su bili branitelji, ni trenutka nije dvojila o životnom pozivu. "Pristupila sam vojsci prije svega iz ljubavi prema domovini. Otac i majka bili su branitelji i odlučila sam krenuti njihovim stopama jer sam oduvijek željela biti pripadnica Hrvatske vojske. Obuka je izazovna, ali kad nešto voliš i želiš, onda ništa nije teško ili nemoguće postići. Otkako sam započela specijalističku obuku, motivacija mi još više raste. Ova je obuka puno uzbudljivija i zanimljivija jer

"Prilikom dolaska do tenka prvo se provodi njegov pregled. Provjere se svi sustavi, kao i razine različitih tekućina koje se nalaze u njemu i omogućavaju mu pravilan rad. Počinje zatim razrada plana za taj dan, tijekom koje se polaznici upoznaju sa zadacima koje moraju izvršiti. Nakon toga slijedi odlazak na zadaću", ukratko nam je desetnik Ivan Bošković opisao jedan uobičajen dan polaznika specijalističke obuke oklopništva

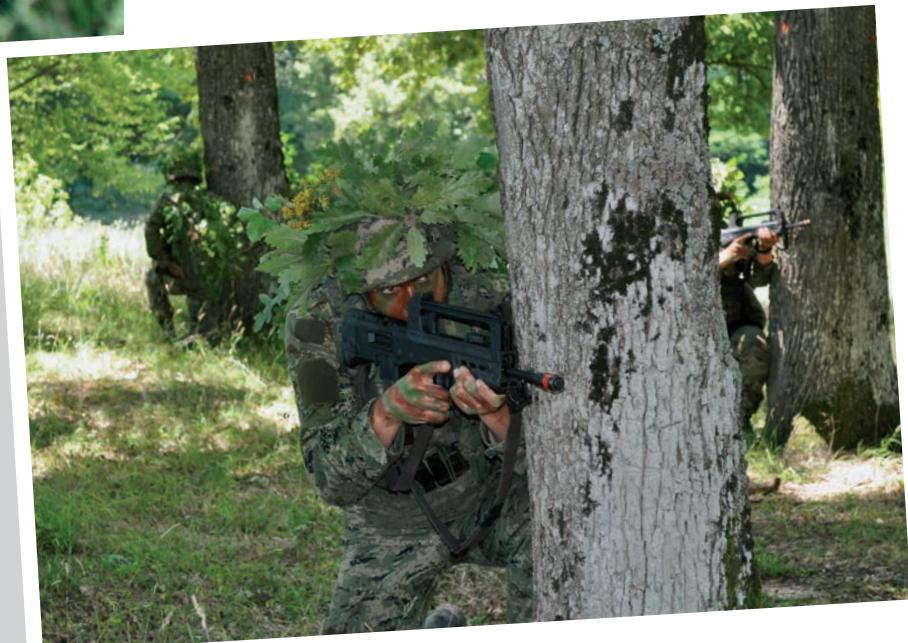
dodatno proširujemo znanja i otvaraju nam se nove mogućnosti", objasnila je vojnikinja Terzić te istaknula kako joj je najveća želja postati dočasnica i instrukturica.

BUDUĆI TENKISTI NA OBUCI

Bez obzira na vrućinu koja je bila neizbjegna, među polaznicima nije nedostajalo motivacije i dobrog duha. Svi su s velikom pozornošću slušali upute svojih instruktora, te ih potom s izrazitom preciznošću i izvršavali. "Obuka je zanimljiva, fizički i mentalno iznimno zahtjevna. U ovim ljetnim mjesecima u tenku je jako vruće, i to čak i uz ventilatore koji se u njima nalaze. No bez obzira na zahtjevnost obuke, vožnja jed-

nog tako moćnog stroja poseban je osjećaj, pogotovo u kišnim i blatnim uvjetima kad se tenkovske *off road* mogućnosti posebno ističu", objasnio nam je budući vozač tenka vojnik Patrik Lučić. Naime, dio polaznika pohađa obuku iz oklopništva, što uključuje elementarno upoznavanje s funkcioniranjem tenka. Osim toga, polaznici specijalističke obuke prolaze i različite taktičke zadaće koje podupiru posadne zadaće koje će im biti potrebne jednom kad budu raspoređeni u Tenkovsku bojnu Kune, koja se nalazi u Đakovu. "Ovisno o dužnosti, svatko se obučava za svoju specifičnu ulogu. Ciljač uči sve vezano uz naoružanje, ciljanje, sustave i sklopove unutar same kupole, dok vozač mora svladati sve vezano uz motor, transmisiju, kretanje tenka i upravljanje njim", objasnio je zapovjednik Satnije za oklopništvo satnik Ivan Marenčić. Jednom kad završe specijalističku vojnu obuku i budu raspoređeni unutar postrojbe, svi polaznici nastavljaju izvršavati različite taktičke zadaće, koje obuhvaćaju posadnu, nakon toga vodnu i na kraju satnijsku obuku. "Tenk nikad ne ide sam u akciju. Uvijek mora biti uparen s borbenim vozilom pješaštva, koje djeluje i kao potpora i zaštita tom tenku, ali i kao napadna snaga koja nakon tenkovskog djelovanja može s pješaštvom zauzeti to područje", ističe satnik Marenčić.

"Polaznike se uči sve: od toga koji su dijelovi tenka, gdje se što i zašto na tenku nalazi, kako se pravilno popeti i ući u tenk. Obuka ide postupno. U početku je dosta teorije, a s vremenom se više ide u smjeru praktične primjene naučenog. Pred kraj obuke fokus je isključivo na njezinu praktičnom dijelu", objašnjava nam tijek obuke instruktor za oklop desetnik Ivan Bošković. Objasnio nam je i kako izgleda uobičajen dan polaznika specijalističke obuke oklopništva: "Prilikom dolaska do tenka prvo se provodi njegov pregled. Provjere se svi sustavi, kao i razine različitih tekućina koje se nalaze u njemu i omogućavaju mu pravilan rad. Počinje zatim razrada plana za taj dan, tijekom koje se polaznici upoznaju sa zadacima koje moraju izvršiti. Nakon toga slijedi odlazak na zadaću."

Tekst: Domagoj Vlahović / Foto: Tomislav Brandt i SzRV "Marko Babić"

U obuci dvaju vodova
polaznika u Središtu –
Žutih mrava i Pustinjskih
štakora – sudjelovala je i
HRZ-ova letačka posada s
višenamjenskim helikopterom
Mi-171Sh

STALNA NADOGRADNJA OBUKE VOĐA

ZOD "FRAN KRSTO FRANKOPAN"

Aktivnosti instruktora i 11. naraštaja u Središtu za razvoj vođa "Marko Babić" intenzivirale su se tjeđan dana uoči završne vježbe i hodnje Udbina – Knin. Dodatnu su im potporu svojim osobljem, sposobnostima i tehnikom dali HRZ i Obavještajna pukovnija

Središte za razvoj vođa "Marko Babić" postrojba je koja djeluje u okviru Zapovjedništva za obuku i doktrinu (ZOD) Hrvatske kopnene vojske (HKoV). I točno je, obuka koju provodi primarno se odnosi na kopnenu operativnu domenu i rod pješaštva, i tu je vrlo bitna suradnja s drugim postrojbama ZOD-a i HKoV-a. Međutim, pojedini elementi obuke podrazumijevaju i ostala operativna područja, a razlog je vrlo jednostavan. Današnja kopnena vojna djelovanja i operacije, pa i one na taktičkoj razini, sve su kompleksniji i u njih je često uključena i uporaba vode, zraka i kibernetičkog prostora. Slijedeći trendove, Središte se prilagođava toj činjenici i sve češće u elemente obuke uključuje i suradnju s postrojbama iz drugih grana i robova OSRH. Jako dobar primjer vidjeli smo prije nekoliko tjedana, kad je uz potporu Hrvatske ratne mornarice u akvatoriju Korčule provedena obuka svladavanja vodenih prepreka. Isto tako, suradnja sa Zapovjedništvom specijalnih snaga (ZSS) praktički je svakodnevna: Središte dijeli vojarnu "Josip Jović" u Udbini s nekim

ZOD "FRAN KRSTO FRANKOPAN"

postrojbama ZSS-a. I onda je logično da, primjerice, zajednički razvijaju obučnu i drugu infrastrukturu u vojarni, a i da su otvoreni jedni prema drugima kad su u pitanju iskustva s obučnih procesa. Nadalje, suradnja sa Zapovjedništvom za potporu (ZzP) normalna je i neizbjegljiva stvar za sve postrojbe OSRH, a u Udbini se često mogu vidjeti i instruktori te polaznici kadetskih programa izobrazbe na Hrvatskom vojnom učilištu (HVU). Ondje sudjeluju na ljetnim kampovima, a normalno je da tada često dolazi do zajedničkih aktivnosti s pripadnicima Središta.

NEMA RUTINSKOG POSLA

Među najatraktivnijim suradnjama Središta ona je koju ima s Hrvatskim ratnim zrakoplovstvom (HRZ). Jedan takav zanimljiv događaj Hrvatski vojnik zabilježio je 10. srpnja, kad smo obišli obuku za razvoj vođa u vojarni "Josip Jović". Ekipa instruktora i polaznika 11. naraštaja nedavno se vratila s Korčule i nastavila obučni ciklus, odnosno u Udbini polazi njegovu treću, predzadnju fazu. Prethodnog je dana na obuci sudjelovala HRZ-ova letačka posada s višenamjenskim helikopterom Mi-171Sh. Bila je uključena u uvježbavanje dvaju vodova polaznika obuke u Središtu – Žutih mrava i Pustinjskih štakora. Uvježbavane su temeljne radnje poput ulaska i izlaska iz helikoptera, ali i kompleksnije poput prebacivanja letjelicom do točke u blizini zone djelovanja. Potom su postrojbe provele napadnu akciju na protivničke položaje u urbanom okružju. "Dan je bio jako zanimljiv za polaznike", kaže nam viši instruktor nadnarednik Antonio Cesarec. Zadovoljno dodaje da su i piloti HRZ-a primijetili jako dobru uvježbanost polaznika.

Svaka brza i učinkovita akcija zahtijeva brižljivu pripremu

Zadaća Središta stalno je prilagođavanje i razvoj obuke, sve kako bi ona polaznicima bila što zanimljivija i učinkovitija

Nju su *brusili* i zahvaljujući zanimljivom obučnom sredstvu, trupu starog HRZ-ova helikoptera Mi-8, koji već neko vrijeme stoji na raspolaganju Središtu. "Suradnja je bitna i HRZ-u i nama. Usto, širenje suradnje ne dopušta da nam posao postane rutinski. Naša je zadaća da stalno prilagođavamo, razvijamo i provodimo obuku, sve kako bi ona polaznicima bila što zanimljivija i učinkovitija", govori nam instruktor.

Pametni sat na ruci pokazuje nam da je u inače uvijek malo svježijoj Udbini 30 stupnjeva u hladu: val vrućine nije zaobišao ni Liku. Ali, niti takav dan nije mogao proći bez akcije. Jedan vod dobio je zadaću u okviru fiktivnog scenarija. Pripadnici su trebali postaviti zasjedu s napadom na visokovrijedni cilj, tj. visokorangiranog časnika protivničke strane. Časnik je bio dio male formacije od dva laka oklopna vozila, koja se privremeno zaustavila uz prometnicu kako bi s krijućim oružjem obavila primopredaju određene količine oružja. Pripadnici voda morali su početi vatrenou djelovati u točno određenom trenutku, tek kad se glavna meta izložila. Izolirali su glavni cilj i osigurali okolini prostor, kako bi spriječili da u akciji bude kolateralnih žrtava. Kad je zapovjednik voda dobio potvrdu da je riječ baš o tom časniku, zapovjedio je vatru iz puškostrojnica M84 i juršnih pušaka VHS-2 i bitka je počela. Protivnik je eliminiran uz minimalne žrtve u napadačkom vodu.

NOVE MOGUĆNOSTI

I iz tog kratkog pregleda bilo je jasno da je akcija zahtijevala brižljivu pripremu, koja ne bi bila moguća bez preciznih obavještajnih podataka. I u tom je dijelu provedbe zadaće do izražaja došla još jedna suradnja Središta – prvi put s Obaveštajnom pukovnjicom (OP), pristožernom postrojbom OSRH. Zahvaljujući besposadnoj letjelici Orbiter 3 i jedinstvenim vještinama kojima raspolažu pripadnici OP-a, vod je dobivao sve potrebne obavještajne informacije, od identifikacije do kretanja i položaja cilja

Sjećanje na junaka

Tijekom obuke 11. naraštaja postrojba je 5. srpnja obilježila 17. obljetnicu smrti čovjeka čije ime nosi, pukovnika Marka Babića. Počast hrvatskom branitelju i junaku obrane Vukovara odana je paljenjem svijeća kod muraša i spomenika u dijelu vojarne u Udbini u kojem je Središte za razvoj vođa smješteno.

Val vrućine nije zaobišao ni Liku: 30 stupnjeva u hladu. Ali, niti takav dan nije mogao proći bez akcije

pa nadalje. Zahvaljujući tome cijelu akciju izveo je brzo, učinkovito i bez opasnosti za civile. "Da, suradnja s OP-om je novost, i mogu reći da smo zahvaljujući njoj podigli obuku na još višu razinu. Uoči akcije zapovjednik voda mogao je koristiti njihove precizne obavještajne podatke, analitiku, snimke i opis cilja... Evo, dodat ću da su polaznici oduševljeni što su mogli iskoristiti te mogućnosti ovdje, na jednoj taktičkoj razini", opisuje nadnarednik Cesarec.

Akcija je ipak donijela stres, a bila je i fizički iscrpljujuća, ponajviše zbog velike vrućine. Srećom, nedugo potom slijedila je raščlamba, provedena u ugodnijim uvjetima, u jednom gušćem šumarku, uz makadam. Pripadnici voda odložili su naoružanje i tešku opremu te se udobno smjestili oko svojeg instruktora. U blizini je bila velika bačva s pitkom vodom i, naravno, svako malo netko bi došao do nje s čašom ili čuturicom kako bi utažio žed. Svaki segment akcije bio je detaljno

raščlanjen, postavljana su pitanja i potpitanja, raspravljalo se o provedenim postupcima, korištenju oružja, interakciji s Obavještajnom pukovnjicom, korištenju obavještajnih podataka... Utvrđeno je da je bilo i pogrešaka, one su neizbjegljive. No nisu dovele do povišenih tonova, a ipak se vidjelo ukupno zadovoljstvo jer akcija je bila uspješna. Zadovoljna je bila i instruktorska ekipa, obuka je kvalitetno nadograđena u još jednom dijelu. I to vrlo bitnom, jer iskustva iz aktualnih ratova pokazuju da su izvidničke (i borbene) besposadne letjelice danas neizostavno ratno sredstvo.

Priprema za uvježbavanje u području vojarne "Josip Jović"

ZSS

NAPREDNA PADOBRANSKA OBUKA

Vrhunac je toplinskog vala. Naš dolazak u hangar u kojem je trajala priprema za skok nije ni najmanje potaknuo polaznike da maknu pogled s opreme koju su tako pedantno i precizno pripremali. Sve je trebalo biti na svojem mjestu, upravo onako kako im je netom prije instruktor objasnio: za skok za koji su se pripremali sve mora biti savršeno, mjesta za pogreške jednostavno nema.

Ekipa Hrvatskog vojnika priključila se obuci u njezinim zadnjim tjednima.

Uvjet za pristupanje ovoj vrsti obuke jest uspješno završena temeljna padobranska obuka. Tijekom te obuke obavi se određen broj dnevno / noćnih skokova s desantnim padobranom i, prema riječima naših sugovornika, ona je tu samo da te nauči nekim osnovama. Dolaskom na naprednu padobransku obuku svi polaznici moraju svladati slobodan pad, upravljanje padobranom tipa *krilo* te razviti sposobnost skoka i jedrenja padobranom do cilja, u formaciji, u uvjetima slabe ili nikakve vidljivosti, s opremom. Važno je pritom da se padobran otvara na što većoj visini kako bi se moglo nečujno doći do mjeseta s kojeg se određena zadaća treba provesti. Ta tehnika skoka naziva se HALO (High Altitude High Opening – velika visina i otvaranje padobrana na velikoj visini). Osim spomenute, na ovoj se obuci svladava i tzv. HALO (High Altitude Low Opening – velika visina i otvaranje padobrana na maloj visini) tehnika skoka. To je izrazito zahtjevna padobranska tehnika, kod koje brzina slobodnog pada može dostići

Zapovjedništvo specijalnih snaga uz potporu HRZ-a i Obavještajne pukovnije privelo je kraju još jedan ciklus napredne padobranske obuke za svoje pripadnike

TEKST
Tomislav Vidaković

FOTO
Tomislav Brandt

gotovo 300 km/h. To, naravno, ovisi o masi padobranca i opreme s kojom skače.

PRVO NA ZEMLJI, A ONDA U ZRAKU

Prvi dio obuke, u okviru koje polaznici uče osnovne tehnike skakanja s padobranom tipa *krilo*, prisilne postupke, pakiranje te korištenje različite opreme, provodi se na zemlji. U drugom dijelu obuke izvode se skokovi. Počinje se sa skokovima na *gurtну*, a nastavlja sa slobodnim skokovima, gdje polaznici skaču *jedan na jedan* s instruktörima pri čemu samostalno otvaraju padobrane. Tijekom obuke povećava se visina s koje se izvode skokovi te se uvode određene vježbe. Počinje se sa stabilnim slobodnim padom, a potom slijede lijevi i desni zaokreti te različiti drugi elementi. Prednost su padobrana tipa *krilo* skokovi s velikih visina, pri čemu padobranac može preletjeti neopăženo duboko u protivnički teritorij bez obzira na to je li dan ili noć. Zadaća vojnog padobranca napredne razine jest skok u uvjetima smanjene vidljivosti sa svom opremom koju vojnik koristi. Padobran je u tom slučaju oblik transporta do točke za provedbu zadaće. Skok sa slobodnim padom s velike visine i preletom velik je ispit psihofizičke spremnosti, ali i hrabrosti. To nam je potvrđio i jedan od polaznika, koji je zadovoljno istaknuo kako je ovo definitivno

jedna od najboljih obuka koja se može proći u Oružanim snagama. Rekao je kako je obuka mentalno iznimno zahtjevna, jer svi moraju cijelo vrijeme biti usredotočeni i niti jedan detalj ne smije se previdjeti. U svakom trenutku postoji mogućnost eliminacije iz obuke i zbog toga se od svih polaznika očekuje i zahtijeva maksimalna koncentracija i profesionalnost. Instruktori ocjenjuju nekoliko elemenata: od upravljanja tijelom u slobodnom padu i otvaranja padobrana na zadanoj visini do samog doskoka. Instruktori su odreda prekaljeni padobranci, s više od 1000 skokova u karijeri.

JASTREBOM POD OBLAKE

Nakon našeg ulaska u hangar i kratkog razgovora s instruktorima i polaznicima *crni jastreb* pali svoje moćne motore. Elisa podiže oblak prašine i to je dijelu polaznika bio znak za polazak. Svaki uzima svoju opremu te staju u red jedan iza drugog i polaze zajedno s instruktorima prema helikopteru. Nakon brzog ukrcaja, *jastreb* se ekspresno podiže i nevjerojatnom pokretljivošću dolazi u položaj iz kojeg započinje svoj dug, ali brz uspon na zadanu visinu.

Polaznici će tijekom napredne padobranske obuke skočiti onoliko puta koliko je potrebno dok ne usavrše sve tehnike i procedure. Nedugo

nakon polijetanja čuju se prvi zvukovi otvaranja padobrana točno iznad naših glava. Podižemo pogled i gledamo kako padobranci kao da se ni iz čega materijaliziraju pred našim očima. Naime, na tim visinama nemoguće je vidjeti čovjeka sve dok ne otvorí padobran, pri čemu se može steći fascinantan dojam kako se ljudi pojavljuju niotkuda. "Ova obuka nešto je najbolje što sam ikad probao. Osjećaj slobodnog pada i adrenalin koji on stvara neusporediv je s bilo čim što sam dosad imao priliku iskusiti", s velikim osmijehom na licu opisuje svoje iskustvo jedan od polaznika obuke. "Strah postoji, pogotovo kod prvog skoka. Međutim, jednom kad se ta inicijalna barijera probije, onda je čisto zadovoljstvo koje te gura da stalno isprobavaš nove stvari u zraku. Toliko mi se svidjelo da ozbiljno razmišljam o bavljenju padobranstvom i u civilstvu", objašnjava nam taj polaznik do koje je mijere oduševljen naprednom padobranskom obukom.

Nakon skoka svi skupljaju svoje otvorene padobrane i nose ih prema ugodnoj hladovini hangara. Valja imati na umu da su, iako je tijekom samog skoka temperatura i više nego ugodna, sam let do visine skoka i pripreme koje slijede nakon samog doskoka itekakav izazov na temperaturama iznad 35 stupnjeva. Okolni asfalt same piste s koje helikopteri uzljeću diže temperaturu na suncu na više od 40 stupnjeva. Za to vrijeme polaznici u crnim kombinezonima hodaju i ne skidaju osmijeh s lica. Nakon iskustva skoka i uzbuđenja koje su upravo doživjeli zemaljski problemi poput vrućine i umora nekako se ne odnose na njih. Oni su u svom filmu te jedva čekaju zeleno svjetlo za novi skok.

SREDIŠTE ZA RAZVOJ VODA "MARKO BABIĆ"

SRCE PUNO

Tekst: Tomislav Vidaković / Foto: Tomislav Brandt

Dvadeset devet polaznika 11. naraštaja obuke u Središtu za razvoj vođa "Marko Babić" svečanim je dolaskom na Kninsku tvrđavu završilo 88 kilometara dugu hodnju na koju su krenuli iz Udbine. Hodnja je počela 15., a završila 17. srpnja

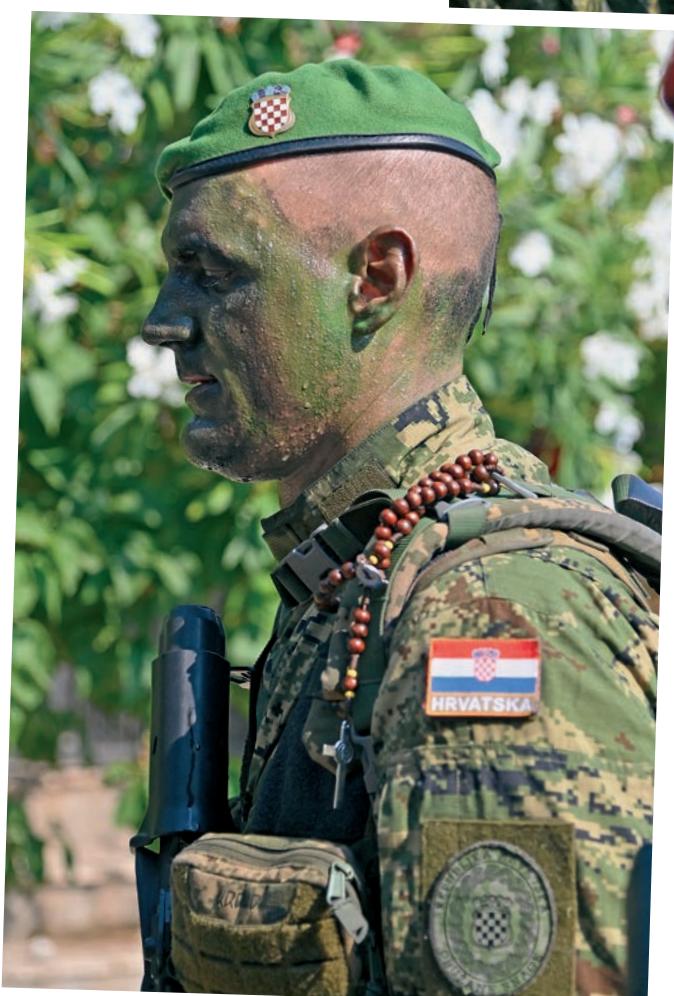
Cilj je Središta razviti i obučiti vrhun-ske vođe, koji će onda učiniti Hrvatsku vojsku snažnijom i kompaktnijom silom. Taj pristup može se vidjeti i na primjeru poligona s vodenim zaprekmama, koji su osmislili instruktori Središta, a koriste ga i druge postrojbe Hrvatske vojske

PONOSA

SREDIŠTE ZA RAZVOJ VODA "MARKO BABIĆ"

Polaznik obuke desetnik Andrija Matijević rekao je kako je obuka bila iznimno teška i zahtjevna, a toplinski val koji je zahvatio cijelu Hrvatsku nije ju nimalo olakšao. "Ovih je 88 kilometara najtežih 88 kilometara u mojem životu, ali vrijedilo je svake kapi prolivenog znoja. Došli smo ovamo, do Kninske tvrđave, podigli zastavu i srce je puno ponosa", govori nam s osmijehom na licu. "Koljena i stopala malo su bandažirana, ali i dalje služe i oporavit će se u idućim daniма", ističe desetnik Matijević dok opisuje naporna tri dana hodnje od Udbine do Knina.

Instruktor Stipan Stažnik iz Središta za razvoj vođa "Marko Babić" ne može biti zadovoljniji ovom genera-

cijom polaznika. Pokazali su sve svoje vještine, sve svoje znanje, zalagali su se i motivacije im nikad nije nedostajalo. To su sve obilježja koja bi svaki instruktor poželio. "Svaka obuka ima neke svoje novitete. Mi uvijek nastojimo dati neku novu dimenziju ovoj obuci, ali u okvirima zadanog plana i programa koje Središte provodi", objasnio je časnički namjesnik Mato Bjelovarac, prvi dočasnik Središta za razvoj vođa "Marko Babić". Istaknuo je kako je Središte u ovoj generaciji u cijelosti usavršilo i implementiralo niz vodenih prepreka koje prethodno nisu bile dio obuke. Međutim, kontinuiranim razvojem i ulaganjem u instruktore Središte pokazuje kako se konstantno razvija i polaznicima dodaje nove izazove u obuci.

Potvrdio nam je da je cilj Središta razviti i obući vrhunske vođe, koji će onda učiniti Hrvatsku vojsku snažnjom i kompaktnijom silom. Taj pristup može se vidjeti i na primjeru poligona s vodenim zaprekama, koji su osmisili instruktori Središta, a koriste ga i druge postrojbe Hrvatske vojske. "Nije to naše. Sve što mi napravimo i sve što radimo je za Oružane snage Republike Hrvatske", ponosno ističe časnički namjesnik Bjelovarac.

NAJBOLJI POLAZNIK

Najbolji je ovogodišnji polaznik obuke narednik Petar Bušan, pripadnik mornaričko-desantnog pješaštva. On je ujedno i najstariji dosadašnji polaznik obuke. Pokazao je kako su godine, a ima 51, itekako relativan pojam. S osmijehom na licu opisao nam je kako su mu prva četiri dana bila najteža i najizazovnija. "Ta prva četiri dana bila su mi najteža. Nakon toga, kad sam se naviknuo, sve je išlo glatko", objašnjava najbolji polaznik obuke i dodaje kako je

“Ovih je 88 kilometara najtežih 88 kilometara u mojoj životu, ali vrijedilo je svake kapi prolivenog znoja. Došli smo ovamo, do Kninske tvrđave, podigli zastavu i srce je puno ponosa”, s osmijehom na licu opisao je desetnik Andrija Matijević

u Udbini. Tijekom obuke usavršili su borbene vještine, sposobnost vođenja i psihofizičku izdržljivost u otežanim uvjetima i stresnim situacijama s ciljem da stecene kompetencije prenose i primjenjuju u svojim postrojbama. Tijekom hodnje polaznici su zajedno s instruktorima i popratnim osobljem prošli područjem triju županija: Ličko-senjske, Zadarske i Šibensko-kninske. Kako i sami kažu, pola puta hodali su kroz šume, a pola po asfaltu i uređenim stazama. Hodnju su započeli u vojarni “Josip Jović”, u ranim jutarnjim satima blagoslovom u crkvi hrvatskih mučenika u Udbini, te nastavili trasom prema Gračacu i Otriću.

Nakon što su svi polaznici došli na Kninsku tvrđavu, uručene su im diplome i značke o uspješno završenoj obuci. Najbolji polaznik dobio je i samokres HS-9 s posvetom načelnika Glavnog stožera OSRH.

i sam iznenađen što su mu noge tako lako izdržale ovu hodnju bez ikakvih posljedica te kako bi mogao prehodati još 88 km. “Ova jedinstvena obuka u Hrvatskoj vojsci u uvjetima programiranih visokih psihofizičkih opterećenja i kontroliranog stresa stvara okolnosti za provjeru, prepoznavanje i izgradnju vojnih voda razine desetine i voda, što je ujedno i jedan od presudnih čimbenika za pobjedu u boju”, naglasio je u obraćanju okupljenima na Kninskoj tvrđavi zamjenik zapovjednika – načelnik Stožera Hrvatske kopnene vojske brigadni general Valentin Skroza. “Obuka u ekstremnim vremenskim uvjetima jedna je od najzahtjevnijih obuka i u svijetu i kod nas u Hrvatskoj vojsci. Svi polaznici te obuke pokazuju spremnost za buduće izazove i za njih neće biti nepremostivih prepreka”, ponosno je naglasio general Skroza. “Hrvatska vojska pokazala je kako obukom u ovom Središtu stvara spremne, motivirane i na stres otporne vođe, koji će biti okosnica suvremenih bojnih djelovanja. Ovim se pristupom stavlja uz bok modernih zapadnih vojski spremnih odgovoriti na nestabilno globalno okruženje”, naglasio je brigadni general. Svi polaznici posebno su istaknuli stručnost i rad instruktora i popratnog osoblja, kao i kompletnu organizaciju i provedbu obuke. Završna hodnja kruna je njihove šestotjedne obuke u Središtu za razvoj vođa “Marko Babić”

HRM

PRIPREME ZA 27.

Maraton lađa tradicionalno je sportsko natjecanje autohtonih plovila iz doline Neretve. Kako se vojarna "116. brigade Hrvatske vojske" nalazi u Pločama, pripadnici Satnije mornaričko-desantnog pješaštva Flote HRM-a koji su u njoj smješteni osjećaju potrebu i čast aktivno se uključiti u natjecanje. Upravo zato HRM je i ove godine tradicionalno sastavio svoju ekipu. Ona se u skladu s mogućnostima unutar redovitih vojnih zadaća priprema za 27. Maraton lađa, koji će se održati 10. kolovoza

TEKST
Marija Mitar

FOTO
Ivana Vidušić

MARATON LAĐA

HRM

Ekipu HRM-a i ove će godine voditi i trenirati narednik Mato Grabovac, koji unutar lađe zauzima prvu lijevu poziciju. U razgovoru je istaknuo kako je vrlo zadovoljan kvalitetom treninga i naporom koji članovi ekipe svakodnevno ulažu u pripreme s obzirom na to da istodobno ispunjavaju brojne obveze u postrojbama te odlaze na različite obuke, što im je primarna vojna zadaća.

Navedenih je obuka puno pa je nerijetko izazovno u isto vrijeme okupiti sve članove ekipe. Premda ne ostvare velik broj ekipnih treninga, svaki od njih vrlo je kvalitetan i uspješan. Narednik Grabovac ističe kako su konkretne pripreme počele 1. srpnja, a kombinacija su tzv. suhih treninga i onih na vodi. Cilj je podignuti do Maratona lađa razinu spremnosti te postupno povećavati broj treninga, a samim tim i broj zaveslaja. Budući da je ovogodišnja ekipa HRM-a u gotovo jednakom sastavu kao i prošlogodišnja, narednik Grabovac vjeruje kako je spremnost sudionika veća, a samim tim očekuje i bolje rezultate.

Pripreme su počele 1. srpnja, a kombinacija su tzv. suhih treninga i onih na vodi. Cilj je podignuti do Maratona lađa razinu spremnosti te postupno povećavati broj treninga, a samim tim i broj zaveslaja

Ljubav prema domovini i kraju iz kojeg dolaze glavni su pokretači i izvori snage te volje. Iako vojska ima svoje primarne zadaće, razvodnik Ivan Dropulić smatra da ona mora održavati i neposredan kontakt sa stanovništvom, kojem to puno znači

Poziciju prvog desnog u lađi ima razvodnik Ivan Dropulić. Pripadnik je Satnije mornaričko-desantnog pješaštva, ali i veliki zaljubljenik u lađu. Svake se godine rado odazove pozivu i unatoč brojnim obvezama unutar svoje postrojbe, neumorno sudjeluje u pripremama.

SINERGIJA MLAĐIH I STARIJIH

U razgovoru je istaknuto kako ga iznimno raduje sinergija starijih i mlađih članova ekipa, prenošenje znanja i iskustva.

“Važno je lađu ne prepustiti zaboravu i s pomoću nje ostvariti vezu sa stanovništvom”, istaknuo je razvodnik Dropulić.

Ljubav prema domovini i kraju iz kojeg dolazi njegovi su glavni pokretači i izvori snage te volje. Iako vojska ima svoje primarne zadaće, smatra da ona mora održavati i neposredan kontakt sa stanovništvom, kojem to puno znači.

Skupnik Ante Pavić ističe kako biti član veslačke ekipе HRM-a iziskuje dodatno zalaganje. Nakon što se izvrše primarne vojne zadaće, potrebno je obaviti dodatne treninge. Međutim, kako su svi članovi ekipе izrazito motivirani te zbog važnosti Maratona za taj kraj, uspješno se nose s velikim fizičkim naporima koje pripreme zahtijevaju. Naglašava usto kako spomenuti fizički napor kompenziraju velikom željom i ponosom zbog sudjelovanja na Maratonu lađa.

Budući da su članovi ekipе uglavnom iz neretvanskog kraja, lađa ima veliku kulturnu i tradicijsku ulogu u njihovim životima.

VRIJEDAN OBLIK PROMOCIJE VOJSKE

Iako gotovo sva mjesta iz kojih dolaze imaju vlastite ekipе, skupnik Pavić ističe svoje kolege kao one s kojima prolazi profesionalne i osobne us-

pone, pa ne dvoji oko ekipе s kojom će sudjelovati na Maratonu.

Smatra da je sudjelovanje HRM-a na Maratonu lađa vrijedan oblik promocije vojske te u takvom zajedništvu sa stanovništvom mladi naraštaji možda prepoznaju vojsku kao životni poziv i put. Uz minimalne, ali dovoljne uvjete, lađarska ekipa HRM-a može na Maratonu ostvariti dobar plasman.

Na kraju razgovora skupnik Pavić dodaje da vjeruje u poboljšanje prošlogodišnjeg rezultata. Naime, ekipa je spremnija, a i nuda se da se ove godine neće ponoviti nemili prošlogodišnji događaj potapanja lađe na samom startu utrke.

Prateći ovogodišnju lađarsku ekipu HRM-a na jednom treningu, vrlo se lako može uočiti želju i žar s kojima se priprema za natjecanje.

Budući da ukupna duljina Maratona iznosi 22 kilometra te da je za navedeno potrebno učiniti u prosjeku 9000 zaveslaja, i to uza sve postojeće primarne vojne zadaće i obuke, navedeno najbolje potvrđuje kako je za ekipu HRM-a zaista riječ o natjecanju istinske volje i zalaganja.

CSDP OLIMPIJADA

DOMINACIJA HRVATSKIH KADETA

Kadeti su tijekom natjecanja obrađivali teme iz domene Zajedničke sigurnosne i obrambene politike Europske unije, a ocjenjivane su sljedeće kategorije: pisanje seminarskog rada, prezentiranje njegove teme, te pojedinačno i grupno natjecanje u znanju iz predmetne domene

Kadeti Hrvatskog vojnog učilišta postigli su na 7. Olimpijadi Zajedničke sigurnosne i obrambene politike (Common Security and Defence Policy – CSDP) u Budimpešti izvanredan uspjeh i pokazali zavidno znanje iz predmetne domene. Od mogućih 12 osvojili su ukupno pet medalja, što je za hrvatske kadete dosad najveći broj priznanja na međunarodnim natjecanjima.

FAZE NATJECANJA

Navedeno natjecanje održano je od 1. do 5. srpnja, u sklopu mađarskog predsjedanja Europskom unijom, a domaćin je bilo Sveučilište javne službe "Ludovika" iz Mađarske. Predvodjeni predavačicom engleskog jezika

i višom stručnom savjetnikom nastavnicom Središta za strane jezike "Katarina Zrinska" mr. sc. Majom Ivanović, kadeti Luka Kirac, Doris Dasović, Vilim Đura i Iliju Ivanović na Olimpijadi su predstavljali Republiku Hrvatsku i Hrvatsko vojno učilište "Dr. Franjo Tuđman". Ovo je bio prvi put da sudjeluju čak četiri hrvatska kadeta, što je i maksimalan broj predstavnika jedne zemlje.

Kadeti su tijekom natjecanja obrađivali teme iz domene Zajedničke sigurnosne i obrambene politike Europske unije, a ocjenjivane su sljedeće kategorije: pisanje seminarskog rada, prezentiranje njegove teme, te pojedinačno i grupno natjecanje u znanju iz predmetne domene.

CSDP Olimpijada odvija se u dvije faze, nerezidencijalnoj i rezidencijalnoj. Prva faza počinje godinu dana prije i uključuje *online* učenje, gdje se kadeti pripremaju za provjere znanja, te odabir teme seminarskog rada i njegovo pisanje. Nakon što kadeti predaju svoje radove, ocjenjivači iz svih zemalja sudionica pregledavaju ih i ocjenjuju u skladu s jasnim uputama i pravilima kojih se treba pridržavati. Kako bi se

TEKST
Janja Marijanović
Šaravanja

FOTO
HVU

izbjegla pristranost, svaki rad ocjenjuju dva ocjenjivača, a ocjenjivač ne smije ocjenjivati rad kadeta iz svoje zemlje. Kad rezultati budu gotovi, oni kadeti koji idu dalje u rezidencijalnu fazu provode završne pripreme za obranu rada i usmenu provjeru znanja. Rezidencijalna faza odvija se u zemlji koja u tom trenutku predsjeda Europskom unijom, a ovaj put to je Mađarska.

Uz hrvatske kadete i kadete zemlje domaćina, sudjelovali su i natjecatelji iz Austrije, Bugarske, s Cipra, iz Češke, Estonije, Francuske, Grčke, Italije, Poljske, Portugala, Rumunjske, Slovačke i Španjolske.

RAD I ZALAGANJE DAJU ODLIČNE REZULTATE

Kadet nadnarednik Luka Kirac, student 5. godine Vojnog pomorstva, napisao je seminarski rad *Vojni razvoj oružanih snaga u Europskoj uniji uzrokovani ratom u Ukrajini* (*Military developments of armed forces in the European Union caused by the war in Ukraine*), s kojim je osvojio prvo mjesto u kategoriji pisanja rada i njegove obrane. Kadet desetnik Vilim Đura, njegov kolega, osvojio je treće mjesto za najbolje napisan rad. U individualnom natjecanju iz poznavanja Zajedničke sigurnosne i obrambene politike Europske unije kadet Luka Kirac opet je bio najbolji i zbog izvanredne izvedbe osvojio je posebnu nagradu kao pobjednik 7. CSDP Olimpijade. U kategoriji timskog natjecanja iz poznavanja Zajedničke sigurnosne i obrambene politike Europske unije kadet narednik Ilija Ivanović sa svojom skupinom osvojio prvo, a kadetkinja desetnica Doris Dasović sa svojom skupinom drugo mjesto. Hrvatskom vojnom učilištu uručena je prijelazna plaketa, koju će za dvije godine na Cipru dobiti pobjednik 8. CSDP Olimpijade.

Nastavnica Maja Ivanović u razgovoru za Hrvatski vojnik istaknula je da je iznimno ponosna na kadete, koji su, uza sve fakultetske i vojne obveze, sami postigli ovakve rezultate: "Kao netko tko već 20 godina radi u izobrazbi mladih generacija, sretna sam kad vidim mlade pametne ljudi koji rade na sebi i žele učiti još više." Naglasila je kako je ideja Olimpijade povezivanje s kadetima iz drugih zemalja, što će zasigurno pridonijeti njihovim budućim časničkim karijerama kad se budu susretali na vježbama ili u misijama. Dodala je kako vjeruje da je ovo dobar početak internacionalizacije vojnih studija, jer se sve više pažnje posvećuje međunarodnim semestrima na vojnim školama. Mladi danas sve bolje znaju engleski jezik, koji im je samo oruđe, a ne prepreka kao što je to možda nekad bio. Posebno je pohvalila domaćine u Budimpešti, koji su napravili iznimski posao i organizirali zanimljiva događanja kako bi im boravak bio što ugodniji.

Nakon što je uspješno završio sve fakultetske obveze, kadet nadnarednik Luka Kirac otišao je na zaslужeni odmor i sad mu samo slijedi čekanje promocije, kad će dobiti prvi časnički čin i postavljenje u jednu od postrojbi Hrvatske vojske. Uspjeli smo doći do njega telefonski te čuti dojmove o održanoj Olimpijadi, kao i razloge prijave na takvo natjecanje. "Na Olimpijadu sam se prijavio jer sam htio steći neka nova znanja i poboljšati svoje prezentacijske vještine, a kao glavni razlog naveo bih razmjenu iskustava i ideja s kadetima iz drugih zemalja", rekao je. Dodao je da se prvom mjestu nije nadoao i da je bio iznenaden kad je dobio rezultate. "Smatrao sam da je konkurenčija na jako visokoj razini što se tiče znanja i zato sam uložio puno rada i zalaganja kako bih dostoјno predstavio Hrvatsko vojno učilište evaluatorima i kadetima iz drugih zemalja", govorio nam. Za Olimpijadu se najviše pripremao za vrijeme praznika, kad nije imao nikakve akademске ni vojne obveze. U pripremi rada i prezentacije ističe profesora Hrvoja Karnu i profesoricu Silvanu Kokan, koji su mu pomogli te im ovim putem zahvaljuje na podršci. Kadet nadnarednik Kirac smatra da sudjelovanje na CSDP Olimpijadi donosi mnoge koristi, kao što je stjecanje novih znanja i vještina, stručno usavršavanje, razvoj kritičkog razmišljanja i engleskog jezika, suradnja u međunarodnom okruženju te diskusija o aktualnim temama na području EU-a. Prva CSDP Olimpijada organizirana je u kontekstu doprinosa Cipru Europskoj inicijativi za razmjenu mladih časnika inspiriranoj programom Erasmus. Glavni cilj Olimpijade bio je upoznati kadete sa Zajedničkom sigurnosnom i obrambenom politikom, dajući im poticaj za učenje, pisanje rada o toj temi i natjecanje u znanju s kolegama iz drugih članica. Prvo izdanje Olimpijade održano je od 3. do 5. listopada 2012. na Cipru, a sudjelovalo je 11 zemalja. Nakon njezinu uspjeha odlučeno je da će se održavati svake dvije godine.

NATO

"Hrvatska zajedno s ostalim članicama pridonosi stabilnosti Saveza i očuvanju mira, odgovorna je i predana saveznica", poručio je ministar Anušić

TEKST
Iva Puljić Šego
Irena Rački

FOTO
MORH, NATO

SAMIT NATO-A U WASHINGTONU

Od 9. do 11. srpnja u Washingtonu je održan samit NATO-a, na kojem su glavne teme bile daljnja pomoć Ukrajini, odvraćanje i obrana, odnosno osnaživanje obrambene industrije te globalna partnerstva NATO-a. Među predstavnicima Republike Hrvatske u Washingtonu bili su predsjednik Republike i vrhovni zapovjednik OSRH Zoran Milanović, potpredsjednik Vlade i ministar obrane Ivan Anušić, ministar vanjskih i europskih poslova Gordan Grlić Radman i načelnik Glavnog stožera OSRH general-pukovnik Tihomir Kundid. Samitom se obilježavala i 75. obljetnica osnutka NATO-a, koji je pokazao da je najuspješniji vojno-politički savez u povijesti te glavni jamac mira i sigurnosti svojih članica. Republika Hrvatska obilježila je ove godine i 15. obljetnicu članstva u Savezu. Prvog dana samita održana je proslava 75. obljetnice NATO-a. Mjesto održava-

nja proslave bio je Andrew W. Mellon Auditorium, a govorima su je otvorili predsjednik SAD-a Joe Biden i glavni tajnik NATO-a Jens Stoltenberg. Oba su istaknula povijesni značaj NATO-a te njegovu ulogu u očuvanju mira i sigurnosti članica. "Obljetnica osnivanja NATO-a trenutak je i za prisjećanje na težak put koji je Hrvatska prošla od stjecanja svoje neovisnosti, borbe za slobodu i obranu teritorijalnog integriteta do statusa članice NATO-a. Hrvatska zajedno s ostalim članicama pridonosi stabilnosti Saveza i očuvanju mira, odgovorna je i predana saveznica", poručio je ministar Anušić.

Uoči proslave obljetnice ministar Anušić pratio je u sklopu samita Forum obrambene industrije (Defense Industry Forum), koji je organizirala Američka gospodarska komora (U.S. Chamber of Commerce). Jedna od tri glavne teme samita upravo je osnaživanje obrambene industrije, povećanje vlastite proizvodnje vojne opreme i naoružanja, kao i jačanje obrambene suradnje članica. "U svjetlu narušenih sigurnosnih uvjeta i ruske agresije na Ukrajinu, koja traje već gotovo dvije i pol godine, jačanje obrambene industrije nema alternativu. Vlada Republike Hrvatske i Ministarstvo obrane RH predano i kontinuirano ulažu u Oružane snage RH i potiču jačanje hrvatske vojne industrije", rekao je ministar obrane.

Drugog dana hrvatski su izaslanici sudjelovali i na sastanku Sjevernoatlantskog vijeća (NAC), a ministar Anušić i na večeri za ministre obrane u organizaciji ministra obrane SAD-a Lloyda J. Austina III. Istog dana ministar je poručio kako su članice NATO-a predane snažnoj podršci Ukrajini i obrambenim izdava-

"Vlada Republike Hrvatske i Ministarstvo obrane RH predano i kontinuirano ulažu u Oružane snage RH i potiču jačanje hrvatske vojne industrije", rekao je ministar obrane

janjima: "Snažne i jake poruke poslane su sa samita NATO-a, nema odstupanja ni milimetra, pojačavamo našu koheziju unutar Saveza, i kroz djelovanje i kroz izdvajanja – i prema našim obrambenim potencijalima i kroz Zavjet za Ukrajinu."

U tom je kontekstu ministar Anušić potvrdio podršku Republike Hrvatske Ukrajini: "Zavjet podrazumijeva da sve članice NATO-a godišnje izdvajaju ukupno 40 milijardi eura za Ukrajinu, a Republika Hrvatska na temelju svoje ekonomske snage u tome treba sudjelovati sa 66,6 milijuna eura." Ministar je istaknuo kako je Hrvatska donacijama vojne opreme Ukrajini ove godine već dostigla navedeni iznos. Dodao je kako će Hrvatska iznos od dva posto BDP-a za izdvajanja za obranu doći do 2027. godine, a zajedno s Vladom kroz naše planove – možda i ranije.

"Sigurnost i sloboda nisu besplatni. To smo mi osjetili na vlastitoj koži u Domovinskom ratu i uvijek moramo biti spremni. Ne da bismo napadali nego da bismo odvraćali, kako bismo bili snažni da nitko ne bi mogao ugroziti naš teritorijalni integritet", poručio je ministar obrane.

Usvojena je također Deklaracija samita, koja donosi ključne smjernice u idućim godinama te su obuhvaćene ključne teme, jačanje kolektivne sigurnosti, izdvajanja za obranu i doprinos globalnoj stabilnosti i međunarodnoj suradnji te podrška Ukrajini.

Poslana je snažna poruka jedinstva te je istaknuta obveza članica NATO-a i predanost članku 5. Sjeveroatlantskog ugovora.

"Nastavljamo osiguravati našu kolektivnu obranu od svih prijetnji i iz svih smjerova, temeljenu na pristupu od 360 stupnjeva, kako bismo ispunili tri temeljne NATO-ove zadaće odvraćanja i obrane, prevencije i upravljanja krizama i kolektivne sigurnosti", stoji u Deklaraciji.

Potporena je i trajna predanost potpunoj provedbi Zavjeta o ulaganju u obranu kako je dogovoreno u Vilniusu te je prepoznato kako je potrebno više ulagati u obrambene sposobnosti kako bismo održivo ispunili svoje obveze kao saveznici NATO-a.

Usvojena je Deklaracija samita, koja donosi ključne smjernice u idućim godinama te su obuhvaćene ključne teme, jačanje kolektivne sigurnosti, izdvajanja za obranu i doprinos globalnoj stabilnosti i međunarodnoj suradnji te podrška Ukrajini

IZVRSNA SURADNJA HRVATSKE I LITVE

Potpredsjednik Vlade Republike Hrvatske i ministar obrane Ivan Anušić trećeg se dana samita sastao s Laurynasom Kaščiūnasom, ministrom obrane Litve. Razgovaralo se o daljnjoj suradnji dviju zemalja u području obrane te podršci Ukrajini.

Naime, na samitu je potvrđena jasna podrška članica NATO-a Ukrajini. Ministri Anušić i Kaščiūnas usuglasili su kako je daljnja konkretna i snažna podrška Ukrajini neupitna i ujedno su potvrdili izvrsnu suradnju dviju zemalja. "Drago mi je što ćemo i dalje razvijati dobre odnose Hrvatske i Litve. Hrvatska je pristupila Koaliciji za razminiranje Ukrajine u humanitarnom aspektu, čiji je inicijator Ministarstvo nacionalne obrane Litve", rekao je ministar Anušić. Što se tiče razminiranja, ministar Anušić istaknuo je: "Upravo naša zemlja ima veliko iskustvo razminiranja svojeg teritorija nakon Domovinskog rata i spremni smo to podijeliti i pomoći u tom području."

KOPNENA VOJSKA

Tijekom pariške međunarodne izložbe naoružanja i vojne opreme Eurosatory 2024, izaslanstvo Ministarstva obrane RH potpisalo je Okvirni sporazum za pristupanje Republike Hrvatske programu zajedničke nabave haubica CAESAR. Okvirni sporazum nije obvezujući, ali svakako je zanimljiv, jer riječ je o dokazanom i modernom borbenom sustavu

TEKST
Ivan Galović

HAUBICA CAE APSOLUTNI HIT NA

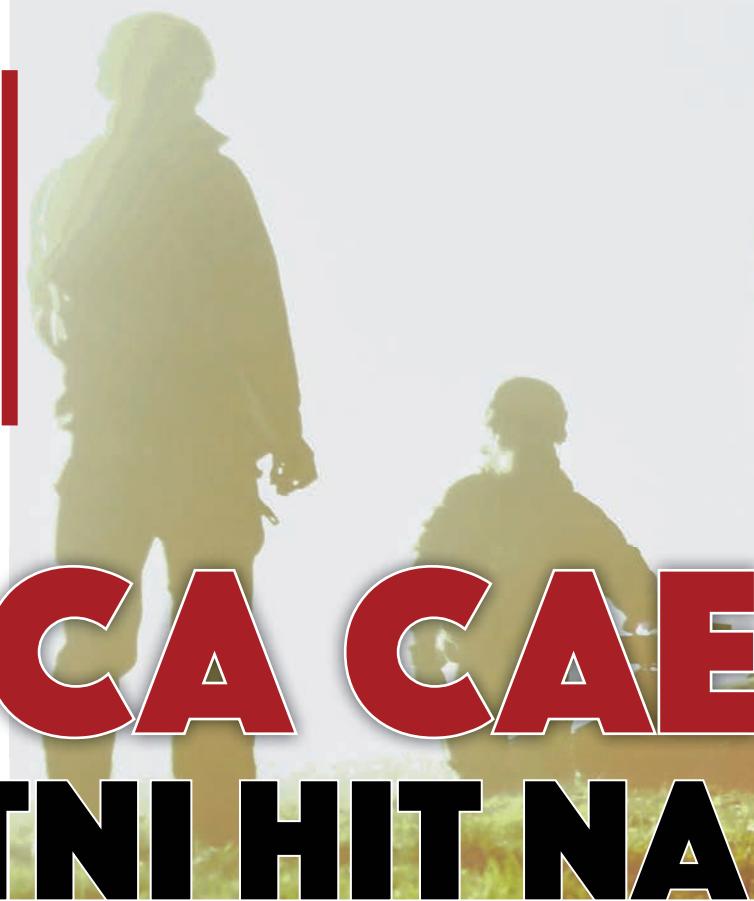
Prije rata u Ukrajini mnogi su vojni stručnjaci diljem svijeta smatrali da su jedina ozbiljna oružja za kopneno ratovanje visokog intenziteta oklopjena vozila na gusjenicama. No, dogđaji nakon otvorene ruske agresije pokazali su suprotno: topnička oružja na kotačima ne samo da su savršeno prikladna za ratovanje visokog intenziteta već se i pokazuju boljima od nekih drugih vrsta oružja. Topnički sustavi montirani na kamion-ska podvozja ili šasije zadnjih su godina dobili na popularnosti. U ponudi je sve više sustava na kotačima, ali i puno je više potencijalnih kupaca koji ih žele nabaviti gotovo odmah. U protekle dvije godine zabilježene su narudžbe za vojske više zemalja. Francuska, Litva i Belgija odabrale su francuski CAESAR MK2; Estonija CAESAR MK1; Češka CAESAR 8 x 8. Brazil je odabrao izraelski ATMOS 2000, a Ujedinjena Kraljevina i Njemačka objavile su pla-

nove za kupnju sustava RCH 155 temeljenog na njemačkom vozilu Boxer u konfiguraciji pogona 8 x 8. Kupci mogu odabrati i neku od drugih haubica, kao što je slovačka Zuzana 2, češka DITA, turski Arpan 155, švedski Archer, srpska Nora B-52, japanski Type 19 ili kineski SH-15. Ukrajina je u međuvremenu počela proizvodnju haubice na kotačima 2522 Bohdانا, a prošle se godine i Rusija pridružila trendu, haubicom na kotačima 2543 Malva, prekidajući svoju tradiciju ponude gusjeničnog samohodnog topništva. Uz navedene, koje su već u ponudi, blizu je serijske proizvodnje i nekoliko prototipova samohodnih haubica: njemačka ATI na podvozju Iveco 8 x 8 i AGM na vozilu Piranha 10 x 10 HMC, turska T-155 Yavuz, bosansko-hercegovačka H-155, slovačka EVA, češka Morana ili srpska Nora B-52 NG. Finska tvrtka Patria namjerava usto postaviti svoje vučeno topničko oružje

od 155 mm na podvozje s kotačima. Zanimljivo je da Američka kopnena vojska nema u uporabi samohodni topnički sustav na kotačima iako je 2021. testirala haubice CAESAR, ATMOS, Archer i Nora B-52.

PREDNOSTI KOTAČA

Zanimanje za samohodno topništvo na kotačima proizlazi iz želje za puno većim stupnjem mobilnosti i većom mogućnosti preživljavanja u odnosu na vučene haubice. Upravo je mobilnost bila ključna za vojske koje su se okrenule kotačima. Ministarstvo obrane Belgije nazvalo je kupnju haubica CAESAR ulaganjem u iznimnu mobilnost, dok je estonski ministar obrane Hanno Pevkur u intervjuu za tiskovinu Postimees prilično zanimljivo objasnio razlog zašto je izbor pao na haubice CAESAR. "Ne možete puno manevrirati na gusjenicama", prokomentirao je nešto nižu razinu pokretljivosti

SAR TRŽIŠTU

Foto: U.S. Army National Guard / Sgt. 1st Class Theresa Gualdarama

nedavno kupljenih južnokorejskih gusjeničnih haubica K9 u odnosu na francuske kotačne haubice. Za zemlje koje žele izgraditi i poboljšati svoje topničke snage bitna je i niža cijena kotača u odnosu na gusjenice. Francuska je krajem 2023. naručila 109 haubica CAESAR Mk2 kalibra 155 mm, i to za 3,2 milijuna eura po vozilu. Njemačka je u ožujku 2023. godine za 18,4 milijuna eura po vozilu kupila deset gusjeničnih haubica PzH 2000. Rad i održavanje sustava na kotačima najčešće su također jeftiniji: studije iz SAD-a i Europe pokazuju uštedu od otprilike 30 posto.

Ipak, široka uporaba topništva na kotačima u Ukrajini prije svega je diktirana dostupnošću tih oružnih sustava, a ne taktičkim izborom. Međutim, topnička oružja na kotačima pokazala su se dobrima u ratu koji karakterizira intenzivna protutopnička paljba. Dobar je primjer za takav zaključak

**Francuski vojnici,
pripadnici
93. pukovnije
planinskog
topništva, 28.
ožujka 2023.
provode gađanje iz
haubice CAESAR
na međunarodnoj
vojnoj vježbi
Dynamic Front 23 u
Oksbølu, Danska**

sustav CAESAR (le CAmion Équipé d'un Système d'ARtille-
rie – kamion opremljen topničkim sustavom). Proizvodi ga
francuska podružnica njemačko-francuskog konglomerata
KNDS, nekadašnja tvrtka Nexter. U Hrvatskoj je CAESAR
nedavno doživio medijsku pozornost. Naime, tijekom pariške
međunarodne izložbe naoružanja i vojne opreme Eurosatory
2024, održane od 17. do 21. lipnja, izaslanstvo Ministarstva
obrane RH potpisalo je Okvirni sporazum za pristupanje
Republike Hrvatske programu zajedničke nabave haubica
CAESAR. Pristupanje je Hrvatskoj ponudila Francuska, a
zajednička nabava provodila bi se putem tamošnje agencije
za naoružanje (Direction Générale de l'Armement – DGA).
Okvirni sporazum nije obvezujući, ali pod grupacijom KNDS
(tj. pod njezinim njemačkim dijelom, nekadašnjom tvrtkom
Krauss-Maffei Wegmann), je i proizvodnja njemačke haubice
PzH 2000. Hrvatska vojska već je ima u operativnoj uporabi,
pa bi se eventualna nabava CAESAR-a mogla opisati kao
proširenje uspješne suradnje. Službenih izvješća o broju,
inačici i rokovima isporuke haubica za OSRH još nema. Ne-
davno je interes za njih pokazala i Slovenija.

OPASNI DRONOVII PROTOKLOP

Vratimo se Ukrajini: vojska koja brani svoju zemlju trenu-
tačno u uporabi ima oko 50 haubica CAESAR. Ruski vojni

KOPNENA VOJSKA

PONUDA STRELJIVA

Nekterov arsenal streljiva uključuje seriju projektila LU (trenutno-fugasni, osvjetljavajući, dimni i vježbovni projektil) punjenu neosjetljivim (IM) ili konvencionalnim eksplozivima, projektil BONUS MKII (protouklopni, pametni), kao i novi navođeni projektil KATANA. Svi su u kalibru 155 mm. Domet je, ovisno o projektilu, od 4,5 do preko 40 km. U načinu izravne paljbe maksimalni domet iznosi dva kilometra. Seriju projektila LU odlikuje visoka razina točnosti, a inačice punjene neosjetljivim eksplozivom osiguravaju lakši transport bilo kojim putem. KATANA će imati srednje odstupanje pogotka od cilja do deset metara na udaljenosti većoj od 40 kilometara. Razvoj će biti završen do kraja 2025., a trenutačno se provodi test navođenja u okruženju s ometanjem. U portfelju je i upaljač SPACIDO, odnosno sustav za korekciju putanje na cijelom dometu, koji radi tako što uspoređuje stvarnu putanju s teoretskom. SPACIDO osigurava veću točnost, omogućava preciznije djelovanje po visokoisplativim ciljevima, minimizira učinke kolateralne štete, smanjuje sigurnosnu udaljenost u odnosu na prijateljske snage te smanjuje potrošnju streljiva. S druge strane, CAESAR je sposoban koristiti i cijeli raspon NATO-ovih topničkih projektila 155 mm namijenjenih za cijevi duljine 39 i 52 kalibra, uključujući vođene topničke granate Excalibur ili Vulcano.

Foto: KNDS France

Novi KNDS-ov navođeni projektil KATANA trebao bi imati srednje odstupanje pogotka od cilja do deset metara na udaljenosti većoj od 40 km

blogeri naveli su u travnju ove godine na kanalu Telegram domet, točnost i pokretljivost kao njihove najbolje značajke te istaknuli da su one krivac za neutraliziranje brojnih ruskih topnika protutopničkom paljbom. Naglasili su da je njihova prednost agilnost, koja ruskim snagama ne daje dovoljno vremena da ih lociraju i učinkovito uzvrate ukrajinskim poslugama.

S mnoštvom tehnologije koja leti nad bojištem, uključujući lutajuće streljivo (*loitering munition*), današnja se ratna igra svodi na to da ne smijete biti uočeni, a tu je CAESAR u

velikoj prednosti. Mnoštvo dronova znači da posluge oružja u Ukrajini moraju kamuflirati svoje paljbe položaje ili se povući odmah nakon djelovanja kako bi izbjegle protuudare. S druge strane, sveprisutno protuoklopno oružje i dronovi znače da topništvo na gusjenicama ima dosta problema. U dvije godine intenzivne uporabe u Ukrajini je uništeno oko deset posto njezinih haubica CAESAR, a neke procjene govore da se gubici ukrajinskog gusjeničnog i vučenog topništva penju do trećine. Ukrainsko korištenje topničke taktike pucaj i bježi (*shoot and scoot*) sugerira na to da budućnost leži u visokomobilnom topništvu, bilo da je na gusjenicama ili na kotačima. Reagirajući na to, KNDS je predviđao porast potražnje za samohodnim haubicama. U njegovu su portfelju osim haubica CAESAR i PzH 2000 i samohodne haubice na kotačima RCH 155 i AGM Iveco 8 x 8. Francuski dio KNDS-a reorganizirao je proizvodne linije kako bi proizvodnja porasla sa sadašnjih šest na osam haubica mjesечно tijekom 2024. No, cilj je doseći proizvodni kapacitet od 12 haubica mjesечно u roku od jedne godine. Da bi to učinili, Francuzi su već uložili u povećanje proizvodnje komponenti sustava.

CAESAR se dokazao u akciji nedugo nakon ulaska u operativnu uporabu francuske vojske: na fotografiji su vojnici tijekom vježbe blizu zrakoplovne baze Bagram u Afganistanu u kolovozu 2009. godine

Foto: US DoD / Staff Sgt. Teddy Wade / 55th Signal Company (Comdat Camera)

Foto: KNDS France

Prema riječima francuskog ministra obrane Sébastiena Lecornuja, povećanje proizvodnje omogućeno je skraćenjem vremena izrade topničkog sustava. Trenutačno je proizvodni ciklus haubice CAESAR sa 30 mjeseci smanjen na 15. Osim toga, Nexter je uspio nabaviti potreban inventar i zaposliti dodatne radnike. Plan je da 2024. bude proizvedeno 80 tih haubica.

CAESAR je počeo ulaziti u operativnu uporabu svojih kupaca 2008. godine i dokazao se ne samo u Ukrajini nego i u Afganistanu, Maliju, Libanonu, Iraku, Siriji, zemljama Sahela, na Bliskom istoku i u istočnoj Aziji. Djelovao je u teškim uvjetima (vjetar, prašina, pijesak, kamenje, snijeg, noć, planina, džungla, pustinja, ekstremne vrućine...) i izvješća govore da se pokazao pouzdanim. Dosad su te haubice ispalile više od 100 000 granata i prešle više od milijun kilometara uključujući 50 000 km u borbenim operacijama.

ZA POČETAK – SAMOSTALNI RAZVOJ

Francuske tvrtke (prvo GIAT Industries, potom Nexter) koje su ga razvijale do takvih rezultata nisu došle lako. Razmišljajući o situaciji u topništву francuske vojske, njihovi čelnici te inženjeri procijenili su da postoji praznina između vučenog topa 155 mm TRF1 i teškog samohodnog topa 155 mm AuF1, odnosno AuF2. Stoga su početkom 1990-ih započeli

Sklapanje sustava CAESAR u KNDS-ovu postrojenju. Sustav je moguće instalirati na više vrsta kamionskih platformi

Ukrajinski vojnici gađaju iz CAESAR-a. Iskustva s tamošnje bojišnice svode se na to da ne smijete biti uočeni i morate biti pokretljivi, a tu je CAESAR u velikoj prednosti u odnosu na mnoge druge topničke sisteme

samostalan razvoj novog topničkog sustava na kotačima koji u potpunosti ispunjava standard modernog topništva JBMou 155/52 (Joint Ballistic Memorandum of Understanding).

Prvi primjerak nove samohodne haubice CAESAR prikazan je 1994. Proizvođači su ga predstavili kao sustav koji je operativan i kompatibilan sa snagama za brzo djelovanje, vrlo pokretljiv i potpuno usklađen s NATO-ovim standardima. No, tek je 2000. godine potpisana ugovor za opremanje francuske vojske s pet predserijskih jedinica na podvozju Mercedes-Benz Unimog U2450L u konfiguraciji 6 x 6. Te prve samohodne haubice koristeće su za upoznavanje vojske s novim topničkim sustavom i za eksperimentalnu uporabu u postrojbama. Strano vozilo nije odabранo slučajno. Proizvođači su tad bili okrenuti u prvom redu inozemnim kupcima, a takav tip vozila bio je u uporabi u velikom broju zemalja koje su imale osiguranu logističku potporu i opskrbu pričuvnim dijelovima. S druge strane, vozilo Unimog U2450L poznato je po dobrom svladavanju teških terena. Prohodnost vozila dodatno je poboljšana ugradnjom sustava za središnju regulaciju tlaka u pneumaticima iz vozačeve kabine, ugradnjom servoupravljanja, te uporabom pneumatičkih *run flat* umetcima. Iako u početku njegova razvoja francuska vojska nije pokazala prevelik interes za CAESAR, ipak ga je kupila, vjerojatno i zato da bi osigurala početak serijske proizvodnje i povećala izglede za prodaju stranim kupcima. S vremenom su promjene u sigurnosnom okruženju utjecale na to da francuska vojska postane jako zainteresirana za taj borbeni sustav. Vlada i GIAT potpisali su 2004. godine 300 milijuna eura vrijedan ugovor za isporuku 72 samohodne haubice CAESAR francuskim kopnenim snagama. Bile su bazirane na domaćem podvozju Renaultove (danas Arquus) Sherpa 5 u konfiguraciji 6 x 6. Serijska proizvodnja novih samohodnih haubica danas poznatih kao Mk1 počela je 2007. godine. U međuvremenu je francuska vojska, zbog sve većih potreba za angažiranjem u međunarodnim vojnim misijama i operacijama, odlučila kupiti ukupno 120 haubica

KOPNENA VOJSKA

Foto: U.S. Marine Corps / Staff Sgt. Akeel Austin

CAESAR. Francuske nabave nastavljene su i nakon toga, a zadnja narudžba odnosi se na 109 haubica CAESAR Mk2 čija isporuka treba započeti 2026. To znači da će biti zamijenjene haubice AMX-30 AuF1, kojima se bliži kraj nakon više od 47 godina uporabe. Prethodne nabave haubica CAESAR umirovile su 2022. godine vučene haubice TRF1.

Uvođenje CAESAR-a u operativnu uporabu francuske vojske ubrzo je postalo vrlo značajna referencija na inozemnom tržištu. Prvi je strani kupac tajlandska vojska: 2006. kupila je šest sustava na Renaultovim kamionima. Saudijska Arabija te je godine naručila 80 haubica na podvozju Mercedes-Benz Unimog U2450L. Nastavila je nabave pa ih tamošnja vojska u uporabi trenutačno ima više od 150, od kojih je pola na Renaultovim kamionima. No, te su haubice domaći proizvod po francuskoj licenciji. CAESAR se može montirati i na druga kamionska podvozja, primjerice IVECO, TATRA, indijski ASHOK Leyland ili francuski Soframe.

CIJEV ZA 2000 OPALJENJA

Haubica CAESAR na neki je način postala utemeljitelj nove klase lakih, zračno prijenosnih, dalekometnih i samohodnih topničkih oružja. Temeljna je prednost što ima sličnu paljbenu moć kao i postojeća vučena i samohodna topnička oružja, ali posjeduje znatno veću stratešku mobilnost i kraće vrijeme za djelovanje izraženo u pripremi elemenata za gađanje te zauzimanju i

Zatvarač je tipa konusno-navojni (zavojni) s otvaranjem prema gore. Njegovo je otvaranje i zatvaranje automatsko

Podinačica sustava CAESAR Mk1 u konfiguraciji 8 x 8 predstavljena je 2015. godine. Postavljena je na podvozje vozila Tatra 815-7 i uključuje potpuno automatski sustav punjenja te sposobnost višestrukog ispaljivanja granata s istodobnim dolaskom na cilj (MRSI)

napuštanju paljbenog položaja. Dizajnirana je za uništavanje ljudstva, te topništva, utvrda i druge protivničke opreme. Konstrukcijsko je rješenje jednostavno: na stražnji dio kamionskog podvozja postavljena je nadograđena inačica topa TRF1 155 mm s cijevi duljine 52 kalibra i komorom zapremnine 23 litre, koja potpuno udovoljava standardu JBMOU 155/52. Brzina proizvodnje cijevi trenutačno je osam mjesечно. Cijev bi trebala izdržati 2000 opaljenja najjačim punjenjem. Usta cijevi završavaju dvokomornom plinskom kočnicom, a iza kabine vozila ugrađen je držač (kopča) cijevi koji je fiksira za vrijeme transporta i ima ulogu putne kočnice. Daljinsko upravljanje držačem skraćuje vrijeme dovođenja sustava u operativno stanje. Zatvarač je tipa konusno-navojni (zavojni) s otvaranjem prema gore. Njegovo je otvaranje i zatvaranje automatsko. U zatvaraču je revolverski punjač topovskih kapsula. Kako bi se smanjilo opterećenje posluge, a prije svega povećala brzina paljbe, na desnoj strani zadnjaka ugrađen je poluautomatski punjač streljiva namijenjen samo za punjenje projektila, dok se barutna punjenja pune ručno. Mogu se rabiti konvencionalna barutna punjenja u vreći ili modernija modularna barutna punjenja koja sve više zamjenjuju konvencionalna. Modularna barutna punjenja imaju dvije inačice: TMCS (Top Modular Charge System) i BMCS (Bottom Modular Charge System). TMCS i BMCS moduli su simetričnog oblika, tako da nije bitan njihov položaj pri punjenju cijevi. Prednosti su modularnog sustava barutnog punjenja lakše i brže rukovanje, povećana brzina paljbe i pojednostavljena logistika (samo dvije vrste modula).

Postavljanje elevacije cijevi i smjera oružja je hidrauličko. Za posrednu paljbu područje elevacije iznosi od +17 do +66 stupnjeva, a po smjeru 17 stupnjeva lijevo i desno. Kabina onemogućava postizanje pune depresije cijevi duž osi vozila. U slučaju kvara hidrauličkog sustava, koristi se ručni način s klasičnom ciljničkom napravom. CAESAR se može koristiti i za uništavanje zemaljskih ciljeva neposrednom paljicom. U tom načinu djelovanja vozilo se mora okrenuti desno u odnosu na pravac cilja, a gađati se mora s lijeve strane vozila. Optički ciljnik za neposredno gađanje postavlja se s lijeve strane oružja. Prilikom neposrednog gađanja elevacija se kreće u rasponu od -3 do +10 stupnjeva. Kut koji cijev tad zahvaća s osi vozila (u horizontalnoj ravni) iznosi između 21 i 27 stupnjeva. Opaljenje se vrši daljinski, pritiskom na tipku s lijeve strane haubice.

PUCAJ I BJEŽI

Samohodna haubica u konfiguraciji pogona 6 x 6 koristi podvozje kamiona Renault Sherpa 5 ili 10, a ovisno o inačici motor je dizelski Renault DXi 7 snage 240 odnosno 320 KS. Na

Foto: KNDS France

Francuski vojnik opskrbljuje CAESAR projektilima na vježbi Dynamic Front 19 na poligonu Grafenwöhr u Njemačkoj. U konfiguraciji 6 x 6 kapacitet streljiva je 18, a u konfiguraciji 8 x 8 dvostruk: 36 projektila

Foto: U.S. Army / PFC Denice Lopez

cesti može postići maksimalnu brzinu od 80 km/h, odnosno 50 km/h u uvjetima izvan ceste, s maksimalnim operativnim dosegom od 600 km. Može svladati uspon veći od 40 % i bočni uspon veći od 30 % te prijeći vodenu prepreku dubine 1,2 metra. Masa CAESAR-a manja je od 18 tona, što znači da se može prevoziti transportnim avionima C-130, A400, IL-76 i C-17.

Unutrašnjost kabine omogućava smještaj pet članova posluge. U hitnom slučaju za rad su dovoljna i tri člana. Kabina se može oklopiti kako bi se osigurala balistička zaštita razine 2 od metaka kalibra 7,62 x 39 mm u skladu sa standardom STANAG 4569.

U prednjem desnom dijelu kabine na mjestu suvozača, odnosno zapovjednika, nalazi se balističko računalo sustava za upravljanje paljbom. Iznad kolijevke je postavljen radar koji mjeri brzinu projektila na ustima cijevi. Ti podaci proslijedu se računalu koje vrši balističke proračune. Ono se može okretati na svojem postolju i omogućava zapovjedniku vozila da s jedne strane primi zapovijedi i ima uvid u taktičku situaciju, a s druge omogućava vozaču pristup podacima ključnim za navigaciju. Na stražnjoj je strani vozila pokretna ruka s monitorom na kojem se prikazuju elementi za gađanje. U položaju za paljbu velika platforma koja se nalazi na stražnjem dijelu haubice hidraulički se spušta na tlo kako bi se osigurala stabilna podloga za paljbu (uloga lafeta). Velika površina platforme oružju osigurava stabilnost, a na njezinu su stražnjem dijelu klinovi koji služe za probijanje tla. Istodobno se četiri stražnja kotača podižu iznad tla tako da velika platforma, odnosno podloga apsorbira sav trzaj paljbe. Vrijeme dovođenja oružja iz položaja za hodnju u borbeni položaj iznosi manje od 60 sekundi, a za napuštanje manje od 40 sekundi.

Streljivo je na vozilu pohranjeno u spremnicima. S desne su strane dva spremnika za ukupno 18 projektila, a s lijeve

za isto toliko barutnih punjenja. Prije punjenja potrebno je skinuti platformu i postaviti je u predviđeni položaj kako bi imala ulogu stube i poslužila za lakši pristup streljivu. Projektil se ručno postavlja na ruku punjača iza haubice da bi se zatim punjenje izvršilo poluautomatski, dok se barutna punjenja ubacuju u cijev ručno. Brzina paljbe je šest projektila u minuti uz mogućnost ispaljenja tri projektila u 18 sekundi. U KNDS-ovu prospketu stoji da se za minutu i 40 sekundi iz haubice može ispaliti šest projektila i napustiti paljbeni položaj kako bi se izbjegla protupaljba.

IZBOR SVE VEĆI I VEĆI

Podinačica sustava CAESAR Mk1 u konfiguraciji 8 x 8 predstavljena je na međunarodnoj izložbi naoružanja i vojne opreme DSEI 2015. Dizajnirana je da ispunи operativne zahtjeve u borbi visokog intenziteta i nudi poboljšane mogućnosti u odnosu na inačicu 6 x 6. Haubica je postavljena na podvozje vozila Tatra 815-7 koje pruža povećanu mobilnost i veću nosivost. CAESAR 8 x 8 uključuje potpuno automatski sustav punjenja, zadržavajući brzinu paljbe od šest projektila u minuti, ali smanjujući opterećenje operatera. Ima sposobnost višestrukog ispaljivanja granata s istodobnim dolaskom na cilj (engl. Multiple Rounds Simultaneous Impact – MRSI). Kapacitet streljiva u spremnicima je dvostruk: 36 projektila. Motor je znatno snažniji, od 410 KS. Na cesti može postići maksimalnu brzinu od 90 km/h, odnosno 50 km/h u uvjetima izvan ceste, s maksimalnim operativnim dosegom od 600 km. Može svladati uspon veći od 40 % i bočni uspon veći od 30 %, prijeći vodenu prepreku dubine 1,2 metra te rov širine dva metra. Kabina može biti oklopljena u skladu s razinom 3 STANAG 4569, odnosno otporna na balističke prijetnje u kalibru 7,62 x 51 i 7,62 x 54R mm, a otporna je protiv mina do mase šest kilograma (razina 2). Na inačicu u konfiguraciji 8 x 8 može se postaviti sekundarno naoružanje,

KOPNENA VOJSKA

DIGITALIZACIJA DJELOVANJA I OBUKE

Haubica CAESAR može djelovati samostalno ili biti povezana s mrežom topničkih postrojbi i sustava C4I (Command, Control, Communications, Computers and Intelligence – zapovjedni, nadzorni, komunikacijski, računalni i obavještajni). Kompatibilna je sa sustavom Thales ATLAS, koji je združeno integrirano rješenje za upravljanje topničtvom od razine brigade do pojedinog oružja.

Sustav za upravljanje paljbom sastoji se od inercijskog navigacijskog sustava (Safran Sigma 30, iXBlue ili Nexter NAVSTAR), spojenog na balističko računalo (Matra Défense Equipements & Systèmes CS 2002-G ili Nexter BACCARA). Podatke o početnoj brzini projektila moguće je dobiti od radara koji se ugrađuje kao opcija, iznad kolijevke cijevi. Prijenos podataka osigurava komunikacijski radiouređaj Thales PR4G. KNDS nudi svoje rješenje sustava za upravljanje paljbom i C2 nazvano FINDART. Osim elemenata za gađanje, ti uređaji također omogućuju praćenje logističkih, taktičkih i navigacijskih rješenja, koja se zatim mogu povezati sa sustavima za upravljanje bojištem (BMS).

Ponuda KNDS-a uključuje simulatore za obuku topničkih postrojbi, bilo da se radi o hardverskim (CAESAR Crew Training System) ili digitalnim sustavima (obučni programi, 3D simulatori itd.). Konfigurable i skalabilni, ti alati omogućuju znatno smanjenje troškova obuke topničkih postrojbi ispaljivanjem minimalne količine bojnog streljiva.

bacači dimnih kutija, IED ometač i elektroničke protumjere. KNDS je na izložbi Eurosatory 2024 prvi put javno predstavio CAESAR NG (Nouvelle Génération), poznat i kao CAESAR Mk2, čiji razvoj traje od 2021. Ta inačica označava daljnji razvoj inačice Mk1 izvornog vozila CAESAR 6 x 6 te uključuje nove tehnologije i rješenja koja su nametnula aktualna operativna iskustva i informacije. Glavni je ugovaratelj i integrator KNDS France, a glavnih su mu partneri u projektu Arquus (podvozje) i Safran (elektronika). Haubica se nalazi na novom kamionskom podvozju Arquus Armis. Nova je i kabina s poboljšanim oklopom, a i ovaj su put tu četvera vrata za poboljšanu pokretljivost. Vozilo ima novi motor od 460 KS, što je gotovo dvostruko više od prethodnika, kao i novi automatski mjenjač, što bi trebalo omogućiti brže zauzimanje i napuštanje paljbenog položaja.

CAESAR Mk2 zadržava jednaku cijev i zatvarač, ali ima novi radar za mjerjenje brzine izlaska projektila iz cijevi (MVR) i novi softver za sustav za upravljanje paljbom, kao i Safranov inercijski navigacijski sustav Geonyx, koji će zamijeniti sustav SIGMA 30. Ima poboljšanu geolokaciju i točnost navođenja u okruženjima bez GNSS signala. Haubica će imati i snažniju hidrauličnu pumpu, koja omogućuje brže spuštanje i podizanje stabilizirajuće platforme. To bi teoretski moglo skinuti nekoliko sekundi za zauzimanje i napuštanje paljbenog položaja. Nova kabina bit će sposobna primiti

vetoniku borbene informacijske mreže SCORPION, kao što je softverski radio Thales NCT-t iz programa CONTACT i ometač (jammer) Thales ECLIPSE anti-IED, čija bi se tehnologija mogla proširiti i na ometanje besposadnih letjelica. Očekuje se da će novo podvozje i oklopna kabina te njihova povećana balistička i protuminska zaštita povećati ukupnu masu na 25 tona, što neće znatno utjecati na to da CAESAR Mk2 bude i dalje vrlo lako prenosiv transportnim avionima, što je neizbjeglan zahtjev francuske vojske.

CAESAR Mk2 imat će maksimalni domet gađanja veći od 40 km sa standardnim streljivom, protežući se na više od 46 km s Excaliburom i do 55 km s projektilima VLAP. Kapacitet streljiva jednak je prethodniku: 18 projektila, kao i brzina paljbe od šest projektila u minuti, a može djelovati s nominalnom posadom od pet, odnosno s minimalnom posadom od tri člana.

TRAŽENE SVUDA

S jedne je strane cilj svih tih poboljšanja povećati mobilnost i operativnu učinkovitost, a s druge odražavaju napredak u tehnologiji samohodnih haubica, integrirajući nove značajke temeljene na operativnim povratnim informacijama i tehnološkom napretku. Sve veća primjena haubica CAESAR u različitim operacijama te sve veći broj narudžbi iz više zemalja upućuju na njihovu sve važniju

ulogu u modernim vojnim operacijama.

Haubice CAESAR u konfiguracijama 6 x 6 i 8 x 8 u uporabi su vojski zemalja iz Europe, s Bliskog istoka te iz južne i istočne Azije. Proizvedeno ih je više od 340. Pokazale su se robusnim, pouzdanim i lakinim za održavanje u borbi protiv lako naoružanih pobunjenika te u ratovanju visokog intenziteta. Te operativne sposobnosti dokazane diljem svijeta dovele su CAESAR do toga da je danas najprodavaniji moderni topnički sustav na kotačima u svijetu. Danas je u 11 zemalja, u uporabi ili naručeno, ukupno više od 660 haubica CAESAR u inačicama Mk1 i Mk2. U operativnoj su uporabi u Francuskoj, Indoneziji, Maroku, Saudijskoj Arabiji, Tajlandu i Ukrajini. Danska je svojih 19 donirala Ukrajini. Armenija, Belgija, Češka, Estonija i Litva uskoro će postati novi korisnici. Potencijalni su kupci Malezija, Hrvatska i Slovenija.

CAESAR NG (Nouvelle Génération), poznat i kao CAESAR Mk2, označava daljnji razvoj inačice Mk1 izvornog vozila CAESAR 6 x 6 te uključuje nove tehnologije i rješenja do kojih su dovela aktualna operativna iskustva i informacije

TAKTIČKO-TEHNIČKE ZNAČAJKE HAUBICE CAESAR Mk1

Vrsta	samohodna haubica	
Konfiguracija pogona	kotačna 6 x 6 (Sherpa 5 ili 10)	kotačna 8 x 8 (Tatra 815-7)
Glavno naoružanje	top 155 mm	
Duljina topovske cijevi	52 kalibra	
Zemlja podrijetla	Francuska	
Proizvođač	KNDS France	
Početak uporabe	2007.	2015.
Broj članova posluge	5 (zapovjednik, ciljač, vozač i 2 punitelja)	
Masa (t)	18	32
Duljina (m)	10	12,3
Širina (m)	2,55	2,8
Visina (m)	3,7	3,1
Maksimalni domet gađanja (km)	> 45 ERFB > 50 RAP 2 – neposredno	
Maksimalna brzina paljbe (proj./min.)	6	
Kapacitet spremnika streljiva (kom.)	18	
Spremnost za paljbu (s)	< 60	
Napoštjanje položaja (s)	< 40	< 60
Sustav punjenja	poluautomatski	automatski ili poluautomatski
Maksimalna brzina (km/h)	80	90
Autonomija kretanja (km)	600	600
Uzdužni nagib (%)	> 40	> 40
Bočni nagib (%)	> 30	> 30
Vodena prepreka do dubine (m)	1,2	1,2
Rov (m)	–	2
Klirens (mm)	400	410
Zračni transport	C-130 / A400 / IL76 / C-17	
Proizvedeno	340	
Naručeno za proizvodnju	320	
Trenutačni korisnici	Francuska, Indonezija, Maroko, Saudijska Arabija, Tajland i Ukrajina	
Novi korisnici	Armenija, Belgija, Češka, Estonija i Litva	

RATNA MORNARICA

FREGATE F126

NAJVEĆI RATNI BRODOVI NJEMAČKE

Nova klasa proizila je iz projekta MKS 180, koji je započeo kao korveta, a nominalno završio kao višenamjenska fregata. Međutim, to nije potpuno točno. Po mnogim značajkama ta će se plovila moći klasificirati i kao razarači

Svečanost polaganja kobilice prve njemačke fregate programa F126, nazvane Niedersachsen, održana je 3. lipnja ove godine u brodogradilištu Peene u gradiću Wolgastu na sjeveroistoku Njemačke, blizu granice s Poljskom. Iako je ondje bio ministar obrane Boris Pistorius i zapovjednik njemačke mornarice viceadmiral Jan Christian Kaack, bio je to tek simboličan događaj. Brod neće biti izgrađen u Peeneu, već u brodogradilištu Blohm+Voss u

TEKST
Mario Galić

Hamburgu, i to modularno, od dijelova koje će izraditi brodogradilišta širom Njemačke. Program F126 opisivan je kao zamjena za fregate klase Baden-Württemberg (F125), iako zapravo to nije tako, jer dvije klase dosta će se razlikovati. Kad je program F126 započeo 2020. godine kao MKS 180 (Mehrzweckkampfschiff 180), njemačka javnost nije bila posebno sklona vojnoj potrošnji. No, otad se javno mnjenje potpuno promijenilo. Povećanje izdvajanja za oružane snage, pa posljedično i mornaricu, više nije problem. Zbog toga ne čudi da je Bundesministerium der Verteidigung (njemačko ministarstvo obrane) već pokrenulo projekt F127 unutar programa

Ilustracija: Bundeswehr / Damen Naval

ČKE MORNARICE

Future Air Defender (FuAD) u suradnji s Nizozemskom. S obzirom na to da proračunska sredstva više nisu problem, uz četiri dogovorene, pa i imenovane, očekuje se i potpisivanje ugovora za gradnju pete i šeste fregate F126.

Iako nositelj projekta – nizozemska tvrtka Damen Naval – tvrdi da sve ide po planu, projekt već blago kasni. Prvotni planovi predviđali su primapredaju fregate Niedersachsen 16. lipnja 2028. No u ovoj ranoj fazi već su pomaknuti, na neodređeni datum u srpnju te godine. Pomaknuti su i rokovi primopredaje za preostale tri fregate: na travanj 2030., travanj 2031. i siječanj 2032. godine.

Njemačka mornarica nada se da se neće ponoviti neugodno iskustvo s korvetom Köln (F265). Tri i pol godine nakon porinuća, još uvijek nije

Ilustracija broda F126 koju u različitim priopćenjima objavljaju njemačke oružane snage i tvrtka Damen Naval. Fregate bi trebale biti prilično velike: duljine 166 metara i s punom istisninom od 10 550 tona

Dio kobilice buduće fregate Niedersachsen fotografiran 3. lipnja 2024. na svečanosti polaganja u brodogradilištu Peene u Wolgastu

obavljena njezina primopredaja, već je prolongirana za 2025. godinu. F265 prva je od pet korveta iz druge serije klase K130 Braunschweig, te bi kašnjenje njezine primopredaje moglo značiti i kašnjenje preostalih.

ODGOĐA: KANDIDATI SE IZMJENJUJU

Začeci projekta Mehrzweckkampfschiff 180 (višenamjenski ratni brod 180) sežu u 2009. i projekt MÜKE (Mittlere Überwasserkampfteinheit – srednja površinska borbeni jedinica) ili K131. MÜKE je osmišljen kao zamjena za raketne čamce (topovnjače) klase Gepard. Oznaka K pokazuje da se trebalo raditi o korvetama. Izvorni planovi predviđali su gradnju osam korveta K131, s ulaskom u operativnu uporabu prve početkom 2020-ih. Radni vijek trebao je biti do 2050-ih. Njemačka mornarica namjeravala je projektom MÜKE zado-

RATNA MORNARICA

PROTUBRODSKI PROJEKTIL

Zanimljiv je i odabir protubrodskog projektila za fregate Niedersachsen. Njemačka mornarica koristila je od svojeg ustrojavanja 2. siječnja 1956. jako velik broj različitih protubrodskih vođenih projektila. Počevši od AS.34 Kormorana, preko Exoceta, Harpoona pa do sustava RBS-15. U skladu s tom tradicijom, fregate klase Niedersachsen dobit će novi protubrodski vođeni projektil – Naval Strike Missile (NSM) norveške tvrtke Kongsberg Defence & Aerospace.

Je li NSM bolji od najnovijih inačica Exoceta, Harpoona i RBS-15? Nije. Ali je zato jeftiniji. Kako se na projektu MKS 180 očigledno štedjelo, odabran je i jeftiniji projektil. Što se tiče krajnjeg dometa projektila NSM 1A, on je sa 250 km znatno bolji jedino od projektila Harpoon Block II+ER, čiji je domet 193 km. Exocet MM40 Block 3C ima domet od 200 km. Daleko najveći domet ima RBS-15 MkIV – više od 300 km. Pritom treba imati u vidu da njemačka mornarica ima uspostavljenu logistiku za održavanje tih projektila, dok za NSM to tek treba napraviti.

Za razliku od Exoceta, Harpoona i RBS-15, NSM nema izvedenicu namijenjenu lansiranju sa zrakoplova.

S druge strane, Norveška se odužila za njemačku kupnju NSM-a kupnjom 54 tenka Leopard 2A7/8 uz opciju kupnje dodatnih 18. Nije da Naval Strike Missile nema i neke svoje prednosti, ili bolje rečeno posebnosti. Najveća je da za samonavođenje na cilj ne koristi radar. Umjesto toga rabi se tzv. intelligentni dvofrekvenčni infracrveni pretraživač (intelligent imaging infrared seeker – I3R). Za razliku od radara, čije je zračenje lako otkriti, I3R radi u potpuno pasivnom načinu te ne otkriva prisutnost projektila. Proizvođač tvrdi da je sposoban razlikovati pojedini brod u cijeloj grupi brodova. Usto je navodno vrlo uspješan u otkrivanju zemaljskih ciljeva.

Svaka fregata klase Niedersachsen dobit će dva četverostruka lansera projektila NSM.

Foto: Kongsberg

Projektil Naval Strike Missile (NSM) norveške tvrtke Kongsberg Defence & Aerospace

voljiti više potreba. Prije svega dobiti ratni brod koji će moći djelovati daleko od matične luke. S obzirom na to da korvete zbog veličine baš i nisu najprikladnije za takve zadaće, plan je bio izgraditi modularni brod koji će se brzo i jeftino moći prilagoditi zadaćama. Da bi se to postiglo, projektanti su morali konstantno povećavati istisninu kako bi se našlo prostora za dodatno gorivo, streljivo i naoružanje. Ubrzo je MÜKE premašio standarde koji se vežu uz tipičnu korvetu pa je preimenovan u Mehrzweckkampfschiff 180. Novi je projekt službeno odobren 25. ožujka 2013., a završni projekt odobren je 8. lipnja 2015. Dotad je broj predviđenih brodova u klasi smanjen s osam na tek četiri, uz ukupni trošak gradnje od četiri milijarde eura. Prvi brod trebao je postati operativan 2023. godine.

Kako se više nije radilo o korvetama, već o fregatama, a njemačka mornarica u međuvremenu je ionako odustala od traženja zamjena za raketne čamce, MKS 180 službeno je postao zamjena za fregate klase Brandenburg (F123). Primarna je zadaća izvorno trebala biti protupodmorničko djelovanje.

Tadašnja ministrica obrane Ursula von der Leyen odlučila je bila raspisati međunarodni natječaj očekujući da će tako dobiti ponude s nižom cijenom. U naruži odabir ušao je zajednički prijedlog tvrtki BAE Systems i German Naval Yards, tvrtki Damen Group i Blohm+Voss te tvrtki Thyssenkrupp Marine Systems i Lürssen. Njemačko ministarstvo obrane nije baš žurilo s odabirom, što je dovelo do zanimljivih događaja i obrata. Prvo je sredinom 2017. odustao BAE Systems, koji je prijedlog temeljio na gotovom projektu fregate Type 26. Ministarstvo obrane u ožujku 2018. iz daljnog je natječaja isključilo konzorcij Thyssenkrupp-Lürssen. No, kako je German Naval Yards također ostao bez partnera, udružio se s Thyssenkrupp Marine Systemom i oba su ostala u igri.

Damen Group ostao je bez partnera još 2016. jer je Lürssen (danasa NVL Group) preuzeo tvrtku Blohm+Voss.

JE LI TO STVARNO FREGATA?

Sve su te izmjene dodatno produljile vrijeme odabira, sve do siječnja 2020., kad je objavljeno da je pobjednik korporacija Damen Group. Ministarstvo obrane Njemačke uvjetovalo je pritom da se brodovi grade u domaćim brodogradilištima. Odabir je pao na Blohm+Voss u Hamburgu i Peene-Werft u Wolgastu. Oba su u vlasništvu Lürssen Groupa. Međutim, neki tekstovi objavljeni u medijima tvrde da mornarica nije bila zadovoljna odabirom ministarstva te je pokušala spriječiti potpisivanje ugovora. Kompromis je postignut uključivanjem i brodogradilišta German Naval Yards u Kielu u gradnju sekcija.

Ugovor za gradnju prve fregate potписан je 17. lipnja 2020. Njemački parlament tog je mjeseca odobrio šest milijardi eura za gradnju prvi četiri fregata uz opciju gradnje još dviju. Rok za primopredaju prve postavljen je za 2027., a

Program F126 zamišljen je kao zamjena za fregate klase Baden-Württemberg (na fotografiji istoimeni brod), no dvije klase dosta će se razlikovati

Damenova maketa fregate Niedersachsen. Prvotni planovi predviđali su primopredaju 16. lipnja 2028. No u ovoj ranoj fazi već su pomaknuti, na neodređeni datum u srpnju te godine

ulazak u operativnu uporabu godinu poslije.

Naveli smo kako je projekt MKS 180 započeo kao korveta, a nominalno završio kao višenamjenska fregata. Međutim, to nije potpuno točno. Po mnogim će se značajkama ti brodovi moći klasificirati i kao razarači, pa ih vrijedi i nabrojiti.

Iako kod suvremenih ratnih brodova istinsna više ne igra presudnu ulogu, ipak je itekako važna. Veličina omogućava ne samo više prostora za smještaj naoružanja, streljiva i elektroničkih sustava već i veće spremnike za gorivo te veću autonomnost. Najbolji primjer kako se mali ratni brod može opremiti za borbenu djelovanja kao znatno veći izraelske su korvete Sa'ar 6 (opširnije v. u tekstu: Sa'ar 6 – korvete iznad kategorije, HV br. 623). S duljinom od samo 90 metara i istinsinom manjom od 2000 tona one imaju borbene mogućnosti kao znatno veće fregate. Čak se na krmi pronašlo dovoljno prostora za letnu palubu i helikopterski hangar dovoljno velik za smještaj jednog helikoptera SH-60F Seahawk.

I dok su se projektanti trebali podista namučiti da na korvetama Sa'ar 6 pronađu prostor za sve što je izraelska mornarica željela, projektanti fregata klase Niedersachsen imali su znatno jednostavniji posao. S punom istinsinom od 10 550 tona (prema tvrdnjama Damena) i duljinom od 166 metara, fregate su duboko zakoračile u klasu razarača. Za usporedbu: razarač klase Daring britanske Kraljevske ratne mornarice imaju najveću istinsinu od 7200 tona i duljinu preko svega 152 metra. Da ne bi ostalo samo na jednoj klasi, spomenimo i američke razarače klase Arleigh Burke. Ovisno o inačici, istinsina im varira od 8315 pa do 9217 tona, a duljina preko svega od 153,92 do 155,29 metara. Sudeći tek po veličini, fregate klase Niedersachsen trebale bi biti veliki i moći ratni brodovi. Međutim, i ta premlaže zaslužuje malo podrobniju analizu.

KOLIKO ISKORIŠTEN POTENCIJAL?

Najveći je problem klase Niedersachsen u činjenici da su projektirane u vrijeme kad se smatralo da je sigurnost i stabilnost Europe trajno zajam-

Foto: Bundeswehr/Hofmann

Foto: Bundeswehr / Nico Theska

RATNA MORNARICA

čena. Premda je Rusija 2014. anektilala Krim, to nije bio dovoljno snažan signal za preokret u obrambenim pitanjima zemalja EU-a. Tek će ruska agresija na Ukrajinu u veljači 2022. temeljito promijeniti odnos europskih vlastodržaca i javnosti prema pitanjima sigurnosti i potrebama jačanja obrambenih sposobnosti. No 2022. planovi i projekti za klasu Niedersachsen već su uglavnom bili gotovi. Predviđali su višenamjenski ratni brod od kojeg se očekivalo da će izvršavati zadaće nadzora (uključujući i djelovanje protiv piratstva) uz poneku misiju održavanja mira (*peacekeeping*). Prije 2022. vjerojatno se nije računalo da bi se fregate klase Niedersachsen mogle naći u pomorskoj bitki protiv brodova ekvivalentne veličine i snage.

Najveći je nedostatak fregata klase Niedersachsen njihovo naoružanje. Optimizirano je za održavanje mira ili možda operacije uspostavljanja mira (*peacemaking*) niskog intenziteta, a ne za rat velikih razmjera u kojem ratni brodovi neće braniti samo sebe već i druge brodove, ali i obalne gradove. Neki razarači imaju i mogućnost obrane cijelih zemalja od napada balističkim projektilima. Japanski razarači klase Kongō, Atago i Maya mogu obarati balističke projekte, a po veličini su gotovo identični klasi Niedersachsen. To znači sljedeće: nije da nije bilo mogućnosti, već nije bilo volje.

Što se tiče konkretnog naoružanja, na pramcu će se nalaziti jako dobar top OTO 127/64 LW – VULCANO System talijanske tvrtke Leonardo. VULCANO System znači da se iz njega mogu ispaljivati vođeni projektili VULCANO dometa 70 kilometara koji na krajnjem dometu imaju CEP od pet metara.

Iza će se nalaziti jedan od dva lansera američkih raketnih sustava RIM-116 Rolling Airframe Missile (RAM). Drugi će biti na krovu helikopterskog hangara na krmi. RIM-116 RAM uobičajen je na ratnim brodovima zapadnih zemalja, a služi kao zadnja crta obrane od protubrodske vođene projektila. Činjenica da se ugrađuju dva lansera upućuje na to da je njemačka mornarica ozbiljno shvatila opasnost da bi u nekim *peacemaking* operacijama sukobljene strane mogle imati i pro-

Foto: U.S. Navy / Mass Communication Specialist 3rd Class Angel Thuy Jaskuloski

**Klasa
Niedersachsen**
**koristit će za
protuzračnu
obranu projektile**
**Evolved
SeaSparrow
Missile (ESSM).**
**Na fotografiji su
američki mornari
koji smještaju
projektil u
lanser na nosaču
zrakoplova Gerald
Ford**

tubrodske vođene projektile te biti spremne uporabiti ih. Za blisku obranu ugrađuju se dvije daljinske upravljive paljbenе stанице Mauser MLG27. Mauser je od 1995. u sastavu Rheinmetalla. Još uvjek postoji tvrtka Mauser Jagdwaffen GmbH, koja se isključivo bavi proizvodnjom lovačkih karabina. Osnovu paljbenе stанице MLG 27 (pokrata od Marieneleichtgeschütz – laki brodski top) čini top Mauser Bk-27 kalibra 27 mm. Izvorno razvijen za uporabu na borbenim zrakoplovima (Tornado, Alpha Jet, Gripen i Typhoon), zbog male mase i kompaktne konstrukcije uporabljen je na mnogim drugim platformama. Prije svega na daljinske upravljivе borbenе stanicama.

S obzirom na prvotnu namjenu sudjelovanja u različitim misijama UN-a, EU-a i NATO-a, u kojima bi bila povećana opasnost od nekonvencionalnih prijetnji, fregate klase Niedersachsen naoružavaju se i dvjema Leonardovim daljinskim upravljivim paljbenim stanicama Lionfish 12.7 Top. Naoružana teškom strojnicom kalibra 12,7 mm, ta paljbenа stаница nije baš uporabljiva u klasičnoj pomorskoj bitki u kojoj će opasnosti dolaziti i iz zraka i ispod morske površine. Jedina joj je namjena gađanje piratskih i krijućarskih brodova te plovila koja bi pokušale koristiti terorističke skupine.

USPOREDBA S JAPONOM

Na pramcu je predviđena ugradnja dvaju vertikalnih lansera američke tvrtke Lockheed Martin: Mark 41 Vertical Launching System (Mk 41 VLS). Njemačka mornarica odabrala je inačicu sa samo osam ćelija, što znači ukupno 16. Za usporedbu navodimo da spomenutи japski razarači klase Maya imaju jednake vertikalne lansere, ali s ukupno 96 ćelija (64 na pramcu i 32 na krmi).

Još je veća razlika u projektilima koje su njemačka i japanska mornarica odlučile smjestiti u lansere. Njemačka se odlučila za Raytheonov raketni sustav za protuzračnu obranu (PZO) RIM-162 ESSM (Evolved SeaSparrow Missile). Japan se odlučio za Raytheonove protuzračne / protubalističke projektile RIM-66 Standard MR, RIM-161 Standard Missile 3 i RIM-174 Standard Extended Range Active Missile (ERAM). RIM-162 ESSM namijenjen klasi Niedersachsen nije nimalo loš projektil. Posebno ako ćete njim gađati protubrodske vođene projektile. S dometom nešto većim od 50 kilometara može dobro poslužiti za obranu matičnog broda i skupine brodova u njegovoj neposrednoj blizini. S obzirom na to da se radi o relativno malom projektilu, u 16 ćelija lansera Mk 41 stanu čak 64. Prije pet ili deset godina smatralo se da je to više nego dovoljno. E, danas više nije.

Razarači klase Maya sastavni su dio strateške obrane Japana od balističkih projektila. Zbog toga im je glavno naoružanje RIM-161 Standard Missile 3 optimiziran za uništavanje balističkih projektila srednjeg i velikog dometa. Odnedavno uzimajući u obzir i potencijalnu prijetnju od napada takvim oružjem, njemačka vlada odlučila je bila 2023. godine kupiti izraelski protubalistički sustav IAI Arrow 3. Ministarstvo obrane Izraela tvrdi da je vrijednost ugovora tri i pol milijarde dolara, a neki njemački mediji spominju da je veća od četiri milijarde eura. U svakom slučaju jako, jako skupo. A mogli su vrlo sličan sustav postaviti na klasu Niedersachsen. Uz projektil RIM-161 Standard Missile 3 mora ići i odgovarajući radar. Na razaračima klase Maya nalaze se četiri fiksne antene PESA radarskog sustava AN/SPY-1D, koji je vjerojatno njihov najveći nedostatak. Radar AN/SPY-1D nije loš, dapače. Jedino što postoji AESA radar AN/SPY-6, koji je

Njemačka mornarica namjeravala je projektom MÜKE zadovoljiti više potreba. Prije svega dobiti ratni brod koji će moći djelovati daleko od matične luke

Foto: U.S. Navy / Mass Communication Specialist 3rd Class Brandon Cyr

**Američki
amfibijsko-
transportni
brod USS New
Orleans lansira
protubrodski
projektil RIM-116
RAM. Tim će
sustavima biti
opremljene i
buduće njemačke
fregate**

razvijen za Američku ratnu mornaricu i znatno je boljih odlika.

Fregate klase Niedersachsen također će imati AESA radar i to domaće proizvodnje: Hensoldt TRS-4D NR. Radi se o suvremenom radaru u inačici koja rabi četiri fiksne antene. Jedino što je veličinom i mogućnostima više primjeren korvetama, nego jednoj od klasa najvećih fregata na svijetu. Na službenim internetskim stranicama Hensoldta stoji da je instrumentalni domet 250 kilometara. U prospektu se navodi da ciljeve s vrlo velikim radarskim odrazom (recimo bombardere) radar otkriva na udaljenosti većoj od 200 km. Proizvođač navodi i da ciljeve veličine višenamjenskog borbenog aviona radar otkriva na udaljenosti većoj od 110 km. Vrlo male ciljeve (kao što su protubrodski vođeni projektili) otkriva na udaljenosti od oko 14 km. S obzirom na odabранe protuzračne projektile, to su zadovoljavajuće odlike.

PRILAGODBA LANSIRANJU PROJEKTLILA

Uz radar TRS-4D NR, fregate klase Niedersachsen dobit će i francuske radare Thales X-band APAR Block 2. APAR je pokrata od Active Phased Array Radar. Što će fregatama još jedan radar koji je po odlikama slabiji od radara TRS-4D NR? Zbog uporabe projektila RIM-162 Block 2B ESSM. U odnosu na Block 1, najveća je novost dvojni sustav navođenja – aktivni i pasivni radarski. Aktivni sustav preuzet je s projektila AIM-120 AMRAAM.

RATNA MORNARICA

Na taj je način dobiven projektil znatno veće vjerojatnosti pogađanja i otpornosti na pokušaje ometanja. S druge strane, poluaktivni sustav radarskog navođenja zahtijeva radarski iluminator koji će osvjetljavati cilj. Na fregatama klase Niedersachsen to je zadaća radara X-band APAR. Budući da je domet projektila ESSM (prema navodima australske mornarice) nešto veći od 50 km, instrumentalni domet motrenja APAR-a od 150 km više je nego dovoljan. Pritom je znatno važnije da istodobno može pratiti do 1000 objekata u zraku.

Kombinacija projektila ESSM te radara TRS-4D NR i APAR potpuno je neu-porabljiva protiv balističkih projektila srednjeg i dugog dometa iako bi se mogla jako dobro uporabiti protiv krstarećih projektila. U prvom redu onih koji lete dozvučnim brzinama. Kolika je učinkovitost protiv velikih besposadnih letjelica, prije svega borbenih, tek treba testirati.

U vezi s naoružanjem postoji i jedna zanimljivost. Naime, iako su vertikalni lanseri Mk 41 višenamjenski, njemačka mornarica (barem zasad) nema planove da u njih smjesti išta drugo osim projektila ESSM. Iako je teoretski moguće, nije posve vjerojatno da će se lansiranju prilagoditi njemačko-švedski krstareći projektil Taurus KEPD 350. To je šteta, jer bi s njim fregate klase Niedersachsen dobile mogućnost pogađanja ciljeva na udaljenosti većoj od 500 kilometara. Znatno je vjerojatnija mogućnost uporaba protuzračnih vođenih projektila IRIS-T. Taj se PZO sustav pokazao jako dobrim u Ukrajini, ponajviše u obrani od krstarećih projektila i lutajućeg strejliva / kamikaza dronova. Osim što je europske proizvodnje (njemački je udjel 46 %), ima i velik izbor projektila: od izvornog SLS-a dometa tek 12 km do najnovijeg SLM-a dometa 40 km. U razvoju su i projektili SLX, koji će imati domet od čak 80 km te još moćniji HYDEF (Hypersonic Defence) dometa 100 km. Tvrтka Diehl Defence objavila je 12. travnja ove godine da je već provela integraciju projektila SLM s lanserom Mk 41. Doduše, to je jednostavniji dio posla. Znatno je složeniji uvezivanje projektila s Thalesovim zapovjednim sustavom

Foto: Airbus

Njemačka je 2020. naručila 31 helikopter NH90 Sea Tiger, a neki od njih bit će na brodovima klase Niedersachsen. Osnovna im je namjena borba protiv podmornica i ratnih brodova

TACTICOS CMS (Combat Management System), a onda preko njega s radarima i elektrooptičkim motričkim sustavima. To je izvedivo, ali zahtijeva volju i novac.

KAKO PROTIV PODMORNICA?

Fregate klase Niedersachsen, s više od deset tisuća tona istisnine, trebale bi biti višenamjenski ratni brodovi. Trebale bi tako imati barem osnovne mogućnosti djelovanja protiv podmornica. No one to nemaju.

Fregate izvorno neće imati ugrađene sonare pa neće ni moći otkrivati podmornice. Međutim, kako se radi o modularnim brodovima, ipak postoji opcija ugradnje protupodmorničkog modula. On bi se trebao sastojati od aktivnog / pasivnog tegljenog sonara, koji još nije odabran. Dio izvora navodi da će biti proizvod tvrtke Atlas Elektronik. Iz dostupnih informacija stječe se dojam da njemačka mornarica nije ni namjeravala razviti protupodmornički modul.

Planovi ne predviđaju ni ugradnju torpednih uređaja tako da ne postoji ni osnovna mogućnost protupodmorničke samobrane. Doduše, aktualni izvori govore da će sve plovne jedinice ukrcavati po dva europska mornarička helikoptera NH90 Sea Tiger.

NH90 još je jedan u nizu paneuropskih pokušaja izrade borbenog sustava koji će zadovoljiti potrebe svih europskih članica NATO saveza. Iako u tome nije potpuno uspio, prodajni rezultati NH90 prilično su zadovoljavajući.

Da bi se ostvario NH90, osnovana je tvrtka NHIndustries. Udjeli u njoj ima talijanski Leonardo, francuski Eurocopter (danas francusko-njemački Airbus Helicopters) i nizozemski Fokker. Osnovana je na poticaj Francuske, Njemačke, Italije i Nizozemske s ciljem razvoja višenamjenskog helikoptera

koji će izvršavati zadaće transporta te poslužiti i kao osnova za mornarički helikopter. *Obična* izvedenica dobila je oznaku Tactical Transport Helicopter i može prevesti do 20 vojnika s naoružanjem.

Znatno zanimljivija mornarička izvedenica prvotno je imala oznaku NATO Frigate Helicopter (NFH), a danas ima više naziva (ovisi o zemlji korisnici). Njemačka već rabi NH90 Sea Lion, čija je glavna zadaća traganje i spašavanje. Tijekom 2020. naručila je 31 letjelicu u sposobnijoj inačici NH90 Sea Tiger. Prvi je put poletjela u studenom 2023. godine. Osnovna joj je namjena borba protiv podmornica i ratnih brodova. Sekundarne su zadaće traganje i spašavanje, izviđanje i nadzor, evakuacija ranjenih, prijevoz ljudstva i tereta.

Francuska izvedenica NFH-a, nazvana NH90 Caïman, opremljena je Thalesovim sonarnim sustavom Flash Sonics, koji se sastoji od uranjujućeg sonara Flash i sonarnih plutaca TMS 2000. Švedska rabi sustav Flash-S prilagođen za plitke vode Baltičkog mora. Njemačka, talijanska i nizozemska izvedenica NFH-a koriste uranjujući aktivni sonar HELRAS. Za otkrivanje ciljeva na morskoj površini, francuska i talijanska izvedenica rabe Thalesov radar ENR (European Navy Radar), moderniju inačicu radara Ocean Master. Švedska ratna mornarica odlučila se za američki radar AN/APS-143B(V)3 Ocean Eye. Zanimljivo je da za njemačku izvedenicu helikoptera NH90 Sea Lion ne postoji javno dostupan podatak o tipu radara koji je ugrađen. Tek se u nekoliko članaka na njemačkom navodi da se vjerljivo radi o ENR-u.

Ni na području naoružanja ne vlada veće jedinstvo. Svaka mornarica opremila je svoje helikoptere NFH naoružanjem koje već rabi na starijim tipovima mornaričkih helikoptera.

Prije 2022. godine vjerljivo se nije računalo da bi se fregate klase Niedersachsen mogle naći u pomorskoj bitki protiv brodova ekvivalentne veličine i snage

AUSTRALSKI PROBLEMI S HELIKOPTEROM

Uz helikoptere NH90 koje Njemačka namjerava ukrcati na svoje nove fregate, preciznije uz njihove australske blizance MRH-90 Taipan, odnedavno se veže zanimljiva priča. Ministarstvo obrane Australije odlučilo je 2023. povući ih iz uporabe, nakon nesreće koja se dogodila 28. srpnja te godine iznad otoka Lindemana blizu obale Queenslanda, a u kojoj su poginula četiri pripadnika OS-a. Određeno je da će se preostale letjelice raspremiti i zbrinuti (doslovno zakopati) unatoč tomu što se spominjala mogućnost donacije Ukrajini. Australski ministar obrane Richard Marles tu je odluku obrazložio sljedećim riječima: "Gotovo 14 godina iznimno niske mogućnosti korištenja, stalnih primjeljenja helikoptera, golemog prekoračenja troškova i ozbiljnih tehničkih problema." Ministarstvo obrane Australije navele je kao dodatne razloge slabu održivost i tehničke probleme, koji su bili dodatno pogoršani velikim nedostacima u dizajnu. Od podova koji bi se deformirali pod masom vojnika u punoj ratnoj spremi, do nemogućnosti upravljanja topovima na vratima dok se posada ukrcava ili iskrca kroz vrata primarnog teretnog prostora.

Koliko se Australija silno željela što prije riješiti helikoptera MRH-90 (navodno njih 38) najbolje pokazuje njezin službeni odgovor na ukrajinski zahtjev. U njemu je ministar obrambene industrije Pat Conroy rekao da je Ukrajina podnijela službeni zahtjev za helikoptere nekoliko mjeseci nakon što je započeo proces njihova uništavanja i zbrinjavanja. Conroy je istaknuo i da bi povratak letjelica u letno stanje zahtijevao znatna financijska sredstva poreznih obveznika i puno vremena. Nastavio je s tvrdnjom da traju brojne istrage kako bi se utvrdio uzrok tragične nesreće koja se dogodila tijekom leta na vojnu vježbu Talisman Sabre u Queenslandu. "Stoga bi bilo neodgovorno da odustanemo od strategije zbrinjavanja za koju smo se odlučili", zaključio je ministar. Ispada da su australski zrakoplovstvo i partneri u samo nekoliko mjeseci uspjeli razmontirati cijelu flotu.

Tek da spomenemo: Australija je kao zamjenu za MRH-90 Taipan odabrala UH-60M Black Hawk.

MRH-90 Taipan Kraljevske australske ratne mornarice

Foto: U.S. Navy / Mass Communication Specialist 2nd Class Kyle Carlstrom

PODLISTAK

Nakon što je revizija pokazala da je trošak proizvodnje aviona B-1A golem, predsjednik Jimmy Carter obustavio je 1977. razvoj novog američkog bombardera i usmjerio novac u razvoj novog strateškog oružja

NUKLEARNO ORUŽJE (VII. DIO)

KRSTAREĆI PROJEKTILI

TEKST
Mario Galić

Kad je 1. svibnja 1960. američki pilot Francis Powers (1929. – 1977.) oboren iznad SSSR-a u špijunskom avionu U-2, i najveći su optimisti morali priznati da je doba strateških bombardera opremljenih nuklearnim / termonuklearnim bombama prošlo. Da bi pogodili cilj gravitacijskom bomboom, bombarderi moraju doći iznad njega. Najbolja nada bila im je letjeti što više i što brže da izbjegnu protivničke lovce-presretače. Međutim, u slučaju raketnih sustava protuzračne obrane (PZO) velikog dometa, takva taktika nije mogla biti uspješna. Zadnji pokušaj razvoja strateškog bombardera koji će letjeti visoko i brzo bio je američki North American Aviation XB-70 Valkyrie. Trebao je letjeti brzinama većim od tri Macha na visinama iznad 21 tisuću metara. Prvi je prototip prvi put poletio 21. rujna 1964., i bio je čudo tehnike. Stoga ne čudi da je i čudesno puno koštao. Na kraju je predsjednik

John F. Kennedy (1917. – 1963.), na nagovor ministra obrane Roberta McNamare (1916. – 2009.), obustavio 1962. godine projekt razvoja. Dva dotad izrađena prototipa nastaviti će letjeti kao testni avioni, ponajviše za potrebe NASA-e. Ako se nije moglo ići visoko i brzo, druga je opcija bila nisko i brzo. Stoga je Pentagon 1960-ih pokrenuo razvoj strateškog bombardera koji će do ciljeva prodirati na malim i vrlo malim visinama, ispod radarskog horizonta sovjetskih radara. Na taj bi način velika prostranstva SSSR-a postala prednost za SAD jer ni u jednom trenutku tamošnja protuzračna obrana nije pokrivala više od 30 posto nacionalnog teritorija. U travnju 1969. novi je bombarder dobio službenu oznaku B-1A. Da bi nadzvučnom brzinom letio na malim visinama, dobio je krila promjenjive geometrije. Prvi prototip prvi je put poletio 23. prosinca 1974. Uz četiri prototipa, američke nuklearne

snage namjeravale su kupiti još 240 primjeraka.

PREDSJEDNIK KOJI SE RAZUMIJE

Kad je novoizabrani predsjednik James Jimmy Carter u siječnju 1977. preuzeo Bijelu kuću, jedan od prvih poteza bila je revizija razvoja aviona B-1A. Osim visokih troškova razvoja, drugi je najvažniji argument konceptualna zastarjelost. Carter je završio mornaričku akademiju i čak je ušao u uži izbor za zapovjednika druge američke podmornice na nuklearni pogon: USS Seawolf (SSN-575). Zbog toga mu nitko nije mogao predbaciti da se ne razumije u vojsku.

Nakon što je revizija pokazala da će trošak proizvodnje B-1A biti veći od 100 milijuna dolara (509 milijuna u današnjoj vrijednosti), predsjednik je 30. lipnja 1977. obustavio razvoj novog američkog strateškog bombardera. Umjesto toga novac je usmjerio u ra-

Američki zrakoplovni tehničar za naoružanje
30. svibnja 1984. u zrakoplovnoj bazi
Fairchild, Washington, postavlja projektille
AGM-86B ALCM na podvjesni nosač
bombardera B-52 Stratofortress

zvoj krstarećih projektila, novog strateškog oružja koje je od za-starjelih bombardera B-52 napravilo opasne strateške bombardere. Jednako je bilo s podmornicama, brodovima, a razvijen je i mobilni lanser za kopnenu vojsku. Najbolje su odlike krstarećeg projektila vrlo niska cijena (pogotovo u odnosu na borbene avione) i vrlo velik domet.

Krstareći projektil u čiji je razvoj Carter preusmjero novac bio je AGM-86 Air Launched Cruise Missile (ALCM). Projektil s termonuklearnom bojnom glavom nosio je oznaku AGM-86B. Duljine 6,3 metra i mase 1430 kilograma, imao je domet veći od 2400 kilometara. Tako velik domet omogućavao je bombarderima B-52 da ih lansiraju sa sigurne udaljenosti, daleko od sovjetskog PZO-a. Do ciljeva su letjeli na vrlo malim visinama (oko 30 metara) brzinom od 890 km/h. Jedini način da ih se na vrijeme otkrije i obori bila je kombinacija letećih radara i specijaliziranih lovačkih aviona. Zbog njih je Sovjetski Savez morao pokrenuti razvoj letećeg radara A-50 i lovačkog aviona MiG-31 s projektilom zrak-zrak R-33. Ako bi se AGM-86B probio do cilja, aktivirala bi se termonuklearna bojna glava W80. Snaga njezine eksplozije odgovarala je 150 kilotonu TNT-a te bi razorila bilo koji cilj, čak i podzemne silose s interkontinentalnim balističkim projektilima.

KOD VIŠE VELESILA

Kao i drugo nuklearno oružje (osim u Hirošimi i Nagasakiju), AGM-86B nikad nije korišten u ratu. No zato su izvedenice s konvencionalnim bojnim glavama AGM-86C/D masovno rabljene od 1991. do povlačenja iz operativne uporabe 2019. godine. Iako je davne 1982. ušao u naoružanje američkih nuklearnih snaga, AGM-86B još uvijek je operativan.

Krstareći projektil Američke ratne mornarice BGM-109 Tomahawk ušao je u naoružanje 1983. godine. Po svim je odlikama vrlo sličan

PODLISTAK

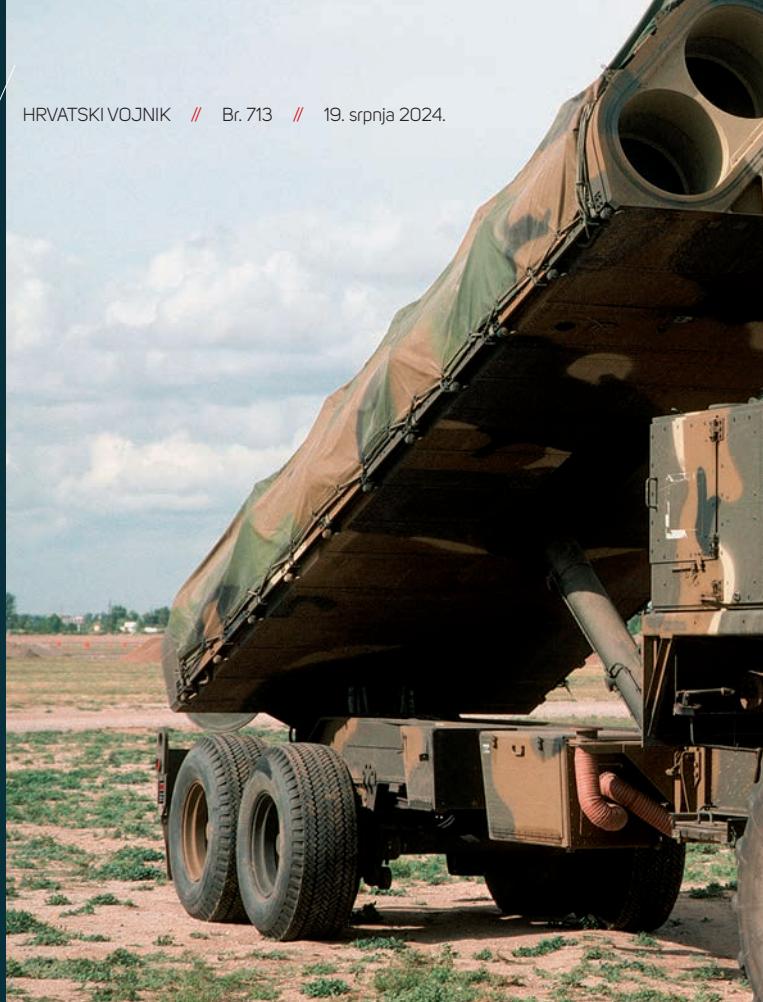

Prototipni avion Boeing N7470 nazivan je i City of Everett, po gradu gdje je smještena tvornica u kojoj je konstruiran. Amerikanci su planirali konvertirati avione 747 u nosače krstarečih projektila – 747 Cruise Missile Carrier Aircraft (CMCA)

747 ZA MASOVNO UNIŠTENJE

Ako su interkontinentalni balistički projektili na strateškim podmornicama bili ultimativno oružje odvraćanja, krstareči projektili s termonuklearnim bojnim glavama postali su ultimativno oružje prvog udara. Iz prijateljskih zračnih prostora moglo ih se lansirati doslovno na tisuće. A njihov bi se napad otkrio nekoliko minuta prije pogotka ili tek kad bi počeli pogadati ciljeve. Kako bi maksimalno iskoristile te odlike, američke nuklearne snage imale su plan pretvaranja komercijalnih aviona Boeing 747 u nosače krstarečih projektila – 747 Cruise Missile Carrier Aircraft (CMCA). Da su se planovi ostvarili, svaki bi 747 CMCA nosio 72 krstareča projektila AGM-86B spremna za djelovanje. Osim toga, 747 CMCA ni po čemu se ne bi razlikovao od komercijalnog aviona 747-200C. S lažnim oznakama i registracijama mogli su 24 sata 365 dana godišnje kružiti oko SSSR-a bez mogućnosti otkrivanja. I sve to nudilo se po cijeni gotovo jednako onoj komercijalnog aviona: uz sustav za prihvat lansera i sustav za lansiranje na stražnjem dijelu, avioni bi morali biti opremljeni vojnim navigacijskim i telekomunikacijskim sustavima. Pritom bi troškovi održavanja bili višestruko manji u odnosu na B-52 ili B-1. Zašto projekt 747 CMCA nije ostvaren? Upravo zato što bi to bilo gotovo idealno oružje prvog napada. Politički vode SSSR-a toliko su se prestrašili da su odlučno tražili da se u sporazumu o ograničenju nuklearnog naoružanja SALT II (Strategic Arms Limitation Talks), unese odredba o zabrani takve vrste bombardera. Zauzvrat su moralni i oni pristati na neke ustupke. SALT II potpisali su američki predsjednik Carter i glavni tajnik Komunističke partije Sovjetskog Saveza Leonid Brežnjev (1906. – 1982.).

Foto: NASA / US DoD

AGM-86 ALCM-u. Izvorni BGM-109A Tomahawk Land Attack Missile – Nuclear (TLAM-N) naoružan je termonuklearnom bojnom glavom W80. Izvedenica BGM-109G Gryphon / Ground Launched Cruise Missile (GLCM) bila je namijenjena kopnenoj vojsci. Četverostruki lanser postavljan je na prikolicu koju bi vukao kamion inače namijenjen za vuču tenkova. U lanseru su bili krstareči projektili Gryphon. Najveća razlika u odnosu na BGM-109A bila je uporaba termonuklearne bojne glave W84, koja je imala razornu snagu od 150 kilotonu TNT-a. BGM-109G Gryphon povučen je iz naoružanja američkih nuklearnih snaga 1991., u skladu s odredbama sporazuma o nuklearnim snagama srednjeg dometa INF Treaty (Intermediate-Range Nuclear Forces Treaty).

Odgovor Sovjetskog Saveza na američke AGM-86 i BGM-109 bio je krstareči projektil H-55. U operativnu uporabu uveden je 1983. godine. Međutim, nikad nije bio prvi izbor ni sovjetske ni ruske vojske. Zbog toga je u konvencionalnoj inačici prvi put borbeno uporabljen tek u studenom 2015. u ratu u Siriji. Različite izvedenice H-55, ponavljše H-101, intenzivno se koriste u ratu u Ukrajini. Izvorni H-55 bio je naoružan termonuklearnom bojnom glavom TK66 snage 200 kilotonu TNT-a. Rusija je u međuvremenu razvila veći broj krstarečih projektila, uključujući i hipersonične.

Budući da su jeftini za proizvodnju te da su za to potrebne tehnologije široko dostupne, krstareči projektili postali su omiljen odabir svih zemalja koje raspolažu nuklearnim oružjem. Tako je Pakistan razvio cijelu seriju krstarečih projektila Babur. Iako svi Baburi mogu biti naoružani nuklearnim bojnim glavama, za tu je namjenu razvijena inačica Babur-1B dometa 900 kilometara.

Indijska vojska ima krstareči projektil Nirbhay dometa 1500 kilometara. Indijske nuklearne snage, među rijetkim u svijetu, imaju u naoružanju i nadzvučni krstareči projektil BrahMos. Najveća brzina leta mu je tri Macha, a najveći nedostatak domet od tek 500 kilometara. Međutim, BrahMos je dovoljno malen da ga može nositi borbeni avion

Foto: TSgt Rob Marshall / US DOD / Wikimedia Commons

Su-30MKI, a postavljen je i na brodove. O mogućoj nuklearnoj bojnoj glavi za BrahMos nema pouzdanih podataka. Međutim, korisna nosivost od 300 kilograma više je nego dovoljna i za ugradnju termonuklearne bojne glave.

ŠTO MOGU IMATI OSTALI?

Francuske nuklearne snage u naoružanju imaju krstareći projektil ASMP (Air-Sol Moyenne Portée). Kako izvorni ASMP ima domet od samo 300, razvijen je poboljšani ASMP-A dometa 500 km. No ni s tim dometom to baš nije uporabljivo strateško oružje, jer od posada aviona zahtijeva dubok prodror u protivnikov zračni prostor. U tijeku je razvoj projektila ASMP-R, koji će imati još veći domet i hiper-soničnu brzinu. ASMP-A naoružan je termonuklearnom bojnom glavom TNA (Tête nucléaire aéroportée) snage 300 kilotona TNT-a, a izvorni ASMP termonuklearnom bojnom glavom TN81 jednake snage.

Lansirni sustav za krstareće nuklearne projektile BGM-109G Gryphon fotografiran 1983. godine

Francuski avion Rafale naoružan krstarećim projektilom ASMP (Air-Sol Moyenne Portée)

Foto: Ministère des Armées / licence etalab-2.0

NUKLEARNI TORPEDI

Tijekom hladnog rata torpedi su često naoružavani nuklearnim bojnim glavama. U tom je pristupu prednjačio SSSR, kojem je to bilo jedno od oružja namijenjenih uništenju udarnih skupina nosača zrakoplova. Nakon raspada SSSR-a, svi su ti torpedi povučeni iz operativne uporabe.

Međutim, Rusija je početkom ovog stoljeća ponovno pokrenula razvoj torpeda s nuklearnom bojom glavom. No taj je put otišla dalje, te dodala nuklearni pogon. Tako je nastao najveći torpedo na svijetu: Posejdona.

Posejdona znaju nazivati i podvodnim besposadnim plovilom, a precizni taktičko-tehnički podaci stoga su tajna, pa su prepušteni nagadanjima i procjenama. Dug je dvadesetak i širok oko dva metra, a nuklearni pogon treba mu omogućiti ronjenje velikom brzinom, koja po najčešćim procjenama iznosi oko 50 čvorova. Govori se o doplovu od 10 000 km, ali ni on nije podrobne objašnjen, baš kao ni maksimalna dubina zarona od 1000 metara. S obzirom na veličinu, u Posejdona bez problema može stati jako velika termonuklearna bojna glava. Ruski izvori tvrde da joj je snaga čak 100 megatona TNT-a. To bi bilo dovoljno za razaranje svih najvećih obalnih gradova, a eksplozijom izazvan cunami poharao bi znatno veće područje.

Francuska i Ujedinjena Kraljevina zajedno su razvile krstareći projektil SCALP / Storm Shadow. Trenutačno niti jedan od tih projektila nije naoružan nuklearnim bojnim glavama, no to se može promijeniti u vrlo kratkom roku. Nije, doduše, baš posve jasno koja bi se nuklearna bojna glava ugradila u Storm Shadow. Kod SCALP-a je to puno jasnije jer obje termonuklearne bojne glave s ASMP i ASMP-A dimenzijama i masom bez problema stanu i u SCALP.

Na tim je osnovama za potrebe francuske mornarice razvijen projektil SCALP Naval. Najzanimljivije kod njega jest da izvedenica namijenjena lansiranju s brodova ima domet od čak 1400 kilometara. Domet one koja je namijenjena lansiranju s podmornica nešto je veći od 1000 km. Povećanje dometa djelomično je ostvareno smanjenjem mase bojne glave sa 500 na 300 kilograma – taman dostatno za ugradnju termonuklearne. Nova je oznaka tog projektila Missile de Croisière Naval (MdCN).

Kineske oružane snage u naoružanju imaju krstareći projektil CJ-10, no projektili tog tipa nisu im nikad bili priorititet. Prednost su imali balistički projektili velikog dometa. Izvorni CJ-10 ima najveći domet od 1500 kilometara, a može se naoružati termonuklearnom bojnom glavom. Poboljšana izvedenica CJ-20 ima domet od 2000 km (neki izvori navode čak 4000 km) te je namijenjena lansiranju iz zraka (s bombardera H-6).

REPUBLIKA HRVATSKA
MINISTARSTVO OBRANE

Na temelju točke XI. Odluke ministra obrane o kriterijima za dodjelu stipendija vojnim stipendistima (KLASA: 023-03/23-03/1, URBROJ: 512-01-23-773) od 28. srpnja 2023., Ministarstvo obrane raspisuje

JAVNI POZIV

ZA DODJELU STIPENDIJA REDOVITIM STUDENTIMA IZ PODRUČJA INFORMACIJSKO-KOMUNIKACIJSKIH TEHNOLOGIJA

Izrazi koji se koriste u tekstu, a imaju rodno značenje, obuhvaćaju jednako muški i ženski rod.

Stipendije se dodjeljuju redovitim studentima na sveučilišnim ili stručnim studijima akreditiranim u znanstvenim poljima elektrotehnika, računarstvo, informacijsko-komunikacijske znanosti i drugim srodnim studijima iz područja informacijsko-komunikacijskih tehnologija u akademskoj godini 2024./2025., kako slijedi:

- do 10 stipendija studentima koji studij završavaju u 2025. godini
- do 10 stipendija studentima koji studij završavaju u 2026. godini
- do 10 stipendija studentima koji studij završavaju u 2027. godini
- do 10 stipendija studentima koji studij završavaju u 2028. godini.

U skladu s odredbama Pravilnika o načinu i uvjetima sklapanja ugovora o kadetskoj službi i ugovora o stipendiranju (Narodne novine, br. 50/23 i 55/24), Ministarstvo obrane osigurava mjesecnu stipendiju za vojne stipendiste – studente u sljedećim iznosima:

- 1. godina studija – 300,00 eura
- 2. godina studija – 400,00 eura
- 3. godina studija – 500,00 eura
- 4. godina studija – 600,00 eura
- 5. godina studija – 700,00 eura.

Kandidati se mogu prijaviti za dodjelu stipendije tijekom redovitog sveučilišnog ili stručnog studija putem Prijavnog obrasca za stipendiranje studenata, koji se može preuzeti na stranici Ministarstva obrane (Karijera u MORH-u/Natječaji i oglasi).

Rok za podnošenje prijava je 31. listopada 2024.

Uvjeti koje kandidati moraju ispunjavati:

- državljanstvo Republike Hrvatske
- prijavljeno prebivalište u Republici Hrvatskoj neprekidno najmanje jednu godinu do dana objave javnog poziva
- redoviti studenti sveučilišnih ili stručnih studija iz područja informacijsko-komunikacijskih tehnologija koji su sve godine studija upisali redovito bez ponavljanja godine
- opći uspjeh najmanje 3,00 u zadnjoj godini obrazovanja
- da nisu korisnici stipendije u svrhu zaposlenja kod drugog poslodavca
- da nisu pravomoćno osuđivani za kaznena djela navedena u članku 35. stavku 1. podstavku 2. Zakona o službi u

Oružanim snagama Republike Hrvatske (Narodne novine, br. 73/13, 75/15, 50/16, 30/18, 125/19, 155/23, 158/23 i 14/24).

Nakon podnošenja prijave, po pozivu Ministarstva obrane, kandidati koji ispunjavaju uvjete javnog poziva upućuju se na zdravstvene preglede u Zavod za zrakoplovnu medicinu Zagreb ili u Zavod za pomorsku medicinu Split te na inicijalnu provjeru tjelesne spremnosti u skladu s odredbama Pravilnika o utvrđivanju zdravstvenih, psihičkih, tjelesnih i sigurnosnih uvjeta za prijam u službu u Oružane snage Republike Hrvatske (Narodne novine, br. 37/24) propisanim za način i kriterije provedbe zdravstvenih pregleda kandidata za onu kategoriju vojnog osoblja za koju se prijavljuju.

Kandidati trebaju priložiti:

- popunjeno Prijavni obrazac za stipendiranje studenata
- presliku osobne iskaznice ili domovnice i rodnog lista
- dokaz o prosjeku ocjena svih predmeta završnog razreda srednjoškolskog obrazovanja za studente prve godine studija, a studenti viših godina studija dokaz o prosjeku ocjena svih ispita prethodno završene godine studija
- dokument kojim se dokazuje upis na sveučilišne ili stručne studije akreditirane u znanstvenim poljima elektrotehnika, računarstvo, informacijsko-komunikacijske znanosti te na druge srodne studije iz područja informacijsko-komunikacijskih tehnologija u akademskoj godini 2024./2025.
- potvrdu o prebivalištu
- uvjerenje da nije pokrenut kazneni postupak, ne starije od šest mjeseci.

Kandidati se prijavljuju, odnosno dostavljaju dokaze o ispunjavanju uvjeta u propisanom roku elektronički na prijam_dvs@mohr.hr ili pismeno na adresu: Središnjica za upravljanje osobljem, Ilica 256b, 10 000 Zagreb.

Nakon zaprimanja prijave Ministarstvo obrane pozvat će zainteresirane kandidate na odabirni postupak.

U odabirnom postupku kandidati moraju zadovoljiti zdravstvene, psihičke, tjelesne i sigurnosne kriterije za kategoriju osoblja za koju se prijavljuju.

Kandidati koji zadovolje kriterije odabirnog postupka moći će s Ministarstvom obrane potpisati ugovor o stipendiranju, na temelju kojeg će primati stipendiju tijekom akademskog obrazovanja.

Nakon završetka redovitog akademskog obrazovanja, na temelju ugovora o stipendiranju primaju se u službu u Oružane snage Republike Hrvatske prema propisanoj proceduri.

Informacije u vezi s javnim pozivom kandidati mogu dobiti u Središnjici za upravljanje osobljem, na tel. 01/3784-812 i 01/3784-814.

**REPUBLIKA HRVATSKA
MINISTARSTVO OBRANE
UPRAVA ZA LJUDSKE POTENCIJALE**

Na temelju članka 27. stavka 3. Zakona o službi u Oružanim snagama Republike Hrvatske (Narodne novine, br. 73/13, 75/15, 50/16, 30/18, 125/19, 155/23, 158/23 i 14/24) i Odluke o osnivanju Povjerenstva za utvrđivanje prijedloga izbora kandidata za popunu slobodnih ustrojbenih mesta na temelju internog oglasa i javnog natječaja, KLASA: 023-03/22-03/1, URBROJ: 512-01-22-531 od 1. srpnja 2022., objavljuje

INTERNI OGLAS
**za popunu radnog mjesto u
Samostalnom odjelu za protokol**

**1. VIŠI STRUČNI SAVJETNIK ZA PROTOCOL,
1 izvršitelj**

Uvjeti:

- ustrojeni čin: bojnik
- ustrojeni VSSp: D01PC42
- prijediplomski i diplomski sveučilišni studij ili integrirani prijediplomski i diplomski sveučilišni studij ili specijalistički diplomski stručni studij ili prijediplomski sveučilišni studij ili stručni studij u trajanju od najmanje tri godine, društvenog, humanističkog ili tehničkog smjera.

Ostali stručni uvjeti

- znanje engleskog ili njemačkog jezika.

- Mjesto službe: Zagreb.

Kandidati osim propisanih uvjeta moraju ispunjavati uvjete iz članka 34. Zakona o službi u Oružanim snagama Republike Hrvatske.

Prijava s dokazima o ispunjavanju navedenih uvjeta zainteresirani kandidati mogu dostaviti na adresu: Ministarstvo obrane Republike Hrvatske, Uprava za ljudske potencijale, Stančićeva 6, 10 000 Zagreb.

Rok za podnošenje prijava je 14 dana od dana objave oglasa u Hrvatskom vojniku.

GODINA SPORTA

Jubilarno, XXX. izdanje Olimpijskih igara, održano 2012., bilo je uvod u novu eru tog velikog natjecanja. Za domaćina je treći put izabran

London, koji je tako postao prvi grad u povijesti kojem je to uspjelo

POVIJEST OLIMPIJSKIH IGARA (XII. DIO)

IGRE NOVOG DOBA

Britanska je prijestolnica izabrana u četvrtom krugu glasanja, a protukandidati su bili Pariz, Madrid, New York i Moskva. Za nekoliko će dana

Pariz postati drugi grad koji je tri puta bio domaćin Igara. Zanimljivost je da će Igre 2028. biti održane u Los Angelesu, čime će on također treći put postati olimpijski grad.

Glamurozno je i impresivno bilo u Londonu 2012., pogotovo ceremonija otvaranja Igara. Uključivala je izvedbe velikih britanskih umjetnika: od simpatičnog i komičnog nastupa Rowana Atkinsona kao Mr. Beana i prisjećanja na film *Vatrene kočije*, preko najpoznatijeg tajnog agenta utjelovljenog na filmu, Jamesa Bonda, kojeg je za tu priliku glumio tadašnji 007 – Daniel Craig. London se iskazao kao sposoban i dobar domaćin. Iako je dobar dio postojeće infrastrukture iskorišten za održavanje Igara, to nije bilo dovoljno. London je izgradio novi Olimpijski park, i to u nekadašnjoj industrijskoj zoni u Stratfordu. Igre su bile vrlo skupe, a

planirani proračun od četiri milijarde dolara na kraju je narastao na gotovo šesnaest.

Igre je otvorila kraljica Elizabeta II. Natjecalo se 10 518 sportaša iz 204 zemlje, i to otprilike jednak broj muškaraca i žena; na 302 sportska događaja, odnosno u 26 sportova i 39 disciplina. Hrvatski su sportaši u Londonu postavili svoj novi rekord u broju olimpijskih medalja: tri zlata, jedno srebro i dvije bronce.

Giovanni Cernogoraz bio je zlatni u streљaštvu u disciplini trap, odnosno gađanju u tzv. glinene golubove. Nakon Snježane Pejčić u Pekingu, Cernogoraz je drugi hrvatski sportaš koji se okitio olimpijskom medaljom u streљaštvu. Zlatna je bila i Sandra Perković u bacanju diska. Mlada je atletičarka na svojim prvim Igrama skrenula pažnju na sebe i Hrvatskoj donijela medalju. Nastavila je dominirati u toj disciplini i u nekoliko je navrata bila blizu obaranja svjetskog rekorda. Nju ćemo, kao i Giovanniju, gledati uskoro kako nastupaju u Parizu.

U Parizu ćemo gledati i vaterpoliste, koji će se boriti za novo zlato. U Londonu je Hrvatska pod vodstvom najboljeg vaterpolskog trenera svih vremena Ratka Rudića, koji je pretходno osvojio tri olimpijska zlata i jednu broncu kao trener, u finalu pobjedila Italiju. Hrvatska reprezentacija nastupila je u sastavu: Josip Pavić, Damir Burić, Miho Bošković, Nikša Dobud, Maro Joković, Petar Muslim, Ivan Buljubašić, Andro Bušlje, Sandro Sukno, Samir Barać, Igor Hinić, Paulo Obradović i Frano Vićan. Iako se sastav od Igara u Londonu u potpunosti promijenio, Hrvatska će i u Parizu lovitи pobjedu u vaterpolskom dijelu turnira. Londonska generacija upisana je zlatnim slovima u povijest hrvatskog sporta, a Ratko Rudić nakon uspjeha se povukao s mjesta izbornika. Prepustio ga je još jednom vaterpolskom strategu, Ivici Tucku, koji je s novom generacijom nastavio donositi medalje s velikih natjecanja. U Londonu su se prvi put pojavili ugovorni pričuvnici Damir Martin, Va-

Foto: HOO

lent i Martin Sinković te David Šain, koji su kao četverac na pariče osvojili srebro u veslanju. I Martin i braća Sinković nastupat će i na Igrama u Parizu. Nadaju se novoj medalji, a iz razgovora koje smo s njima vodili jasno je kako se nadaju da će nastupati i na Igrama u Los Angelesu i kako im ovo neće biti zadnje olimpijsko izdanje. Broncu je u Londonu osvojila Lucija Zaninović (taekwondo u kategoriji do 49 kg) te muška rukometna reprezentacija. Izabranici Slavka Golube izborili su medalju nakon kontroverznog poraza u polufinalu od vječnog rivala Francuza i sumnjivih sudačkih odluka. Generacija predvođena Ivanom Balićem, koju je činio i Mirko Alilović, Venio Losert, Manuel Štrlek, Ivan Ninčević, Ivan Čupić, Zlatko Horvat, Igor Vori, Jakov Gojun, Drago Vuković, Blaženko Lacković, Domagoj Duvnjak, Marko Kopljarić, Denis Buntić, Damir Bičanić, nije, nažalost, uspjela doći u finale i boriti se za zlato. Hrvatsku zastavu na otvaranju Igara nosio je Venio Losert, a na zatvaranju Damir Martin. U Londonu je jamajčanski atletičar Usain Bolt obranio zlato na 100 i 200, te u štafeti 4 x 100 metara, i time postao prvi sportaš kojem je to uspjelo. U atletici su uspjehu nizali i drugi sportaši. Félix Sánchez iz Dominikanske Republike osvojio je, nakon Atene, zlato u utrci na 400 metara.

Tonči Stipanović, iskusni Splićanin, prvi osvajač olimpijske medalje u jedrenju, Hrvatskoj je u Tokiju donio novu medalju u tom sportu. Obranio je srebro osvojeno u Riju u klasi Laser, pokazavši time kako starog morskog vuka nikad ne treba otpisati

TEKST
Ivan Šurbek

Amerikanka Alyson Felix osvojila je zlato u utrci na 200 metara, te u štafetama 4 x 100 i 4 x 400 metara.

Američki plivač Michael Phelps osvojio je u Londonu četiri zlatne i dvije srebrne medalje. Nastavio je tako graditi karijeru najuspješnijeg olimpijca svih vremena, s ukupno 22 medalje, od kojih je 18 zlatnih. Rekord je to koji će malo kome biti dostižan.

Zlato u nogometu odnio je Meksiko, pobjedom nad Brazilom. Za Brazil su igrali mnogi mladi igrači koji su kasnije ostvarili zapažene karijere, poput Neymara, Thiaga Silve, Hulk-a, Oscara, Danila, Pata i Marcela.

Britanci su bili sjajni u bicikлизму. Chris Hoy osvojio je dva zlata. Bradley Wiggins, pobjednik Tour de Francea te godine, bio je najbolji u utrci na kronometar. Treće mjesto osvojio je Chris Froome.

RIO 2016. PRVE JUŽNOAMERIČKE IGRE

Južna Amerika prvi je put dočekala olimpijski plamen tek 2016. godine. Iako je bilo nekoliko pokušaja, prije svega Buenos Airesa, da Igre stignu na taj kontinent, tek je Rio u tome uspio. Afrika je jedini kontinent na kojem Igre još nisu održane.

Protukandidati za domaćinstvo bili su Madrid, Tokio i Chicago, a sve je riješeno u trećem krugu. Nakon Igara u Londonu, iduće je godine s mjesta predsjednika MOO-a odstupio Belgijac Jacques Rogge. Naslijedio ga je Thomas Bach, pravnik i bivši njemački mačevalac, osvajač zlata na Igrama u Montrealu 1976. godine.

Domaćinstvo Rija izazivalo je dvojbe s obzirom na to da je grad poznat po visokoj stopi kriminaliteta. Bilo je usto i demonstracija protiv organizacije Igara jer je Brazil bio pogoden teškom gospodarskom krizom, koja je rezultirala i kašnjenjima u izgradnji objekata.

Igre su za Hrvatsku bile iznimno uspješne. Osvojeno je deset medalja, od toga pet zlata. Olimpijski pobjednik u streljaštvu u disciplini trap postao je Josip Glasnović. Sandra Perković ponovila je uspjeh iz Londona i opet bila prva u bacanju diska. Pobjedu u bacanju kopla, koje je odletjelo 66,18 m, odnijela je 21-godišnja Sara Kolak.

Zlatni su bili i veslači. Braća Sinković svoju su prvu veliku pobjedu ostvarila u disciplini dvojac na pariče. Bio je to početak njihove dugogodišnje dominacije koja će biti, nadamo se, nastavljena i na Igrama koje slijede. Peto zlato za Hrvatsku bilo je morsko, a osvojili su ga Šime Fantela i Igor Marenić u jedrenju u klasi 470.

Zlato je za tisućinu izmaklo veslaču Damiru Martinu, koji je u fotofinišu izgubio od Novozelandonina Mahéa Drysdalea te tako osvojio srebrnu medalju. Ta je medalja za mnoge zlatnog sjaja. Srebro je osvojio još jedan morski vuk, Tonči Stipanović, i to u jedrenju u klasi laser. Pod vodstvom izbornika Ivica Tucka, srebro je osvojila vaterpolska reprezentacija u sastavu Marko Bijač, Luka Bukić, Damir Burić, Andro Bušlje, Maro Joković, Luka Lončar, Josip Pavić, Antonio Petković, Andelo Šetka, Javier Garcia Gadea, Ivan Krapić, Marko Macan i Sandro Sukno. Blanka Vlašić stigla je nakon osam godina do nove medalje u skoku u vis, ovaj put brončane. Boksač Filip Hrgović osvojio je broncu. Zastavu je na otvaranju Igara nosio Josip Pavić, a na zatvaranju braća Sinković.

GODINA SPORTA

Foto: HINA / D. Šenčar

Michael Phelps u Riju je povećao ionako gotovo nedostižne rekorde. S pet novih zlata i jednim srebrom, zaključuje karijeru s čak 28 olimpijskih medalja. Američka gimnastičarka Simone Biles osvojila je četiri zlata i jednu broncu. Usain Bolt osvojio je teško dostižna tri zlata, i to u utrkama na 100, 200 i 4 x 100 metara. Britanski atletičar somalskog podrijetla Mo Farah osvajanjem zlata na pet i deset tisuća metara uspio je obraniti olimpijske naslove iz Londona. Nakon finskog atletičara Lassea Viréna, drugi je sportaš kojem je to pošlo za rukom. Britanski tenisač Andy Murray obranio je naslov olimpijskog pobjednika iz Londona. U finalu je slavio protiv Argentinca Juana Martína del Potra. Iznenadenje u ženskom dijelu teniskog turnira priredila je Portorikanica Monica Puig. Pobijedivši u finalu Njemicu Angelique Kerber, osvojila je prvo olimpijsko zlato u povijesti za svoju domovinu.

TOKIO 2020. ODOGDENE, ALI NE I OTKAZANE IGRE

Jedini protukandidati Tokiju za domaćinstvo 2020. bili su Istanbul i Madrid. Japanska je prijestolnica najbolje svjetske sportaše već bila ugostila, i to 1964. Nakon što su Igre koje su ondje trebale biti održane 1940. otkazane zbog početka Drugog svjetskog

Toni Kanaet osvojio je 2021. broncu u taekwondou u kategoriji do 80 kg

rata, ovaj je put prijetnja bila pandemija. Igre u novom tisućljeću odvijale su se pod strogim epidemiološkim mjerama. Prvi su put u povijesti pomaknute za jednu godinu, tako da su održane 2021. umjesto 2020. Sportaši su redovito testirani na virus, a pozitivan nalaz značio je dvotjednu karantenu i nemogućnost nastupa. Održavale su se na borilištima bez gledatelja, a maske su bile obvezne za sve sudionike. Nije bilo prilike za druženje sportaša u olimpijskom selu, a kretanje je bilo ograničeno po određenim zonama. Pedantni Japanci vrlo su se dobro snašli u takvoj situaciji, ali bilo je vidljivo kako će zbog restrikcija Igre ipak patiti u mnogim aspektima. Ni ceremonija otvaranja nije mogla biti spektakularna kako su je domaćini zamisili, ali uspjeli su izvući maksimum iz situacije u kojoj su se našli.

Na sportskim borilištima je bilo vrlo zahtjevno. Natjecatelji nisu vodili borbu samo jedni protiv drugih već ih je od diskvalifikacije i prekida olimpijskog sna mogao dijeliti jedan pozitivan test.

Unatoč tomu, oni koji su stigli u Tokio odlučili su dati najbolje od sebe. Među njima bili su i hrvatski sportaši. Vrućina i vlaga mnogima su samo otežavale ionako tešku svakodnevnicu, ali sportaši se nisu dali. Treba spomenuti kako je, unatoč pandemiji, u Tokiju nastupilo čak 11 319 natjecatelja, od kojih 5910 muškaraca i 5409 žena.

Priču otvaramo prvom hrvatskom zlatnom medaljom u taekwondou. Osvojila ju je Matea Jelić, aktualna europska prvakinja u kategoriji do 67 kilograma. U tom su sportu Hrvatskoj medalje donosile Martina Zubčić, Sandra Šarić i Lucija Zaninović, ali one su bile brončanog sjaja. Prvo zlato stiglo je od 23-godišnje djevojke rodom iz Knina. Za potpuno slavlje hrvatskog taekwondoa pobrinuo se i 25-godišnji Splitčanin Toni Kanaet, koji je osvojio broncu u kategoriji do 80 kg. Hrvatskoj je to ujedno prva medalja u muškoj konkurenciji u taekwondou, koju je osvojio pobjedom nad Uzbekistancem Nikitom Rafalovićem. Rezultat je

Foto: HINA / D. Šerić

Martin i Valent Sinković, zlatna braća iz Rije, sa svojih su se trećih Igara (u Tokiju) vratili s trećom olimpijskom medaljom oko vrata, i to najsajnijom

Foto: HOO

bio 24 : 18 u borbi do koje je došao kroz repasaž. Veslači su osvajanjem medalja u Tokiju postali jedni od najuspješnijih hrvatskih olimpijaca. Martin i Valent Sinković, zlatna braća iz Rije, sa svojih su se trećih Igara vratili s trećom olimpijskom medaljom oko vrata, i to najsajnijom. Svestrana su braća i na svojim trećim Olimpijskim igrama promjenila disciplinu. U Riju su osvojila zlato u dvojcu na pariće, a onda su odlučila kako je vrijeme za veliku promjenu. Braća su osvojila zlato i u dvojcu bez kormilara, za njih potpuno novoj i zahtjevnoj disciplini, u kojoj su morala prolaziti sve ponovno.

Veslač Damir Martin sa svojih se trećih Olimpijskih igara vratio s još jednom medaljom – brončanom, ali možemo slobodno reći zlatnog sjaja. I to u samcu – vjerojatno najtežoj i najzahtjevnoj disciplini. Unatoč teškoj ozljedi i operaciji, pokazao je junačko srce. Pomogla je, naravno, i odgoda Igara, jer je imao nešto više vremena za pripremu.

Sličnu je priču prošao i Tonči Stipanović. Iskusni Splićanin, prvi osvajač olimpijske medalje u jedrenju, Hrvatskoj je donio novu medalju u tom sportu. Obranio je srebro osvojeno u Riju u klasi Laser, pokazavši time kako *starog morskog vuka* nikad ne treba otpisati.

Tin Srbić potvrdio je kvalitetu u gimnastici. Osvojio je svoju prvu olimpijsku medalju, i to srebrnog sjaja. U disciplini preča ostvario je iznimno visok broj bodova za vrhunsku vježbu kojoj je dodao nove elemente, no, nažalost, to nije bilo dovoljno za zlato.

Povjesni uspjeh na Olimpijskim igrama ostvarili su hrvatski tenisači. U igri parova zlato su osvojili pobednici Wimbledona Nikola Mektić i Mate Pavić, koji su u finalu igrali protiv još jednog hrvatskog para: Ivana Dodiga i Marina Čilića. Jedini put kad su u olimpijskom finalu nastupila dva para iz iste zemlje bio je gotovo 120 godina prije toga, 1904. u St. Louisu. Amerikanci Edgar Leonard i Bells Wright bili su bolji od sunarodnjaka Alphonza Bella i Roberta LeRoya.

Prvu hrvatsku zlatnu olimpijsku medalju u taekwondou osvojila je na Olimpijskim igrama u Tokiju Matea Jelić, aktualna europska prvakinja u kategoriji do 67 kilograma

U Tokiju su se dogodile i veće smjene generacija. U atletici je nakon odlaska Usaina Bolta nastala *praznina*. Zlato na 100 m osvojio je Talijan Marcell Jacobs. Kanađanin Andre De Grasse bio je najbrži na 200 metara. Talijanska štafeta bila najbolja na utrci 4 x 100 metara. Švedanin Armand Duplantis osvojio je zlato u skoku s motkom. Kasnije je postavio i svjetske rekorde, koji iznose 6,24 metra na otvorenom i 6,22 u dvorani. Jamajčanka Elaine Thompson-Herah bila je najbrža na utrkama na 100 i 200 metara. Postavila je olimpijski rekord i obranila zlata iz Rije, naslijedivši tako svoju sunarodnjakinju Shelly-Ann Fraiser-Price. Nizozemska atletičarka Sifan Hassan bila je najbrža na dugim programima. Yulimar Rojas iz Venezuele osvojila je zlato u troškoku i postavila svjetski rekord. Plivačica Michaela Phelpsa naslijedio je sunarodnjak Caeleb Dressel, koji je osvojio pet zlata. Olimpijski pobjednik u bicikлизmu postao je Slovenac Primož Roglič, i to u utrci na kronometar. Igre u Tokiju bile su uspješne. Pobijedile su pandemiju i sve nedaće s kojima su se susrele. Igre u Parizu počinju za nekoliko dana. Na njima će nastupiti brojni hrvatski sportaši, od kojih se očekuje da pokažu najbolje što znaju i da se, ako je moguće, vrate s medaljama oko vrata.

(Završetak podlistka)

REPUBLIKA HRVATSKA MINISTARSTVO OBRANE

Na temelju članka 27. stavka 1. Zakona o službi u Oružanim snagama Republike Hrvatske (Narodne novine, br. 73/13, 75/15, 50/16, 30/18, 125/19, 155/23, 158/23 i 14/24 - u dalnjem tekstu Zakon), članka 4. stavka 2. Pravilnika o kriterijima i postupku odabira osoba koje se upućuju na osposobljavanje za časnika (Narodne novine, br. 158/13) i Plana prijma osoblja za 2024. godinu u Hrvatsku vojsku, s Planom promjena kategorija vojnog osoblja, KLASA: 022-03/24-42/03, URBROJ: 50301-29/23-24-2 od 14. ožujka 2024., Uprava za ljudske potencijale Ministarstva obrane raspisuje

JAVNI NATJEČAJ za prijam kandidata za časnike i doktora medicine / specijalista grana medicine

Izrazi koji imaju rodno značenje u ovom tekstu javnog natječaja odnose se jednak na muški i ženski rod.

Ministarstvo obrane prima 60 kandidata za časnike, i to:

1. 10 kandidata za područja kibernetičke sigurnosti i/ili informacijskih tehnologija sa završenim stručnim ili sveučilišnim studijem neovisno o području znanosti ili znanstvenom polju (razina kompetencija kandidata za područja kibernetičke sigurnosti i/ili informacijskih tehnologija utvrđit će se testiranjem tijekom odabirnog postupka)

2. 13 doktora medicine ili specijalista grana medicine

3. 2 doktora veterinarske medicine (mjesto rada Knin i Vinkovci, pod jednakim uvjetima prednost imaju kandidati s "B" vozačkom kategorijom)

4. 1 magistra farmacije (mjesto rada Zagreb)

5. 5 magistara prava

6. 5 magistara psihologije

7. 3 kandidata sa završenim stručnim ili sveučilišnim studijem sigurnosti, smjer zaštita od požara ili zaštita na radu ili zaštita okoliša (mjesto rada Zagreb, Velika Gorica, Slunj)

8. 1 kandidata sa završenim stručnim ili sveučilišnim studijem građevinarstva (mjesto rada Zagreb)

9. 8 kandidata sa završenim stručnim ili sveučilišnim studijem građevinarstva

10. 4 kandidata sa završenim stručnim ili sveučilišnim studijem ekonomije, smjer računovodstvo (mjesto rada Ploče, Zemunik Donji, Zagreb i Velika Gorica)

11. 2 kandidata sa završenim stručnim ili sveučilišnim studijem kemije (mjesto rada Slunj)

12. 6 kandidata sa završenim stručnim ili sveučilišnim studijem znanstvenih polja: matematika, fizika, geologija, geofizika, geografija, meteorologija te svih polja iz područja tehničkih znanosti.

13. Kandidate za ponovni prijam u skladu s člankom 34.b. Zakona, isključivo na nepopunjena mjesta ako ne bude dovoljan broj traženih kandidata i ako ispunjavaju uvjete propisane od 1. do 12., a najviše do ukupno traženog broja.

Kandidati moraju ispunjavati opće uvjete za prijam u Oružane snage Republike Hrvatske koji su propisani člankom 34. Zakona te ne mogu biti primljene osobe za čiji prijam postoje zapreke iz članka 35. Zakona.

Dobna ograničenja:

Kandidati mogu imati najviše navršenih 30 godina života do kraja 2024. godine.

Za kandidate pod rednim brojem 2 doktore medicine ili specijaliste grana medicine nema dobrog ograničenja.

Kandidati za ponovni prijam u skladu s člankom 34.b. Zakona, odnosno osoba

kojoj je djelatna vojna služba prestala na osobni zahtjev uz častan otpust bez prava na mirovinu, ako nije starija od 40 godina života do kraja 2024. godine.

Svi kandidati uz vlastoručno potpisano prijavu moraju priložiti:

- životopis
- dokaz o odgovarajućem stupnju obrazovanja (ovjerena preslika diplome)
- potvrdu odnosno ispis iz elektroničkog zapisa podataka iz područja radnih odnosa koji vodi Hrvatski zavod za mirovinsko osiguranje
- dokaz o državljanstvu RH (preslika domovnice ili osobne iskaznice)
- rodni list
- dokaz da se protiv kandidata ne vodi kazneni postupak (ne stariji od 6 mjeseci).

Prije upućivanja na osposobljavanje kandidati prolaze posebni odabirni postupak.

Kriteriji i postupak za utvrđivanje uvjeta propisani su Zakonom, Pravilnikom o utvrđivanju zdravstvenih, psihičkih, tjelesnih i sigurnosnih uvjeta za prijam u službu u Oružane snage Republike Hrvatske (Narodne novine br. 37/24) i Pravilnikom o kriterijima i postupku odabira osoba koje se upućuju na osposobljavanje za časnika (Narodne novine br. 158/13). Ministarstvo obrane isključivat će u postupku odabira kandidate koji nisu ispunili neke od uvjeta.

Kandidati koji nisu završili program dragovoljnog vojnog osposobljavanja bit će upućeni na dragovoljno vojno osposobljavanje po skraćenom programu u kolovozu 2024.

Odabrani kandidati za časnike bit će upućeni na Temeljnu časničku izobrazbu u rujnu 2024.

Kandidati će nakon završetka Temeljne časničke izobrazbe biti primljeni u djelatnu vojnu službu, bit će im dodijeljen časnički čin poručnika te će biti raspoređeni na časničku dužnost u Oružane snage RH.

Kandidatima za časnike koji su doktori medicine bit će dodijeljen čin natporučnika, a kandidatima za časnike koji su doktori medicine specijalisti grane medicine bit će dodijeljen čin bojnika.

Kandidati za ponovni prijam u skladu s člankom 34.b. Zakona bit će izravno po prijmu raspoređeni na dužnost u Oružane snage RH u skladu s osobnim činom i stečenom vojnostručnom specijalnosti.

Mjesto osposobljavanja i mjesto službe: za zanimanja pod rednim brojem 1, 2, 5, 6, 9 i 12 je teritorij Republike Hrvatske.

Prijave s dokazima o ispunjavanju uvjeta natječaja dostavljaju se na adresu: Središnica za upravljanje osobljem, Ilica 256b, 10 000 Zagreb. Dodatne informacije kandidati mogu dobiti na tel. 01 / 3784-813 i 3784-814.

Rok za podnošenje prijave na natječaj je sljedeći:

- za kandidate (doktor medicine ili specijalist grane medicine, doktor veterinarske medicine i magistar farmacije) **do 1. kolovoza 2024.**
- za ostale kandidate **30 dana** od objave u Narodnim novinama.

REPUBLIKA HRVATSKA
MINISTARSTVO OBRANE

Na temelju točke XI. Odluke ministra obrane o kriterijima za dodjelu stipendija vojnim stipendistima (KLSA: 023-03/23-03/1, URBROJ: 512-01-23-773 od 28. srpnja 2023.),
Ministarstvo obrane raspisuje

**JAVNI POZIV
ZA DODJELU STIPENDIJA VOJNIM STIPENDISTIMA
UČENICIMA SREDNJIH ŠKOLA**

U školskoj godini 2024./2025. Ministarstvo obrane dodijelit će do 500 stipendija redovitim učenicima srednjih škola za radna mjesta vojnika/mornara u Oružanim snagama Republike Hrvatske:

1. učenicima srednjih škola za zanimanje zrakoplovni tehničar:

- do 16 stipendija učenicima trećih razreda Zrakoplovne tehničke škole Rudolfa Perešina, Velika Gorica i Tehničke škole Zadar (mjesto službe: Velika Gorica ili Zemunik Donji)

2. učenicima trogodišnjih srednjih strukovnih škola:

- do 245 stipendija učenicima drugih i trećih razreda svih usmjerenja (mjesto službe: Gospic, Karlovac, Knin, Petrinja, Sinj, Varaždin)
- do 30 stipendija učenicima drugih i trećih razreda kemijskog usmjerenja (mjesto službe: Knin, Velika Gorica)
- do 25 stipendija učenicima drugih i trećih razreda strojarskog usmjerenja (mjesto službe: Benkovac, Bjelovar, Gospic, Karlovac, Knin, Petrinja, Sinj, Slunj, Varaždin, Velika Gorica, Zemunik Donji)
- do 10 stipendija učenicima drugih i trećih razreda elektrotehničkog usmjerenja (mjesto službe: Benkovac, Knin, Orebić, Petrinja, Pula, Slunj)
- do 70 stipendija učenicima drugih i trećih razreda, vozač motornog vozila za upravljanje m/v C kategorije (mjesto službe: Benkovac, Bjelovar, Gospic, Karlovac, Knin, Petrinja, Sinj, Varaždin, Velika Gorica, Zemunik Donji)

3. učenicima četverogodišnjih srednjih škola:

- do 100 stipendija učenicima drugih, trećih i četvrtih razreda tehničkog

usmjerenja i gimnazija (mjesto službe: Benkovac, Bjelovar, Gospic, Karlovac, Knin, Orebić, Petrinja, Pula, Slunj, Varaždin, Velika Gorica, Zemunik Donji)

4. učenicima petogodišnjih srednjih medicinskih škola:

- do 4 stipendije učenicima trećih i četvrtih razreda, medicinska sestra / tehničar (mjesto službe: Zagreb).

U skladu s odredbama Pravilnika o načinu i uvjetima sklapanja ugovora o kadetskoj službi i ugovora o stipendiranju (Narodne novine, br. 50/23 i 55/24), Ministarstvo obrane osigurava mjesecnu stipendiju za vojne stipendiste – učenike u sljedećim iznosima:

- 2. razred srednje škole – 100,00 eura
- 3. razred srednje škole – 120,00 eura
- 4. i 5. razred srednje škole – 150,00 eura.

Kandidati/kinje – učenici srednjih škola mogu se prijaviti za dodjelu stipendije tijekom srednjoškolskog obrazovanja putem Prijavnog obrasca za stipendiranje učenika srednjih škola (Prilog 1.). Uz prijavn obrazac kandidati trebaju ispuniti Izjavu o iskazu interesa za mjesto službe vojnika/mornara u Oružanim snagama Republike Hrvatske (Prilog 2.).

Prijavu za dodjelu stipendija podnose punoljetni učenici osobno, a za maloljetne učenike roditelj/skrbnik.

Rok za podnošenje prijava je **30. rujna 2024.**

Kandidati/kinje prijavljuju se u propisanom roku na adresu: Središnjica za upravljanje osobljem, Ilica 256b, 10 000 Zagreb.

UVJETI KOJE KANDIDATI/KINJE MORAJU ISPUNJAVATI:

- državljanstvo Republike Hrvatske
- prijavljeno prebivalište u Republici Hrvatskoj neprekidno najmanje jednu godinu do dana objave javnog poziva
- redoviti učenik srednjih škola za koje je Ministarstvo obrane objavilo javni poziv
- opći uspjeh najmanje 3,00 u školskoj godini koja prethodi godini za koju se dodjeljuju stipendije

- da nije korisnik stipendije u svrhu zaposljenja kod drugog poslodavca
- da nije provomočno osuđivan/a za kaznena djela navedena u članku 35. stavku 1. podstavku 2. Zakona o službi u Oružanim snagama Republike Hrvatske (Narodne novine, br. 73/13, 75/15, 50/16, 30/18, 125/19, 155/23, 158/23 i 14/24)

- da punoljetni učenici ispunjavaju opće uvjete za prijam u Oružane snage Republike Hrvatske propisane člancima 34. i 35. Zakona o službi u Oružanim snagama Republike Hrvatske (Narodne novine, br. 73/13, 75/15, 50/16, 30/18, 125/19, 155/23, 158/23 i 14/24).

Nakon podnošenja prijave, po pozivu Ministarstva obrane učenici koji ispunjavaju uvjete javnog poziva upućuju se na zdravstvene pregledе u Zavod za zrakoplovnu medicinu Zagreb ili u Zavod za pomorsku medicinu Split te na inicijalnu provjeru tjelesne spremnosti u skladu s odredbama Pravilnika o utvrđivanju zdravstvenih, psihičkih, tjelesnih i sigurnosnih uvjeta za prijam u službu u Oružane snage Republike Hrvatske (Narodne novine, br. 37/24),

propisanim za način i kriterije provedbe zdravstvenih pregleda kandidata za onu kategoriju vojnog osoblja za koju se prijavljuju.

Kandidati/kinje trebaju priložiti:

- popunjten Prijavni obrazac i Izjavu o iskazu interesa za mjesto službe
- presliku osobne iskaznice ili domovnice i rodnog lista
- presliku svjedodžbe kojom se dokazuje opći uspjeh najmanje 3,00 u školskoj godini koja prethodi godini za koju se dodjeljuju stipendije
- dokument kojim se dokazuje upis u razred za koji se dodjeljuju stipendije
- potvrdu o prebivalištu
- uvjerenje da nije pokrenut kazneni postupak, ne starije od šest mjeseci.

Nakon zaprimanja prijave Ministarstvo obrane pozvat će zainteresirane kandidate/kinje – učenike srednjih škola na odabirni postupak.

U odabirnom postupku kandidati/kinje moraju zadovoljiti zdravstvene, psihičke, tjelesne i sigurnosne kriterije za kategoriju osoblja za koju se prijavljuju.

Kandidati/kinje – učenici koji zadovolje kriterije odabirnog postupka moći će s Ministarstvom obrane potpisati ugovor o stipendiranju, na temelju kojeg će primati stipendiju tijekom srednjoškolskog obrazovanja. Nakon završetka redovitog srednjoškolskog obrazovanja, na temelju ugovora o stipendiranju primaju se u službu u Oružane snage Republike Hrvatske prema propisanoj proceduri.

Informacije u vezi s javnim pozivom kandidati/kinje mogu dobiti u Središnjici za upravljanje osobljem (tel. 01/3784-812 i 01/3784-814).

Napomena: Prijavni obrazac i Izjava o iskazu interesa za mjesto službe mogu se naći na službenoj stranici Ministarstva obrane RH.

PRIČE O DOMOVINSKOM RATU

Ministarstvo hrvatskih branitelja i ove je godine raspisalo natječaj za najbolju priču o Domovinskom ratu, na koji se i ovaj put javio velik broj učenika. I ovaj, peti po redu natječaj, pokazao je zanimanje djece za tematiku vezanu uz Domovinski rat, što je još jedna potvrda ovog iznimno poticajnog projekta. Za razliku od dosadašnjih, ovogodišnji natječaj dao je priliku i učenicima srednjih škola iz Bosne i Hercegovine koje izvode nastavu prema nastavnom planu i programu na hrvatskom jeziku. U ovom broju donosimo treću od ukupno sedam pohvaljenih priča učenika iz Hrvatske

POUKA PROŠLOSTI

Dunav je nemiran, kao da valovima zaplju-skuje tugu. I on se sjeća toga kasnog ljeta 1991. Zastala sam, pogledala nebo, i ono je crtalo tugu. Čujem Sinišu, kao i tada: "Tko će čuvati moj grad, moje prijatelje, tko će Vukovar iznijeti iz mraka?"

Teško je vratiti se. Bila sam mlada, ludo zaljubljena i s velikim planovima. Sve je bilo lijepo. Uselili smo u kuću, novu. Kuha-lo se, a mi smo znali da se nešto spremi. Pokušavali smo u toj strci, koja je donosila samo loše, ostati optimistični i misliti na svoj život, svoje planove.

Dvije noći prije uopće nisam spavala. Sestra me nazvala i rekla da ćemo morati ići. Neću ostaviti kuću, neću ostaviti ovo što sam započela. Bojala sam se, jako... Tko nije?! U noći je zazvonio telefon. Blijedo smo pogledali jedno u drugo, ustali i krenuli zajedno. Javio se on, kimnuo glavom dva-tri puta, uzeo moju ruku i čvrsto je stisnuo. Sada sam bila sigurna da neće biti dobro. Spustio je slušalicu, duboko udahnuo. Pokušao mi je reći. Čula sam ga, svaku riječ, ali nisam htjela prihvati. Neću tek tako ostaviti sve što je ovdje. Sve što smo tek sagradili, sve ovo što je naše, a izgleda više neće biti ničije. Nije prošlo dugo, opet je zazvonio telefon, ovoga puta rekli su da odmah pokupi sve svoje stvari i dođe u Općinu. Tada sam ga prvi put vidjela da plače. Rekao mi je da moram ići. Nisam htjela. Ne mogu ostaviti kuću, ne mogu ostaviti sve ovo što smo, sami, postigli. Ne mogu tek tako sve zaboraviti. Tišina, pa galama, tišina i opet galama.

Tamara Ivanšić,
učenica
3. razreda
Tehničke
škole Ruđera
Boškovića
Vinkovci

Zašto svaki tužni početak mora ovako završiti, zašto smo se baš sada morali posvadati? Vrijeme je. Zagrljio me, poljubio u čelo, rekao da me voli i da će se brzo vratiti. Tvrdoglava sam i svojeglava, realna. Znala sam da se neće brzo vratiti, možda se uopće ne vrati. Izašao je iz kuće, nije došao ni do ograde. Kao da se uplašio nečega ili nekoga. Vratio se u kuću, u ruke mi pružio novac i rekao: "Sakrij nakit, sve novce stavi u torbu. Spakiraj i svoje i moje stvari i bježi! Idi kod svojih, kod mojih, kod sestre, idи u Zagreb, ja će te naći. Samo idи, odmah!" U suzama sam se pakirala, znala sam da moram, ali nisam htjela. Nešto mi je govorilo da ostanem, da ga čekam, nisam znala što više misliti, osjećati. U glavi samo molitva, u srcu on, a u džepu krunica i njegova slika.

Čula sam se s mamom, najavila dolazak. Sestra je živjela u Borovu. Bila je sretno udana za jako dobrog čovjeka. Imali su kćer i drugo dijete na putu. One su došle kod mame nekoliko mjeseci ranije. Darko, njezin suprug, ubijen je u Borovu. Svi smo to znali osim nje i Sare. Jedino što joj je ostalo su Sara i beba u trbuhi. Nismo joj htjeli reći da se ne dogodi nešto njoj, ali i djetetu. Mislimi smo da je tako najpametnije, i za nju i za bebu. Malena Sara ima šest godina. Povučena je, ne voli previše pričati. No, kada nešto kaže nimalo nije besmisleno. Nažalost, razumjela je sve što se događa. U ratu je odrasla. Postala je jako odgovorna i zrela. Kradom je slušala radio. Uvijek je crtala Vodotoranj. Bila je oduševljena Sinišinim pričama. Imala je svoju lutku koju joj je tata kupio za šesti rođendan i koferčić u kojem je uvijek držala odjeću za sebe i lutku.

Kada bi zasvirala sirena, Sara bi uzela koferčić, svoju lutku te bi je poljubila i šapnula da će sve

Foto: Goran Resovac

biti u redu, a onda žurno krenula u kupaonicu jer je to jedino sigurno mjesto u kući.

Dugo sam razgovarala s mamom. Pile smo kavu nakon dugo vremena. Nisam ih posjećivala godinu, dvije. Posvadali smo se zbog moga odabira posla pa i samog mjesata stanovanja.

Htjela sam prvi put u životu nešto napraviti sama, ali ona je odlučila biti dio svega toga. Nije mi smetalo u početku, znala sam da se brine i da nas želi sve na okupu, ali i ona je odselila od svojih roditelja. To je potpuno normalan tijek. Pričala je da se boji za tatu, da sada shvaća koliko ga voli. Toliko je naviknula na njega, da je tu svaki dan, da svako jutro piju kavu. Postao je rutina. Zato sada, kada ga nema, kada brani našu zemlju, nema više kava, nema više ničega.

Eto što nečiji interesi rade drugima. Zar je ta Velika Srbija toliko vrijedna svih ovih tužnih ljubavnih, obiteljskih, bratskih priča? Gdje im je savjest? U mojoj djevojačkoj sobi sve je ostalo isto. Sve je na svom mjestu, svaki dnevnik, svaki mogući papir, svaka nota, sve. Volim kod nje to što sve drži pod kontrolom i što poštuje moju privatnost. Već sam tada bila umorna. Shvatila sam da uopće nisam razmišljala o njemu. Gdje je, što je, je li dobro, je li mu hladno, je li jeo? Zaspala sam, vrlo brzo. Sanjala sam ga. Imali smo obitelj, kupali smo se u Dunavu, sve je bilo lijepo. Nije bilo rata, svi su bezbrižno šetali. Sunce je sjalo. Ali, nemamo obitelj, samo smo nas dvoje.

Došla sam u sobu. Na stolu su bile dvije kuverte. Na jednoj je pisalo moje, a na drugoj maminu ime. Samo me pogledala, sa suzom u oku. Nije moralu ništa reći, znam samo da nema snage otvoriti i pročitati to. Prvo sam otvorila njezinu pismo. Otac mi je, znam, ali lakše mi je bilo pročitati to. Njegov rukopis, čak i papir, miriše na njega. Kaže da je dobro, da bi uskoro mogao kući. "Živ sam, zdrav sam! Ljubavi, doći će brzo! Čuvaj mi moje mezimice i Saru.

"Nemoj im zaboravit reći da ih volim." Gledala sam svoje ime na drugoj kuverti. Nisam mogla. Stajala je na stolu do kasno navečer. Cijeli sam dan osjećala mučninu. Napokon sam skupila hrabrosti

otvoriti kuvertu. Nisam imala pojma da je prošlo tjedan dana. Izgubljena sam u vremenu, nema me.

Draga, lijepa moja dušo! Srce moje. Dobre sam, koliko-toliko, ali jesam! To je najvažnije. Neću te pitati kako si, znam odgovor. U ovakvim vremenima to su bespotrebna pitanja. U logoru sam, našli su me i zatvorili. Ali, hej, nemoj brinuti! Ovi četnici, ova govna, čak su i dobri. Upao sam u neki blaži logor. Dobre je, čujem priče pa se zgrozim. Nije sve tako crno. Molim se, molim se za tebe, za nas, da ponovo uđemo u našu kuću sretni kao nekada. Napisao sam pjesmu. Dobre, riječi. Volim te, sreća, čuvaj se. Piši mi, molim te! Nedostaje mi, što će ja bez njega? Trudna sam, devet tjedana. Oduvijek smo maštali o malenom biću u kolicima. Doći će, bit ćemo sretna obitelj. Najsretnija! Sve će biti kao i prije rata. Sve će ovo završiti. Oni veliki prestat će sa svojim bajkama, a mi maleni napokon ćemo uživati u životu. Podijelila sam svoju radost s mamom. Sretna je, znam da je. Samo se brine, brine se da će morati sama i što će uopće ako budem, ne daj Božje, morala. Molim svaku večer, svako jutro, prije jela, poslije jela, kad god imam želju. Napisala sam mu pismo. Rekla sam mu da sam trudna i da ga čekam pa makar mi to bilo zadnje. Htjela sam ga ići tražiti. Po susjedstvu sam čula da su ga isjekli, da su ga objesili. Naravno da nisam vjerovala u to. Znala sam da lažu. Lažu te babe, stare vraćare. Već su jednom nogom u grobu i misle da ćemo svi za njima. Ljuta sam zbog toga. Vrijeda me to, vrijeda me same pomisao da postoji netko tko bi to izmišljao, radio. Zadnje pismo napisao je 28. rujna. Od tada ni riječi. Vjerovala sam u to da su ga premjestili ili da ga još uvijek premještaju. Vjerovala sam da dolazi, samo da je u postupku pa ne može. Kiša lije. Ne želim ni misliti kako mu je, ako je uopće tamo. Stiglo je pismo, plava kuverta. Nema njegovog imena, njegovog rukopisa. Dala sam mami da pročita. Plakala je. Ubili su ga. Ubili su ga zajedno s mojim ocem kada su htjeli pobjeći preko granice. Što sada? Kako će dalje? Kako će sama odgajati dijete? Gdje im je duša? Kako su mogli ubiti dva oca, dva brata, dva sina. Nisu samo oni očevi, braća i sinovi, puno je njih. Puno je tih nevinih ljudi koji su branili našu zemlju. Što je još žalosnije, puno je onih nevinih koji su bili premladi za braniti zemlju i svejedno su hladnjakovo ubijeni. Zbog čega? Zbog čije sreće?

Deset godina kasnije, živim s ranom na srcu. Čula sam mnogo puta kako vrijeme liječi sve rane. Ne liječi, otvorenu i nezbrinutu ranu ne liječi. Kako je samo narasla. Ne mogu vjerovati da je prošlo deset godina. Imam normalan život. Ali, što je normalno bez njega? Nisam joj znala biti tata. Nadam se da će je jednoga dana njezin muž voljeti kao što je mene moj.

Šetamo uz Dunav, pustile smo vjenac. Svake godine ispričam joj jednu priču o tati. Uvijek traži više.

Sestra... Ona je s muškarcem kojeg voli i koji voli nju i njezinu djecu. Drago mi je zbog nje, iako znam da je boli. Mama više nije s nama. Razboljela se. Tuga ju je progutala. Znam da je sada s tatom, s Darkom i s mojim dragim, da zajedno s njima ispija turske kave i da nas svi zajedno gledaju i čuvaju. Da su bar ovdje. A ja, čuvam sve stvari i molim. Pjevam u crkvi, tako ih pronalazim. Tu su uz nas, u molitvi. Kuća koju smo gradili, ne postoji. Pomeli su je. Nisam htjela novu. Mamina je bila sasvim u redu. Tu će ostati i svome djetetu osigurati najljepši život kakav nijedna princeza nije imala.

DOMOVINSKI RAT

U Muzeju Domovinskog rata u Dubrovniku umjetnica, aktivistica i kolezionarka umjetnina iz Montreala Katija Čorić službeno je, pred mnoštvom posjetitelja otkrila svoju sliku pod nazivom *Moja Domovina 1991.*

Slika je dar umjetnice Muzeju u znak počasti veteranima Domovinskog rata

VRIJEDNA DONACIJA SVESTRANE UMJETNICE

PRIPREMIO
Željko Stipanović

FOTO
privatna arhiva

“(...) Ovim putem zahvaljujemo još jednom našoj donatorici umjetnici Katiji Čorić na slici *Moja domovina 1991.*, nastaloj u vrijeme ratnih razaranja početkom Domovinskog rata i koju je 1991. poklonila svojem ocu kapetanu Ivanu Čoriću. Slika je ulje na platnu, koje prikazuje najdublje misli gde Katije Čorić u jednom od najtežih razdoblja njezina života, te je bila dio serije pod nazivom *Učinci rata*

na umjetnicu. Serija je bila izložena u Zagrebu, Požegi i Dubrovniku 1996. godine. Ovom donacijom gde Katije Čorić slika se ponovno vraća u Dubrovnik i postaje dijelom fundusa Muzeja Domovinskog rata Dubrovnik, gdje pronalazi svoje mjesto u Zbirci Muzeja te ostaje kao zalog za trajno sjećanje na Domovinski rat i stvaranje suverene i samostalne Republike Hrvatske...”, izjavila je tijekom svečanosti

donacije Varina Jurica Turk, ravnateljica Muzeja Domovinskog rata.

JAKI OSJEĆAJI SVOJIH KORIJENA

Katija Čorić, rođena 1969. godine u Dubrovniku, svestrana je umjetnica, aktivistica, kolezionarka umjetnina u Montrealu. Njezin otac, kapetan Ivan I. Čorić (Dubrovnik, 1939. – Montreal, 2015.), preselio je obitelj u Montreal 1973. godine nakon što je prihvatio ponuđenu poslovnu ponudu. Katiju su tijekom djetinjstva roditelji Ivan i Marija učili o bogatoj povijesti Dubrovnika. Bilo im je važno da njihova mlada kći odraста s jakim osjećajem svojih korijena. Hrvatski jezik govorio se kod kuće kako se ne bi zaboravio, a tradicionalna jela kuhalala su se kako bi se sačuvala bogata dubrovačka kultura. Katija je gotovo svake godine posjećivala Dubrovnik, a bila je u rodnom gradu čak i 1991., kad se pripremala za sudjelovanje u arheološkom iskapanju sa studentima Sveučilišta u Zagrebu. Domovinski rat sve je to promijenio. Ono što je uslijedilo bili su mjeseci i godine tuge i borbe, koje će svi Hrvati pamtitи, a posebno oni koji žive u dijaspori.

Obitelj Čorić pratila je razvoj rata na vijestima i čitala o njemu u novinama. Za Katiju osjećaji duboke tuge, očaja i krivnje prožimali su sve. Krivnja jer je osjećala da osobno napušta svoju domovinu dok je bila tako daleko. U tim naj-

mračnijim trenucima 1991. godine, Čorić je odlučila učiniti jedino što je znala; uzeti kist i slikati o ratu. Rezultat je bila serija slika i izložba pod nazivom *Utjecaj rata na umjetnicu*. Uz pomoć prastrica, profesora i hrvatskog povjesničara Filipa Potrebice, organizirana je 1996. turneja u tri grada u Hrvatskoj.

(...) U to vrijeme stvarno nisam znala što drugo učiniti kako bih prenijela poruku podrške svojim sugrađanima Hrvatima u tako strašnom trenutku povijesti. Htjela sam da osjete ono što sam osjećala, i htjela sam da znaju da

mislim na njih svaki dan. Mogu reći da je ovo razdoblje mojeg života bilo vrijeme kada sam se stvarno osjećala najnemoćnije i jedino što me spasilo bila je moja umjetnost...”, izjavila je Katija Čorić.

“Gledala sam ovu sliku gotovo svaki dan zadnje 33 godine i sada mislim da je vrijeme da ode na svoje konačno počivalište, mjesto gdje će biti okružena drugim relikvijama i sjećanjima na Domovinski rat. Prihvaćanjem ove donacije, Muzej Domovinskog rata omogućio mi je da ostavim svoj skromni trag kao umjetnica prema svojem voljenom rodnom gradu Dubrovniku, i moja osobna skromna posveta svima onima koje smo izgubili tijekom tih mračnih dana...”, dodala je. Osnivač Muzeja Domovinskog rata Dubrovnik je Grad Dubrovnik. Muzej je osnovan 2016. godine s ciljem prikupljanja, obrade i prezentacije građe iz vremena naše novije povijesti i Domovinskog rata.

DONIRANI EKSPONATI

U prvoj polovini 2008. godine realizirana je akcija prikupljanja muzejske građe kroz suradnju voditeljice projekta osnivanja Muzeja Domovinskog rata Varine Jurice Turk s Udrugom ZNG-a Dubrovnik 1991. i istaknutim dubrovačkim braniteljima. Prikupljeno je više od 1500 izvornih ratnih fotografija, oko 120 sati video snimki te deseci predmeta i dokumenata. Stručnom obradom ove vrijedne građe uspješno je realizirana izložba *Dubrovnik u Domovinskom ratu 1991. – 1995.*, kao dio projekta izrade budućeg stalnog postava Muzeja Domovinskog rata Dubrovnik, u prostoru tvrđave Imperijal na Srđu, koja je za sve Dubrovčane simbol herojstva i pobjede u Domovinskom ratu.

U zbirkama Muzeja nalaze se ratni zemljovidovi iz Domovinskog rata s dubrovačkog područja, velik broj dokumenata hrvatske provenijencije o napadu na Dubrovnik i njegovoj obrani, ratni dnevničari, planovi minskih polja, izvješća o zonama odgovornosti, popisi branitelja, dopisi iz arhiva i dokumenti Štaba Teritorijalne obrane, velik broj snimaka profesionalnih i umjetničkih fotografa, među kojima su: Pavo Urban, Milo Kovač, Miro Kerner, Božidar Gjukić, Marija Braut, Željko Šoletić, Božidar Vukičević, Matko Biljak, Zoran Filipović i drugi.

U zbirkama se čuvaju i zapisi i sjećanja koji se najviše odnose na iskaze zarobljenih hrvatskih vojnika i civila iz Konavala, Cavtata, Župe dubrovačke i Dubrovačkog primorja koji su 1991. i 1992. godine bili odvedeni u logore Morinj, Kumbar i Bileću, a čuva se i naoružanje prvih hrvatskih postrojbi u Domovinskom ratu na dubrovačkom području, zatim: minsko-eksplozivna sredstva, granate, čahure, zrna, dijelovi vojne opreme, protuoklopno oružje, predmeti iz svakodnevnog života Dubrovčana i branitelja u agresorskom okruženju, memorabilije sudsionika, ratne zastave postrojbi, odore, oznake HV-a i drugo.

Više od 90 posto građe Muzeja prikupljeno je donacijama, a ne otkupima. Ona će zasigurno pronaći svoje mjesto u budućem stalnom postavu Muzeja Domovinskog rata Dubrovnik, u zajedničkom cilju da sačuvamo za budućnost povjesno sjećanje na Domovinski rat.

www.hrvatski-vojnik.hr

Pratite nas i na društvenim mrežama:

Sve što vas zanima pitajte nas:
hvojnik@mohr.hr

Foto: Tomislav BRANDT